

5	גמ' קידושין דף פ' ע"ב
6	קידושין פב. מתני' כל שעסקיו עם הנשים
9	שיטת הרמב"ם ביחוד אשה אחת וב' נשים
15	יחוד בדרך
17	יחוד באחד פרוץ ואחד כשר
19	פנימי וחיצון
21	טור סימן כ"ב סעי' ה - ז
26	בענין האם שמורה שומרת
29	שולחן ערוך סימן כ"ב סעי' ה - ז
35	יחוד בנשים הרבה ואנשים הרבה
42	שיעור זמן יחוד

דין יחוד באיש אחד עם הרבה נשים, אשה אחת עם הרבה אנשים, עם פרוצים, בדרך

קידושין פ: משנה וגמ' מ"ט וכו' והגמ' אבל אשה אחת עד דף פא. רבי חנינא בר פפי וחביריו, ובדף פב. מתני' כל שעסקו.

איש אחד עם ג' נשים - נחלקו הראשונים בזה, דעת רש"י (דף פב' ד"ה לא יתייחד) דמותר להתייחד, ובעסקו עם הנשים אסור, ובשו"ת הרשב"א (ח"א אלף קע"ח) הסכים עם רש"י, וכתב הטעם דמותר מפני דכשהם ג' הן מתביישות זו מזו ואינם שומעות לו, והוא גם כן כשאין עסקו עם הנשים הוא מתבייש כשהן הרבה, והרא"ש (סימן כז) כתב, הטעם דמותר כיון שהן הרבה א"א דלא מגלו אהדדי, ועוד א"א לו לבעול כולם, ודעת התוס' והראשונים (רמב"ם פכ"ב ה"ח, רמב"ן דף פב' ד"ה כל שעסקו, ריטב"א דף פ' ד"ה מתניתין, רא"ש סימן כז והטור), דאסור להתייחד גם עם ג' נשים, ופי' הריטב"א הטעם בזה מפני שהנשים דעתן קלה עליהן ומחפות זו על זו ולא מכלמן מהדדי. ולהלכה בזה, הטוש"ע אסרו להתייחד עם ג' נשים, והרמ"א הביא דעת הרש"י.

עסקו עם הנשים - במשנה קתני, כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עמהם, ובראשונים יש ד' דעות בזה

א. דעת רש"י - דעם ג' נשים מותר להתייחד, ובעסקו עם הנשים אסור להתייחד, ובתוס' הק' מהא דאמרין נשים מבחון ואנשים מבפנים אסור להתייחד משמע דאסור להתייחד אפילו עם הרבה נשים, עי' מה שתי' בבית שמואל (ס"ק י"א), חלקת מחוקק (ס"ק ח) נחלת צבי (ס"ק ט'), ט"ז (ס"ק ה').

ב. דעת התוס' (ד"ה לא יתייחד) וכ"כ הרא"ש בשם ר"ת וכ"כ המאירי בשם י"מ - שבעסקו עמהם אסור להתייחד אע"פ דאשתו עמו.

ג. דעת הרמב"ן (ד"ה כל שעסקו) והריטב"א (ד"ה מתניתין לא יתייחד) דאסור בזה בשני אנשים ובשו"ת הרשב"א (שם) דחה פי' זה משום דקתני לא יתייחד בלשון יחיד.

ד. דעת הר"ח והרמב"ם - הרא"ש (סימן כז) כתב, דהר"ח (וכ"מ ברמב"ם בפיהמ"ש) מפרש דמתניתין קא משמע לן דאפילו במי שעסקו עם הנשים אסור להתייחד עמהם, והרבותא בזה, דלא נימא כיון דבעבדיתה טריד לא יבוא לידי איסור, ובתוס' רא"ש (ד"ה כל שעסקו) הקשה על פי' זה דהו"ל למתני לא יתייחד ואפ' עסקו עם הנשים.

ולהלכה - השו"ע פסק כהר"ח והרמב"ם, ובאשתו עמו התיר אף שעסקו עם הנשים, והט"ז (ס"ק ו) כתב [וכן יל"ד בבהגר"א ס"ק יח] דיש לחוש להחמיר כדעת התוס' דבעסקו עם הנשים אין היתר דאשתו עמו, ותמה על הרמ"א שלא חש לזה.

ב' אנשים עם אשה אחת - הרמב"ם איסורי ביאה (פכ"ב ה"ח) פסק בסתם שאסור לאשה להתייחד עם שני אנשים ולא חילק בין כשרים לפרוצים, ובמשנה למלך (סוטה פ"א ה"ג) כתב שאף לרמב"ם בכשרים אין זה איסור מעיקר הדין אלא הוא חומרא בלבד, והרשב"א (תשובה אלף קע"ח) הקשה כמה קושיות על דברי הרמב"ם, והר"ן (ד"ה גמ') הקשה לדעת הרמב"ם מאנשים מבחון ונשים מבפנים דאין חוששין משום יחוד משום שאף אם האשה תצא לחוץ אין בזה יחוד כי יש שם הרבה אנשים, ודעת רוב הראשונים שמותר לסתם שני בני אדם שאינם פרוצים להתייחד עם אשה, ורב אמר על עצמו שאינו נחשב כשר בדרך ענוה או שחשש לאיסור הרהור, והרמב"ן (פב ד"ה כל שעסקו) כתב שרב החמיר על עצמו ממידת חסידות.

גדר פרוץ - והבית מאיר (אה"ע סי' כב) כתב שאף שדעת הר"ף ששני בני אדם כשרים מותרים להתייחד עם אשה זהו רק במי שהוחזק לנו בכשרות אך סתם בני אדם אינם כשרים, אמנם בר"ן כ' דסתם אנשים כשרים הם וכ"פ ברמ"א, ועי' בשו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ - קונ' איסורי יחוד פרק ג' סק"ח.

יחוד בדרך - בגמרא קתני, דרב יהודה אמר דבדרך בעינן ג' אנשים, ועי' פרישה (ס"ק י"ב) מאי שנא דרך מעיר. הר"ף והרמב"ם לא הביאו דין זה להלכה, והב"י תמה על הר"ף מדוע השמיט את הדין שבדרך צריך שלושה אנשים ע"ש ועיין נחלת צבי על השו"ע ס"ק ד', על הרמב"ם שג"כ השמיט דין דרך הב"י לא תמה כלל, ובבית מאיר (סע' ה) הסביר שדוקא לפי הר"ף שאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים קשה מדוע השמיט שבדרך צריך שלושה אנשים אבל להרמב"ם שאוסר לאשה אחת להתייחד עם הרבה אנשים לא קשה, ועי' נחלת צבי (סק"ד) מה שכתב לישב דעת הר"ף, ועי' מאירי בתשובת הרשב"א ח"א סי' אלף קעח שאם היו ב' אנשים שאינם פרוצים מותר להתלוות עם הנשים וכן מבואר מלשון המאירי בקידושין הרי מבואר כהר"ף שאע"ג דמירי בדרך סגי בתרי, מאידך בסוטה כתב המאירי דאע"פ שהגמ' דחתה הראיה מסוטה הלכה כרב

שיטת הרבינו ירוחם - הדרכי משה הביא דעת הרבינו ירוחם בשם הרמ"ה דבדרך בעינן ג' אנשים דוקא כשהולכים לשומרה, ועי' ברד"ל (ד"ה שמא תצטרך), וכ' בבית שמואל (סק"ט) דלרבינו ירוחם אין חשש שיבוא במזיד להתייחד עמה ולכך כשאין הולך לשומרה אין חשש שיתיחד עמה אולם הראב"ד דחושש ביחוד בלילה שהאיש שנשאר ער יעשה איסור ולא יעיר את חבריו א"כ ה"ה בדרך יאסור הראב"ד אפי' כשלא הולכים לשומרה, ועי' בכרם חמד שהעיר על הב"ש דיש לחלק.

יחוד בלילה - בבעלי הנפש להראב"ד [הובא בב"י ה' ד"ה וכתב הראב"ד] כתב דיחוד בלילה ג"כ אסור בב' אנשים ובדרישה (ס"ק יב) כתב דלרבינו ירוחם בלילה לא בעינן ג', ובבית שמואל (ט) מבואר, דגם לרבינו ירוחם יש לאסור בלילה, ועי' עוד בדרישה י"ב ובעזר מקודש האם צריך שהשומרים יהיה בדעתם להשאר ערים כל הלילה.

אלמן ששכר אלמנה ובנה - עיין שו"ת מהר"י ווייל [הובא בד"מ א'] שבכה"ג אפילו בעיר דינה כדרך, וצ"ע מכאן לאימוץ ילדים.

יחוד עם אחד כשר ואחד פרוץ – דעת הבית מאיר דבעינן שניהם כשרים אבל בחד כשר לא סגי, וכ"ד השב יעקב (חלק אה"ע סימן יט') הו"ד בפת"ש (סק"ד) דבאחד כשר ואחד פרוץ אין היתר להתייחד כמו בב' כשרים, אולם כתב דדוקא בישראל פרוץ אסור אבל אם השלישי הוא גוי מותר והטעם דערבי מפעי פעי ועדיף מפרוץ, ולכן היתר לנסוע ב' כשרים ועגלון ערבי בדרך, אמנם המהרש"ל (יש"ש קידושין פ"ד סימן כא') כתב דדוקא כששניהם פרוצים אסור ביחוד, ולכן בדרך היתר ללכת עם שנים כשרים ואפ' שהעגלון פרוץ.

סוגיא דפנימי וחיצון

דף פא. רב כהנא אמר אנשים מבחוץ וכו' עד ואביי אמר נעביד לחומרא.

ובביאור סוגיין יש ב' דרכים בראשונים - דעת רש"י דמיירי שלא פירש והחשש הוא שמא יפרוש, ודעת הרמב"ם דמיירי שפירש ולכך אסור בפנימי וחיצון, ויש לברר לדעת הרש"י והרמב"ם היכי מיירי סוגיין, ובמאי פליגי ב' הלישנות.

בדעת רש"י - יש להקשות, מדוע באנשים בפנים ונשים בחוץ לרב כהנא אסור משום דחשינן שיצא איש לבחוץ, הרי מיירי כשיש בחוץ נשים הרבה, והרי לרש"י איש מתיחד עם ג' נשים, ועוד יש להקשות, מדוע בנשים בפנים ואנשים בחוץ דלמתניתא אסור כיון דחשינן שתצא אשה לבחוץ, הרי בחוץ יש אנשים הרבה ואישה מותרת ביחוד עם אנשים הרבה, ונאמרו בזה כמה תירוצים באחרונים עי' הדרישה (ס"ק טז') ועי' ב"ח (סק"ה בקונטרס אחרון), וט"ז (סק"ה).

בדעת הרמב"ם – הרמב"ם (איסורי ביאה פכ"ב ה"ח) סובר שמדובר שכבר נכנס האיש לחדר הנשים ובזה חילק רב כהנא שכאשר האנשים בחוץ ופירש אחד לפנים מותר משום שירא לקלקל שמא ירגישו חבריו בכניסתו ואם האנשים בפנים ופירש אחד לחוץ אסור שאינו ירא שירגישו חבריו ביציאתו כיון שדרך הפנימיים לצאת דרך החדר החיצון ולדעת הברייתא הסברה היא הפוכה, וכתב הים של שלמה (סי' כ"א) שלדעת הרמב"ם הסוגיא מדברת באנשים כשרים כחנינא בר פפי ולכן האיסור הוא רק בפירש איש לבין הנשים, והרמב"ם דכתב, דבין פירשה האשה לבין האנשים ובין פירש האיש לבין הנשים אסור כיון דמיירי בסתם אנשים ולשיטתו הם אינם כשרים, והשו"ע פסק כהרמב"ם ולכך אסר גם כן בין פירש האיש ובין פירשה האשה, וכתב בבית שמואל (סקי"א) שהרמ"א שלא השיג על זה כיון דסמך על מה שכתב בסעיף הקודם.

להלכה - פסק השולחן ערוך כדעת הרמב"ם שאין חוששין ליחוד כל זמן שלא פירשו אמנם החלקת מחוקק (סק"י) הביא את דברי רש"י ומשמע שסובר שיש להחמיר כדבריו, וכן הבינת אדם כתב שיש להחמיר כשיטת רש"י ביחוד של אשת איש האסור מדאורייתא.

איש אחד ואשה אחת – הבינת אדם והחזו"א (סימן לד ס"ק ד) הסתפקו לדעת הרמב"ם דמיירי בפירש האם באיש אחד ואשה אחת אסור אף בלא פירש, והא דהגמרא נקטה פירש ולא נקטה לא פירש, כיון דהסוגיא מיירי באנשים ונשים הרבה לכך נקטה הסוגיא פירש האיש לבין הנשים, ובבינ"א כתב, דבספק יחוד מדרבנן יש להקל בזה בלא פירש, והחזו"א נשאר בזה בצ"ע.

ב' חדרים שאין להם פתח זה על זה – כתב הבינת אדם סימן יח', וכ"כ בחכמ"א כלל קכו' סעיף ז' שלדעת רש"י שחוששים שמא יפרוש מהחדר שלו לחדר הנשים הוא הדין בשני חדרים הסמוכים זה לזה ויש לכל אחד מהם פתח נפרד לחצר אסור, אמנם החזון איש אה"ע סי' לד סק"א כתב שבאופן זה אף לרש"י אין חשש שרק בחדר פנימי וחיצון שדרך הפנימי עוברת בחיצון יש לחשוש שיבואו לידי יחוד אלא שנסתפק כאשר מלבד הפתח לחצר יש עוד פתח ביניהם אם יש לאסור מחשש שיכנס לחדר הסמוך או שרק בפנימי וחיצון חוששין כיון שדרך הפנימי הוא על החיצון.

[לאחר שנלמד סוגית פתח פתוח לרשות הרבים, יש לעיין שוב בסוגין מדוע אסר רב כהנא כשהאנשים בפנים ונשים בחוץ וליכא כאן ההיתר של פ"פ לרה"ר].

מר"מ על הטוש"ע סימן כ"ב סעיפים ה-ז

אשתו של אחד מהפרוצים עמהם - כתב הרמב"ם שאף שאסור לאשה להתייחד עם שני אנשים אם אשתו של אחד מהאנשים נמצאת עמהם מותר אף לאדם השני להתייחד עמהם, והטור כתב שאינו מבין את דבריו, וביאר הכסף משנה איסורי ביאה שם שכיון שאשתו לא תזנה מפני שבעלה שם אף האשה שעמה לא תזנה שהיא יראה שהיא

ובעלה יגלו סודה, והפרישה (ס"ק יא תירץ בשם המהרש"ל) שכיון שאשתו משמרתו והוא לא יזנה אף האחרים שעמהם מתביישים לזנות, המקנה (ד"ה אמר רב יהודה) אינש הוכיח כדעת הרמב"ם שמי שהוא שמור נחשב כשומר לגבי אחרים מהמבואר לקמן בגמרא שמותר להתייחד עם אשה כשיש עמהם תינוקת.

שמירת שאר קרובות - יש לדון, האם כשקרובותיו עמו הוי היתר כמו אשתו עמו או לא, ונראה ששאלה זו תלויה בטעם מדוע אדם אינו מזנה בפני השומרים, אם נסביר כי המונע את האדם מלחטוא בפני תבירו הוא הבושה הרי שגם בפני אמו בנו בתו ואחותו יתבייש לזנות, אולם אם נסביר כי המונע את האדם מלחטוא הוא רק הפחד שחבירו ילך ויספר את הדבר בקרובותיו אין חשש כזה שכן האדם חושב שקרובותיו יחפו עליו.

בפתחי תשובה (סק"ב) הביא דבספר זכור לאברהם (ח"ג אות י' יחוד) [אברהם אלקלעי - תק"ע] לאחר שהסכים לדברי הב"ח שהתיר יחוד עם בת הבת כתב על זה דדוקא להתייחד עמה לבדה מותר אבל אם יש שם אשה אחרת אסור דדוקא בבעל ואשה אמרו דמשמין זה את זה ולא באחר, ובשם חכם אחד כתב לחלק בין שמירת הבן לשמירת הבת דאף אי נימא דהבן מהני לשמור אמו היינו משום דהבן מקפיד שלא תזנה אמו מה שאין כן אב עם בתו דהבת אינה מקפדת כל כך אם יזנה אביה אסור, גם החיד"א בשו"ת יוסף אומץ (סימן כ"ו) נקט להלכה דלא מהני שמירתן של שאר קרובים להציל מאיסור יחוד, גם בנתיבות לשבת (אות ד') כתב דאמו ובתו מחפות עליו, אמנם הגר"ח פאלאג'י בראה וחיים ובחיים ושלוש כתב להתיר והוכיח מתשובת המהר"י וויל (סימן נ"ה) בענין אלמון ששכר אלמנה משרתת ובנה עמה ואסר עליו אפילו בעיר משום דאי אפשר שיהיה הבן בתדירות עמהם שלפעמים הולך בשוק או בטיול ונמצא הוא מתייחד עם האשה, משמע דבזמן שהבן נמצא שם מעיקר הדין אין בו משום יחוד כיון דהבן הוי שפיר שומר לאמו, ובשו"ת בית שלמה (או"ח סימן מ"ח) כתב דדין זה תלוי במה שנחלקו הרמב"ם והטור בדין יחוד אשה עם אנשים הרבה כשיש שם אשתו של אחד מהם.

אנשים הרבה עם נשים הרבה - הרמב"ם כתב, דכשיש אנשים הרבה ונשים הרבה מותר להתייחד, ועי' חלקת מחוקק (ס"ק ט') בשם המ"מ מקורו של הרמב"ם, אמנם החלקת מחוקק (ס"ק ט) השיג על ראייה זו, ועי' ביאור טעם ההיתר בלבוש סעי' ו'.

מה נקרא אנשים הרבה ונשים הרבה - הב"ח (ס"ק ג' ד"ה מיהו) דקדק בדעת הרמב"ם, דב' אנשים עם ב' נשים חשיב אנשים הרבה עם נשים הרבה, אמנם המהרש"ל (הובא בפרישה ס"ק ט') והב"ש (ס"ק ח') דקדקו מהרמב"ם שכתב אשה אחת לא תתייחד עם אנשים הרבה ואם אחת מהנשים היא אשתו של אחד מהם מותר להתייחד, ואם ב' אנשים עם ב' נשים הוי חשיב אנשים הרבה עם נשים הרבה א"כ תיפול דשרי ג"כ בלא ההיתר של אשתו עמו, אמנם כבר כתב הב"ח לדחות דקדוק זה ע"פ דברי המהרש"ל וכן הובאו הדברים בהט"ז (סק"ג) ביתר ביאור, ועי' עוד בבאה"ט (ס"ק ו') שגם דחה דקדוק זה, והחיד"א בשער יוסף (סי' ב') ובברכ"י הובא בפת"ש (ה') כתב דבעי תלתא בהדי תלת, ובחכמת אדם שער בית הנשים (כלל קכו ס"ג) לקולא כתב דה"ה דג' נשים עם ב' אנשים מותר.

הרבה עם הרבה באנשים פרוצים - בחלקת מחוקק סק"ט הסתפק אי היתרא דהרבה עם הרבה הוא אפי' באנשים פרוצים, וכתב דהסברא נותנת דבפרוצים ממש אסור, גם הב"ש (סקי"א) הביא שהחלקת מחוקק הסתפק בזה, ובשער יוסף ב' דייק מהריטב"א לענין עסקו עם הנשים שאסור, ופת"ש (סק"ה) הביא מהברכ"י דיש להחמיר בפרוצים.

שיעור זמן איסור יחוד - הנה בשו"ת אמרי אש (אה"ע סימן ק"ז ד"ה) כתב שהוא דוקא בשיעור טומאה, אמנם מדברי שו"ת המהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון אות ר"ו) משמע דיחוד אסור בזמן כל שהוא, ובשו"ת אגרות משה (אה"ע"ז ח"ד סימן ס"ה ס"ק י"ב) שאם אין לבו גס בה מאוד באשה זו צריך להוסיף לזה אף שיעור של ריצוי, ועי' בשו"ת בצל החכמה (ח"ב סי' ע').

דא שנו. הא דחנן אצל
אשה ממייחדת עם שני
אנשים. תרי ואיהו הא
ולא יסקו [סוטה ז.]. בגו
צעלמא [כתובות יג.]. גירא

שלים צ"ד לנצקיו וכו'. דניהוו ע"יה סהדי. אס יצא עליה יעידו עליו צ"ד הגדול
 [לעיל מ.]. מל"קין ע" היחוד. מכת מרדות. ואין אוסרין. אשה על צעלה כשציל יסוד
 אה לחץ צעיניו של שטן שרואה צעיניו שאין צו כה לנחם מעלינו עול מצות [סוכה לח.].

קידושין פ פא

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) [פי' מוס' נדה יד.
ד"ה רובין.] (ב) מסכת
סופרים פט"ז ה"א,
(ג) גרסת דף קכ"ג,
(ד) ירושלמי ה"ב,
(ה) ע"י שבת דף קט"ג,
(ו) ע"י שבת שם, (ז) [פי'
ח"ט,] (ח) [מ"ק כ"ח].

גליון הש"ס

מתני' שששה אברהם
אבינו את כל התורה.
ויחל מה ע"ז וע"י סוף
קום נפי' הקונטרס שם:
בבב' אין מביטין
במה לא מלך, ע"י
ח"ט פ"ה משנה ג'
דמסכתין:

תורה אור השלם
(א) וק"י ו' יחלפי' בה
יגלו א"ר פג' ש"ס
ירצו ולא ירעו וק"י
[לא ירעו] [שבת מ, א']
(ב) עוד ינבין ד' ש"ק
ד' שנים [נענעו ירו':
[תוס' צ, ס']

(ג) ואברהם וק"י
בבב' ו' ב"ר את
אברהם בבב':
[באשית כ, א']

(ד) עקב אשר שמע
אברהם בקלי' נשמו
משקדתי מו'תי הקו'תי
[תורת'י:] [באשית כ, ח']

לחזור היטב

הועתק על ידי אוצר החכמה

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין פב.

פב.

עין מושפא
גר מצוה

קבד א מ"י פכ"ז מהל'
אסורי ביאה הל' י'
ומ"י פ"כ מהל' ח"ח הלכה
ד' סמך לאין קפד טוש"ע
אס"י כ' כ' סוף כ':
קבד ב מ"י פכ"ז מהל'
אסורי ביאה הל' ג'
טוש"ע אס"י כ' כ':
קבד ג מ"י שם הלכה י'
טוש"ע אס"י כ' כ':
קבד ד מ"י פ"א מהל'
מלכים הלכה ו':

תוס' ר"י הוקן

רוק. פנוי בלא אשה:
סופרים. מלמדי חינוקות
וקאמר שלא ירגיל הרוק
את עצמו להיות מן
הסופרים: וכן אשה לא
תלמד. לא ירגיל ובבב'
מפרש טעמא: מי שאין
לו אשה. בבב' מפרש:
לא ירעה. שלא יבא על
הבהמה: בטלית אחת.
משום משכב זכור:
מתירים. שלא נחשדו
ישראל לא על הזכור ולא
על הבהמה: חשדא
דינוק' משכב זכור.
אמרת. שפוליות
בניהן לכית הספר: כלל.
ומסוף את"ק דח"ק
דוקא קאמר שלא נשא
מימיו ואת ר' אליעזר
ואמר אפי' נשא ומת.
או דלמא כשאנה שרויה
אצלו דח"ק קרי רוק כל
מי שאין לו אשה. ואתא
איהו למימר אפי' יש לו
אשה ואנה שרויה אצלו
שם אסור ללמד: תא
שמע וכו'. והא דא"ר

הב"ל ששם שמים. ועל זו לנו סומכין השתא שאנו משתמשים
בשם: **לא** ילמד רוק סופרים. פי' תלמידים רוק הוא
אדם פנוי שלא נשא אשה מעולם ותרגום של ונחריס כשול יכשלו
הוא רוקים (שע"ה מ): **ולא** ירעה בהמה. מפני שיש לו תאנה
יותר מאשר אחר אנשא אשה:

לא יתייחד עם הנשים. פי' בקונט'
ואפילו עם נשים הרבה ודווקא
רוכל אצל איש אחר מותר וקשה
להר"ס דאמר לעיל (דף פא.) אנשים
מנפנים ונשים מנחון מושפין משום
יחוד משמע דאסור להתייחד עם
נשים הרבה לכ"ע לכן נ"ל לא יתייחד
עם הנשים אפילו אשתו עמו דשריין
לעיל (דף פ:) דמיון דהוי רוכל אכנא
תשע טפי: **אלא** הב"ל שפי'
זכות. "פירוש לפי מזלו דעני וחי'
ומוזני לא זכותא תליא מילתא אלא
נמוזלא תליא מילתא":

הדרן עלך עשרה יוחסין

הדרן עלך עשרה יוחסין
סופרים: ר' יהודה אומר לא ירעה כו': תניא אמרו לו לרבי יהודה לא נחשדו
ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה: **מתני'** כל שעסקו^א עם הנשים
לא יתייחד עם הנשים ולא ילמד אדם את בנו אומנות הנשים רבי מאיר
אומר לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעושה
והנכסים שלו שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות שלא עניות מן האומנות
ולא עשירות מן האומנות אלא הכל לפי זכותו רבי שמעון בן אלעזר אומר
ראית מיביך חיה ועוף שיש להם אומנות והן מתפרנסין שלא בצער והלא
לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס
שלא בצער אלא שהורעתי מעשי וקפחתי את פרנסתי אבא גוריון איש צדין
אומר משום אבא גוריא לא ילמד אדם את בנו חמר גמל קדר ספן רועה
וחנוני שאומנותן אומנות ליסמים רבי יהודה אומר משמו^ב החמרין רובן

הב"ל ששם שמים. ואין דעתי אחריה לחיבת אשיות אלא לחיבת קורבה
ולעשות קורבה רוח לאמה כשאי מחנך את בתה: **מתני'** לא ילמד
רוק סופרים. רוק פנוי בלא אשה: סופרים. מלמדי חינוקות
כלומר לא ירגיל רוק עצמו להיות מן הסופרים ונחמרי' מפרש טעמא

וכן לא תלמד אשה סופרים לא תרגיל
עלמה להיות ממלמדי חינוקות: אף
מי שאין לו אשה. נגמלא מפרש
מאי היל: לא ירעה רוק את
הבהמות. שלא יתאנה לה: ולא יישנו
שני רוקים בטלית אחת. שלא יצאו
לדי משכב זכור: והבב"ם מתירין.
שלא נחשדו נמשכב זכור וזהמה:
גמ' מ"ש. לא ילמד רוק סופרים אז
נימא משום דחשדי רוקים אמשכב
זכור דמיטוקות: אמרו לו לר' יהודה.
דמתניתין דאמר לא יישנו שני רוקין
בטלית אחת: משום אמהתא דינוק'.
אמתיסא של מיטוקות שמעיות אכלו
להביא את צניהן לבית הספר: מי
שאין לו אשה כ"ל. ומוסיף אדמתא
קמא דקאמר רוק שאל נשא אשה
מימיו וחלף ר' אלעזר למימר אפילו
היתה לו ומהא אכל יש לו ואניה
שריה אכלו מותר או דלמא כו':
מתני' כל שעסקו עם הנשים.
שמלכתא לאומנותו נעשית לנשים
והנשים לריכות לו: לא יתייחד עם
הנשים. אפילו עם הרבה נשים לפי
שלא גס זהו וכולן מחפות עליו
ואילו איש אחרינא מן שמי נשים מן
(לעיל דף פ:) אכל עם שלם או ארבע
ספיר דמי: נקיה וקלה. מפרש בגמ'

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף פ עמוד ב

מתני' לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים. פי' אפילו עם שתי נשים וכל שכן עם אשה אחת מפני שהנשים דעתן קלה עליהן
ומחפות זו על זו ולא מכספי מהדדי, והא דקתני סיפא מי שעסקו עם הנשים לא יתייחד עמהם, קשיא לן מאי איריא מי
שעסקו עם הנשים אפילו איניש אחרינא נמי לא יתייחד עם שתי נשים, וליכא למימר דרישא שתי נשים דוקא אבל ביותר
משתי נשים מתייחד, וקמ"ל סיפא דמי שעסקו עם הנשים לא יתייחד אפילו עם נשים הרבה כדפירש רש"י ז"ל, דהא אמר
בגמרא דטעמא דרישא מפני שהנשים דעתן קלה עליהן ומחפות זו על זו ולא מכלמן מהדדי, והאי טעמא אפילו בנשים
הרבה איתיה, אלא דאידי דבעי למיתני אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים בקשרים כדמפרש בגמרא, אבל אם עסקו עם
דסיפא אתאן לכשרים דקיימא לן דאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים בכשרים כדמפרש בגמרא, אבל אם עסקו עם
הנשים הוה ליה כפריצים ואין אשה אחת ולא הרבה מתייחדין עמהן אף על פי שהם שנים, וכן פירש רבינו הגדול ז"ל.

חידושי הרמב"ן מסכת קידושין דף פב עמוד א

כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עמהן. פרש"י ז"ל ואפי' עם נשים הרבה, ואלו איניש אחרינא עם שתי נשים תנן אבל שלש
או ארבע שפיר דמי, ומשמע דכיון דנשים דעתן קלה עליהן אפי' טובא נמי, והא דתנן כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד
עמהן אפשר לפרשה אפילו בשני אנשים לפי שהם חשודים על העריות וגריעי מפרוצים סתם ואפי' בהם אמר רב (פ' ב')
אפילו בעשרה נמי לא. וההיא דאמר רב (פ"א א') לאו כשרים כגון אנן אלא כגון ר' חנינא בר פפא וחבריו, דאלמא

סתם בני אדם פרוצים הם, מדת חסידות נהג בעצמו שלא להחזיק עצמו בכשר וחסיד. מניח אני כל אומניות שבעולם ועוסק אני בתורה.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת קידושין פרק ד

אמרו כל שאומנותו בין הנשים לא יתיחד עם הנשים, רוצה לומר שאין מתירין לו דבר זה בשביל פרנסתו כלל.

רא"ש מסכת קידושין פרק ד סימן כז

כז וכל מי שעסקו עם הנשים לא יתיחד עם הנשים פרש"י אפילו עם נשים הרבה ואדם אחר עם שתיים אסור עם שלש או ארבע מותר וס"ל לרש"י כיון דאיכא טובא אי אפשר דלא מגלו אהדדי ועוד אי אפשר לו לבעול כולם ולעיל (דף פא א) דקאמר נשים מבפנים ואנשים מבחוץ יש בהן משום יחוד משמע דאפילו עם נשים הרבה אסור להתייחד והא דתנן במתני' (דף פ ב) לא יתייחד אדם עם שתי נשים איכא למימר דה"ה עם טפי אסור אלא משום דבעי למיתני סיפא אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים נקט נמי ברישא עם שתי נשים ור"ח ז"ל פי' כל שעסקו עם הנשים אף על פי שנושא ונותן תמיד עמהן לא יתייחד עמהם. משמע שרוצה לומר אף על פי שהיה ראוי להתיר לו יותר משום דבעבדיתה טריד או משום דאינו יכול ליזהר אפ"ה אסור וקצת קשה לפי' זה דה"ל למיתני לעיל לא יתייחד איש עם שתי נשים ואפילו עסקו עמהן ור"ת ז"ל פי' ואפילו אשתו עמו הואיל ועסקו עם הנשים לבו גס במ ואינו בוש מאשתו:

בית הבחירה (מאירי) מסכת קידושין דף פ עמוד ב

כל שעסקו עם הנשים ר"ל אפילו אותו שמתעסק במלאכת נשים שהיה לנו לומר בעבדיתה טריד כגון חייט במלבושה או צורף בתכשיטין לא יתייחד עמהן ואפילו עם כמה נשים אלא יתעסק בהן ואשתו עמו ויש מפרשים בזו שעסקו עם הנשים חמור יותר ולא יתייחד אף באשתו עמו מפני שאין אשתו יכולה לשמרו תמיד כל כך ואף הנשים מתוך שצריכות לו ולבן גס בו מחפות עליו:

שו"ת הרשב"א חלק סימן אלף קע"ח

כל שהן יותר משתיים מותר מדקתני לא יתייחד איש עם שתי נשים. דאלמא עם שתיים בלבד הוא דאסור הא בטפי שרי. דאי לא ליתני לא יתייחד איש אחד עם הנשים. וכל שאינו אלא אחד אין הפרש בין כשר לשאינו כשר דאפי' כשר אסור עם שתיים. וכיון דלאחר שרי ביתר משתיים לא שנא כשר ולא שנא שאינו כשר שרי. וזו היא דעתו של רש"י ז"ל. והיינו דקתני כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עם הנשים. התם קתני עם שתי נשים והכא קתני עם הנשים וזה נכון. אבל מן הגדולים יש שפירשו דהכא אפי' בתרי וכשירי. דכיון שעסקן עם הנשים לא יתייחדו עם הנשים. ודברי רש"י ז"ל נוחין יותר דלא קאמר לא יתייחדו אלא לא יתייחד. וכו'.

הנשים עיקר איסור יחודן אפילו בשתיים משום שדעתן קלה וכל שאינן אלא שתיים אינן בושות זו מזו כל כך. אבל כשהן הרבה מתביישות ואינן שומעות לו. וגם הוא דשאינו רגיל עם הנשים מתבייש כשהן הרבה. אבל כשעסקו עם הנשים אינן בושות ממנו ואפילו הן הרבה נשמעות לו והוא נמי אינו בוש מהן. והרמב"ן ז"ל פירש כל שעסקו עם הנשים אפילו עסקו עם הנשים ולרבותא נקטיה ולומר שאפילו בו חוששין ליחוד.

ואתא דוד גזר אפילו יחוד דפניו ואמו שמאי והלל וגזר אפי' יחוד דכותים: כל המתייחד עם האשה וכו'. בפרק י' יוסקין (דף פ"א). אמר רב מלקין על היחוד ואין אסורין על היחוד אמר רב אשי לא אמרו אלא ביחוד דפניו אבל ביחוד דלשם איש לא שלא תהא מוניא לעו על צניה [שהן מחזירין]:

ד בל אשה וכו'. בע"ז פרק אין מעמידין (דף כ"ה): מנואר כסוגיא וכו' דלמר הכין במשנתנו ז"י יוסקין (דף פ"א): ה' וכן אין מוסרין תינוק ישראל לכותי. ברייתא פ"ק דע"ז: ואין מעמידין בהמה וכו'. מחלת פרק אין מעמידין (דף כ"ב): ומנואר שם בגמרא הדין והטעם וכמו הרשב"א ו"ל ויפירקא דלעיל אסיקנא דלא נאסר ליחד אלא

פכ"ב ח לא תתייחד אשה אחת אפי'

עם אנשים הרבה עד שתהיה אשתו של אחד מהם שם. שם צמסנה רש"א אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהם צפונדק מפני שאשתו משמרתו. ומשמע לרבינו דלאו לאפילווגי אחא מיהא שם מותר להתייחד אשה אחת עם אנשים הרבה וה"ה לאיש אחד עם נשים הרבה ואפילו אם ח"ל דפליגי אח"כ משמע דהלכה כמותו מדמיוקס קסם גמרא ברפ"ב דע"ז מתניין אליבא דרבי ויומר גמרא לימר שהוא גורם בזמן שאשתו עמו וישן עמהם צפונדק מפני שאשתו משמרתו וכן גירסת הר"ף והר"ס ו"ל ולא מדברי ר"ש הוא אלא דקמי' מתני' הוא דקמי' הכי: והחזיר כתב על דברי רבינו כיון שאוסר אשה אחת עם אנשים הרבה מאי ג"מ שאשתו של אחד מהם שם אחת איכא למיחש לאחריני עכ"ל וי"ל דכיון שאשתו של זה לא תזנה מפני צמסנה דהוא שם צמסנה ג"כ לא תזנה שחיה שזאת ובעלה יגלו סודה. ואיכא למידק על מ"ש רבינו לא תתייחד אשה עם אנשים הרבה וצ"ב מהלכות אצל כתב ונקבר בזה אשה אחת ושני אנשים. וי"ל דהכא מיירי ביחוד ממש צמסנה שחיה פחות לר"ה: (א"ה) משמע אצל הכס לא מיירי ביחוד ממש והכי כמו פ"פ לר"ה ו"ל. ופ"ז למען שים שם אצל לא בזה א' ו' נשים משום יחוד דא' לר"ה אין חוששין משום יחוד כלל כמ"ס רבינו ה"ב ו"ל נע"ד למיך דהא אשה א' עם צ' כשרים מותר ביחוד אלא שרבינו החמיר דאין מחזיקין קסם צני אדם לכשרים וע"כ הכס דעוסקין במת אפילו קסמא מחזיקין אותם לכשרים ומותר אשה א' עם צ' אנשים משא"כ צ' נשים ואיש אחד דאפילו כשרים אסור לא מהני מה שפוסקים צמס ובעין זה מירץ שם ב"מ ע"ש: **יא אבל** האיש מתייחד עם האנדרוגינים ועם הטומטום. ממנה דמספסתא בפרק אחרון דכוכרים תניא דאנדרוגינים אינו מתייחד עם האנשים. ונראה שסובר רבינו שמוספסתא זאת אחת כר"י דפוק קידושין ואין קי"ל כחכמים:

סליקו להו הלכות איסורי ביאה כס"ד:

להתייחד עם אשה שיש עמה תינוקת קטנה שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה. שאינה מזנה בפניה שהרי זו מגלה את סודה: י' תינוקת מבית שלש ולמטה ותינוק בן תשע ולמטה מותר להתייחד עמה. שלא גזרו אלא על ייחוד אשה הראויה לביאה ואיש הראוי לביאה: **יא** ואנדרוגינים אינו מתייחד עם הנשים ואם נתייחד אין מכין אותו מפני שהוא ספק. אבל האיש מתייחד עם האנדרוגינים ועם הטומטום: **יב** ואשת איש שהיה בעלה בעיר *אינה חוששת לייחוד. מפני שאימת בעלה עליה. ואם היה זה גם כן שגדלה עמו או שהיתה קרובתו לא יתייחד עמה ואע"פ שבעלה בעיר. וכן כל המתייחד עם אשה והיה

הפתח

א טור שס ס' כ"ב סמ"ג סס: ב גס זה סס: ג טור שס ס' כ"ד סמ"ג סס: ד טור אה"ע ס' כ"ב ע"ש סמ"ג לאון קכ"ו: ה שס סס: ו סס: ז גס זה סס: * ס"א אין חוששין:

משנה למלך

ואף מרן ז"ל שכתב קסם ואם הודיעה מותר בזה"ל קא מיירי: **פכ"ב ח לא** תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה כו'. (*א"ה) עין דגברי הרב המגיד ז"ל לעיל פ"א מהלכות קטנה דין ג' יע"ש): סליקו להו איסורי ביאה כס"ד:

מגדל עין

האיש והאשה עד שיהם ממורים. פרק י' יוסקין (דף כ"א): **ד בל** אשה שאסור עד ואין להם צמסנה. פרק אין מעמידין (דף כ"ה) ופרק י' יוסקין (סס): **ח וכן** אין מוסרין עד על משכב זכור. פ"ק דע"ז (דף ט"ז): **ה ז** ואין מעמידין בהמה כו' עד שסכב עם הצמסנה. פ"ק דע"ז ופרק אין מעמידין (דף כ"ב): **ח ז** לא תתייחד אשה אחת עם שתי נשים וזו מגלה סודה. פרק י' יוסקין (דף פ"א): **יא** תינוקת מבית שלש שנים וכו' עד ועם הטומטום. פרק ד' מימות ופרק זא סימן (דף כ"ה): **יב** יד אשת איש שהיתה עם בעלה עד משום יחוד. פרק י' יוסקין (דף פ"א):

אין

שאניה ערוה בכלל ייחוד עריות היא. ושמאי והלל גזרו

על ייחוד כותיה. נמצא *כל המתייחד עם אשה שאסור

להתייחד עמה בין ישראלית בין כותית מכין את שניהן

מכת מדרות האיש והאשה. ומכריזין עליהן. חוץ מאשת

איש שאע"פ שאסור להתייחד עמה אם נתייחד אין לוקין.

שלא להוציא לעז עליה שזינתה ונמצאו מוציאין לעז

על הבנים שהן ממזרים: **ד** *כל אשה שאסור להתייחד

עמה אם היתה אשתו עמו ה"ז מותרת להתייחד מפני

שאשתו משמרתו. אבל לא תתייחד ישראלית עם הכותי

ואע"פ שאשתו עמו שאין אשתו של כותי משמרתו ואין

להן בושה: **ה** וכן אין מוסרין תינוק ישראל לכותי

ללמדו ספר וללמדו אומנות. ימפני שכולן חשודין על

משכב זכור. ואין מעמידין בהמה בפונדקיות של כותים

ואפילו זכרים אצל זכרים ונקבות אצל נקבות: **ו** ואין

מוסרין בהמה כיה ועוף לרועה כותי אפילו זכרים

לכותים ונקבות לכותית מפני שכולן חשודין על הרבעת

בהמה וכבר ביארנו שהן אסורין בזכור ובבהמה ונאמר

ולפני עוד לא תתן מכשול: **ז** ומפני מה אין מוסרין

בהמה נקבה לכותית מפני שכולן בחזקת נואפים וכשיבוא

הנואף לשכב עם הכותית זו אפשר שלא ימצאנה וישכב

עם הבהמה או אפילו ימצאנה ישכב עם הבהמה: **ח** לא

תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה *עד שתהיה

אשתו של אחד מהם שם. וכן לא יתייחד איש אחד

אפילו עם נשים הרבה. נשים הרבה עם אנשים הרבה

אין חוששין לייחוד. היו האנשים מבחוץ והנשים מבפנים

או האנשים מבפנים והנשים מבחוץ ופירשה אשה אחת

לבין האנשים. או איש לבין הנשים אסורין משום ייחוד.

יא אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו

להתייחד עם הנשים. כיצד יעשה יתעסק עמהן ואשתו

עמו או יפנה למלאכה אחרת: **יב** מותר להתייחד עם

שתי יבמות. או עם שתי צרות. או עם אשה וחמותה.

או עם אשה ובת בעלה. או עם אשה ובת חמותה.

מפני ששונאות זו את זו ואין מחפות זו על זו. וכן מותר

להתייחד עם אשה שיש עמה תינוקת קטנה שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה.

שאניה מזנה בפניה שהרי זו מגלה את סודה: י' תינוקת מבית שלש ולמטה ותינוק בן תשע ולמטה מותר להתייחד עמה. שלא גזרו אלא על ייחוד אשה הראויה לביאה ואיש הראוי לביאה: **יא** ואנדרוגינים אינו מתייחד עם הנשים ואם נתייחד אין מכין אותו מפני שהוא ספק. אבל האיש מתייחד עם האנדרוגינים ועם הטומטום: **יב** ואשת איש שהיה בעלה בעיר *אינה חוששת לייחוד. מפני שאימת בעלה עליה. ואם היה זה גם כן שגדלה עמו או שהיתה קרובתו לא יתייחד עמה ואע"פ שבעלה בעיר. וכן כל המתייחד עם אשה והיה

במקום שחשודין על הרביעה וכו' נסתם

מקומותיהם של כותים שלא נודע מנהגם שחשודין

אצל במקומות הידועים שלא נחשדו עליה מותר

לייחד עכ"ל. וע"ז נהגו צוה היתר במקומותינו:

ח לא תתייחד אשה אחת וכו'. משנה פרק

י' יוסקין (דף פ"א): לא יתייחד אדם

עם שתי נשים אצל אשה אחת מתייחדת עם שני

אנשים ובגמרא אר"י אמר רב לא שנו אלא

בכשרין אצל כפרוץ אפילו צי עשרה נמי לא

וכי' ואמר רב [גלרד יהודה] לאו כשרין כגון אגן

לא כגון רבי מניא בר פפי וצביריו ולוה קסם

רבינו לפי שאין כשרין כמותם. וכבר רבינו עד

שתהיה עם אשתו של אחד מהם ופשוט הוא

שכל שיש עם אשתו של אחד מהם מותר:

ונשים הרבה. כבר נתבאר זה למעלה דין

החתן שפירסה אשתו נדה שאמרה הוא

ישן בין האנשים ואשתו ישנה עם הנשים ומשמע

צמסנה אחד: היו האנשים מבחוץ וכו'. בפרק

עשרה יוסקין ונאצי' דלמר בכל גוונא אסור:

(א"ה) והולך לכתבו לרבותא אפילו יש צמס

או בחוץ עוד אנשים אלו נשים וכו' דהוי כמו

נשים הרבה עם אנשים הרבה קמ"ל דאסור.

וראיתי בר"ר נקדושי' פ' י' יוסקין שמהם על

רבינו למה כתב כהא דלנשים מבחוץ ונשים

צמסנה שחיה אלו נשים וכו' א"כ אחת

מותרת להתייחד עם קסם צ' אנשים ורבינו פוסק

דאסור ע"ש. ולא ידעתי מאי קשאי ליה דהא

רבינו פוסק כלבי לחומרא צמסנה ופסיר כתב

דאסור והולך לכתבו לרבותא כמ"ס וכו' מקדור

דברי רבינו ובגמרא י"ל דמיירי בכשרים וכמו

קמני' דמחיר מיירי בכשרים וכו' (ק):

אפילו איש שעסקו וכו'. משנה שם (דף

פ"ב). כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד

עם הנשים ולא ילמד את צני אומנות בין

הנשים ופירש רבינו צמסנה זו צמסנה כל

מי שעסקו אפילו מי שעסקו קאמר אצל רש"י

פירש שמהלכת אומנותו נעשית עם הנשים והנשים

צמסנה לו לא יתייחד עם הנשים ואפילו עם

הרבה נשים לפי שכלו גם כן וכולן מחפות עליו

ואילו אינו אחרינה עם שתי נשים תנן דלא

ייתיחד אצל ג' או ד' ש"ד עכ"ל. ויש צוה פ'

אמר ג"כ ודברי רבינו עיקר:

יב מותר להתייחד עם שתי יבמות וכו'.

מימרא שם: וכן מותר להתייחד

וכו'. בלחמה מימרא שם:

י תינוקת מבית ג' שנים וכו'. פשוט הוא

זה וקולא נראה כן מן הירושלמי:

יא אנדרוגינים אינו מתייחד עם וכו'.

מוספסתא פ' אסורין של

מסכת כוכרים:

יב אשת איש שהיה בעלה וכו'. בפרק

עשרה יוסקין (דף פ"א). מימרא

ומעשה שם:

וכן כל המתייחד עם סס:

מי

ולעיקר הקושי נ"ל לומר דע"כ לא אמרי' כגמרא בלבו לגרשה דאסור לגא עליה אלא כשוריה לקמח אשה אחת דלא שייך טעמא דמהרהר בלחמה אצל כשאינו רוצה לקחת אשה אחת שרי דלא שייך טעמא דמהרהר בלחמה וא"כ ר"י כעבר היה להם אשה צמסנה וכשהלכו לעיר אחת רצו לקחת אשה לזמנים שיתעצבו שם אף שגמרו בלגס והנחילה לאחר זה הזמן מ"מ לא היו מהרהרים צמסניהן

הנהגות מייבונות

ו [ב] ומה שאין אנו נוהרים עכשו מכל אלו אולי סמכין אהא דאמר רב פ"ק דע"ז מקום שהתירו למכור התירו לייחד ועכשו אינן חשודין על הרביעה. אמנם האמרי' התם דרב הדר ביה ואר"ה דסמכין אשניא דרבי פרת בפיקא דהבא הא רבי אליעזר הא רבנן דלא חיישין לרביעה וק"ל כרבנן דהוי דתמא דמתני' דאין מעמידין כו' אליעזר הא איכא נמי סתמא כרבנן מקום שנהגו למכור מוכריה והוא שניא דר' פרת כיון דקבע תלמודא לבסוף ש"מ דסמכין אהא ס"ה: **ח** [החזיר השניו בלשון הזה ח"ל ואינו מכין דבריו כיון שאוסר אשה אחת עם אנשים הרבה מאי נפקא מינה שאשתו של אחד מהם שם אחת איכא למוחש לאחרני ע"כ וע"ש והסמ"ג כתב כלשון העמוד:]

בבית

שו"ת הרשב"א חלק א סימן אלף קעח

ומה שאמרת דאפי' הרבה אנשים והרבה נשים אסור להתלוות בדרך אם יש ערוה ביניהם אלא אם כן הם כרבי חנינא בר פפי וחבריו. אין זה נכון לפי דעת. חדא דאם כן אנשים מבפנים ונשים מבחוץ אי נמי איפכא אמאי אין בו משום יחוד. והשתא אנן היכי עבדינן דלאו רבי חנינא בר פפי וחבריו אנן. דהא לדברך כל שאין כרבי חנינא בר פפי אין מתביישין ואין נמנעין זה מחמת זה כמעשה דעשרה שהוציאוה במטה. וכל שכן בדידה דדעתן קלה ואפי' כשרה ורבקה. ועוד אי רב ורב יהודה דאימתא דמרייהו עלייהו כדאיתא בריש פרק כל היד לא היו כשרין להתיחד עם אשה אחת אי זה תלמידי חכמים מוסרין לסוטה להתלוות עמה. וכי כל שעה היו מצויין להם גדולים מרב ורב יהודה. ועוד הא דתניא חמותו ושאר כל העריות שבתורה אין מתיחד עמהם אלא בעדים. הני עדים לפי דברך על כרחין דוקא כרבי חנינא בר פפי וחבריו. ורבי מאיר דהוה אמר הזהרו בי בפני בתי ורב טרפון דאמר הזהרו בי בפני כלתי מאן קא מזדהר בהו. היתכן לומר דלנשותיהן היו אומרים או לבעליהן דוקא היו אומרים. אלא לעולם כל כשרים בכלל התר שלא אסרו אלא בפרוצין. והיינו דאמר רבי יהודה אמר רב לא שנו אלא בכשרים אבל בפרוצין אפי' י' נמי. אלמא לא אסרו אלא פרוצין. דאי לא תימא הכי כך הוה להו למימר לא שנו אלא בכשרים אבל בשאר אנשים לא. אלא ודאי לא אסרו אלא פרוצין ממש וכשרים דקאמר היינו כל שאין ידועים לנו שהם פרוצין. והיינו דאמרין התם בברכות ג'/ בתרי ופריצי. דאלמא דוקא פריצי הא שאר אינשי דעלמא דלא פריצי לא. ותלמידי חכמים של סוטה לא מפיק אלא עמי הארץ הפרוצים. והא דאמר ליה רב לרב יהודה כשרים כגון מאן? כגון רבי חנינא בר פפי וחבריו לצאת ידי הרהור קאמר ומדת חסידות. והיינו דאמר ליה דל כרעך מקמי גיהנם כלומר כדי שלא תהרהר בה.

רמב"ם הלכות אבל פרק יב הלכה י

תינוק שמת כל שלשים יוצא בחיק ונקבר באשה אחת ובשני אנשים, אבל לא באיש אחד ובשתי נשים מפני הייחוד,

לחם משנה הלכות אבל פרק יב

[י] באשה אחת ובשני אנשים וכו'. הרב כ"מ בסוף הלכות איסורי ביאה הקשה דהא התם אסר רבי להתייחד אשה אחת עם אנשים הרבה ותיירץ דהתם מיירי ביחוד ממש בבית שאין הפתח פתוח לרשות הרבים. ולי נראה לתרץ כמו שתירצו התוס' לאבא שאול דאמר אף באיש אחד ושתי נשים דאע"ג דאמרין במסכת קידושין (דף פ' ב) דאין איש אחד מתייחד עם שתי נשים

בשעת אבילות דטרידי שרי וכי האי גוונא משנינן לרבנן אליבא דרבין דיחוד כי האי דאשה אחת עם אנשים **דאינו יחוד גמור כאיש אחד עם נשים** דהוי יחוד טפי מקלינן הכא משום דאיכא אבילות אף על גב דבעלמא היכא דליכא אבילות אסרינן ליחוד כי האי:

רי"ף מסכת קידושין דף לג עמוד א

מתייחדת עם שני אנשים: אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא בכשרים אבל בפרוצים אפילו עשרה נמי אסור ומעשה היה והוציאוה עשרה במטה אמר רב יוסף תדע דמחברי בי עשרה וגנבי כשורא ולא מיכספי מהדדי:

הר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף לג עמוד א

לא שנו אלא בכשרין. משמע דהיינו סתם בני אדם שלא הוחזקו בפריצות ואף על גב דבגמ' [דף פא א] אמרי' דאהדר ליה שמואל לרב יהודה דכי אמרי' בכשרי' שפיר דמי לאו כגון אנן אלא כגון ר"ח בן פפי מדת חסידות היתה שלא היה מחזיק עצמו בכשר אבל הר"ם במז"ל כתב בפרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה לא תתיחד אשה אחת אפי' עם אנשים הרבה וכו' משמע דס"ל דמדינא קאמר [ומשום דלא שכיחי כשרים כר' חנינא בר פפי לא חשש לכתוב היתר כשרים] ותמהני א"כ למה כתב בסמוך לה ההיא דאנשים מבחוץ ונשים מבפנים כמו שאכתבנה בסמוך שנראה שאין לה ענין אא"כ אשה אחת מותרת להתיחד עם סתם ב' אנשים:

בית הבחירה (מאירי) מסכת קידושין דף פא עמוד א

זה שביארנו שאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים כשרים לא כל הרוצה להחזיק עצמו בכשר מותר בכך אלא דוקא מי שהוחזק חזקה מפורסמת בכשרות ושבא לידי ניסיון ועמד עליו דרך הערה אמרו רב ורב יהודה הוו קא אזלי בארחא הות אזלא ההיא אתתא קמיהו אמר ליה רב לרב יהודה דל כרעך מקמי גיהנם אמר ליה והא מר הוא דאמר בכשרים שפיר דמי אמר ליה מידי אנן כשרים אנן אלא כגון מאן כגון ר' חנינא בר פפא וחבריו הנזכרים בסוף פרק ראשון ודבר זה פירושו לצאת ידי הרהור מדת חסידות וכדקאמר דל כרעך מקמי גיהנם אמר ליה כלומר כדי שלא תהרהר בה ומכל מקום לענין איסור כל סתם בני אדם כשרים הם כמו שביארנו במשנה שאם לא כן נמצאת אוסר כל העולם שר' חנינא וחבריו לא שכיחי וכל שרב ורב יהודה אמר אחד מהן לחברו אטו אנן כשרים אנן והיכן מצינו גדולים מהם למסור לסוטה להתלוות עמה בדרך אלא לא אסרו אלא **בפריצים הנודעים בכך** ולאסור להם למתייחדת עמהם ולהכותם ולרדותם וזהו שאמרו לא שאנו אלא בכשרים אבל בפרוצים לא ולא אמרו חסרון הניכר אבל בשאר אנשים לא ומה שהוצרכו לתלמידי חכמים בלווי סוטה הוא מפני שידעו להתרותו בדברי כבושין ומתוך כך אין אנו צריכים לאסור להתלוות עם הנשים בדרך כמו שחשבו קצת מפרשים אלא מותר להדיא בין באחת בין בהרבה כל שיש שם שני אנשים:

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף פא עמוד א

לאו כשרין כגון אנן אלא כגון רבי חנינא [בר] פפי וחבריו. פירוש צניעות נהג בעצמו דאילו מן הדין סתם כל אדם ככשרין לענין זה עד שיהא מוחזק בפרץ וכל שכן אינהו דחכימי וחסידים, ומשום ענותנותא הוא דאמר הכי וזה פשוט.

תוספות רי"ד מסכת קידושין דף פא עמוד א

כגון רבי חנינא בר פפא כל זה אמר רב אלא בדרך ענוה שהרי רב כהנא שהיה תלמידו גם הוא נמנה שם עמהן:

רמב"ם הלכות סוטה פרק א

הלכה ג - קינא לה עם שנים כאחד ואמר לה אל תסתרי עם פלוני ופלוני ונסתרה עם שניהן כאחד ושהת כדי טומאה, אפילו הן שני אחיה או אביה ואחיה הרי זו אסורה עד שתשתה.

משנה למלך הלכה ג

[ג] קינא לה על שנים כאחד וכו'. מרן ז"ל (הכס"מ) הביא הירושלמי מהו שיקנא לה משני בני אדם כאחד כו' בירושלמי מיירי באומר שלא תסתרי עם שני בני אדם כאחד וצדדי הבעיא הם משום דאפשר דלא שייך קינוי אלא בסתירה האסור מן הדין דהא ראשונים בית מאיר

ק"ל דיחוד אסור מן התורה אבל באומר שלא תסתר עם שני בני אדם כאחד אפשר דלא חשיב קינוי משום דהא תנן בסוף קידושין (דף פ') אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים. ואף על גב דאמרין התם לא שנו אלא בכשרים אבל בפרוצים אפילו בי עשרה. אפשר דהכא בירושלמי מיירי בסתם בני אדם שהם כשרים. ואף על גב דאמרין התם דאמר ליה רב לרב יהודה מי אמר דבכשרים כגון אנא ואת אלמא דסתם בני אדם לא חשיבי כשרים. כבר כתבו הראשונים דהתם משום צניעות ומשום ענוה יתירא הוא דקאמר הכי אבל מדינא סתם כל אדם ככשרים הם לענין זה עד שיהיה מוחזק בפרוץ. ואף דאליבא דרבנן נראה מדבריו לעיל פכ"ב מהלכות אישות דין ח' דמדינא כל סתם בני אדם אינם בחזקת כשרים ולפיכך סתם וכתב שלא תתייחד אשה אחת אפילו עם שני אנשים. נראה דזה אינו אלא חומרא בעלמא דהחמיר על עצמו רב וק"ל כוונתו דראוי להחמיר אבל פשיטא דמדינא ליכא איסור יחוד בשני אנשים ומש"ה בעי הכא דקינא לה ע"י שני בני אדם מהו כיון דיחוד זה שרי.

דרשות מהר"ח אור זרוע סימן יז

ואסור להתייחד אפי' עם נשים הרבה וכן אשה עם ב' אנשים או עם ג', אבל עם הרבה מותרת.

שו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ - קונ' איסורי יחוד פרק ג

פרק ג' יחוד אשה אחת עם ב' אנשים.

(א) במשנה דקדושין שם /דף פ' איתא: אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים. ובגמ' אמרין ע"ז: אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא בכשרים אבל בפרוצים אפילו בי עשרה נמי לא. נלמד מזה דכל בכשרים ולא בפרוצים מותר היחוד עם ב' אנשים.

אלא דלהלן בגמ' שם בד' פ"א ע"א מובא עובדא כזאת: רב ורב יהודה הוו קאזלי באורחא הוה קאזלא ההיא אתתא קמיהו א"ל רב לרב יהודה דל כרעך מקמי גיהנם, אמר ליה והא מר הוא דאמר בכשרים שפיר מי, א"ל מי ימר דבכשרים כגון אנא ואת, אלא כגון מאי כגון רבי חנינא בר פפי וחבריו. ולפי עובדא זאת הרי רב בעצמו בעל המימרא של לא שנו אלא בכשרים סגר עלינו את הדרך ונתן לכולנו דינא של פרוצים שאפילו בי עשרה נמי לא.

ומשום זה פסק באמת הרמב"ם בפכ"ב מה' איסור"ב ה"ח דלא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה עד שתהיה אשתו של אחד מהם שם. ומבאר המ"מ דלכן סתם רבנו ולא הביא חילוק בין כשרים לפרוצים לפי שאין כשרים כמותם.

ועפ"י סתם הב"י בשלחנו הטהור באה"ע סי' כ"ב סעי' ה' ופסק בסתמא כלשונו של הרמב"ם: לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה עד שתהיה אשתו של אחד מהם שם.

(ב) אולם דברי הרמב"ם יחידאה בזה וגם כפי שמבארים ממת חסידות נשנו דבריו בכאן.

ראשית כמעט כל הראשונים חולקים על הרמב"ם בזה. עיין ברי"ף שסתם לפסוק הך דרב יהודה אמר רב דלא שנו אלא בכשרים מבלי לפרש איזה כשרים ומשמע דס"ל דמהני אפי' בסתם אנשים, וכן כותב הר"ן דמשמע מהרי"ף דהיינו סתם בני אדם שלא הוחזקו בפריצות. וכך סותם לפסוק גם הרא"ש בס"י כ"א, ויוצא כן גם מדברי הטור אה"ע סי' כ"ב בדעת אביו הרא"ש, וכדמבאר גם הב"ח. והביא הטור לדבריו לאחרונה לראי' שסובר לפסוק כוונתו.

גם הרמב"ן בחידושיו לקדושין מבאר בהדיא דהיא דא"ר לאו כשרים כגון אנן אלא כגון ר' חנינא בר פפי וחבריו דאלמא סתם בני אדם לא, מדת חסידות נהגו בו שלא להחזיר עצמו כשר וחסיד.

וכ"כ גם הריטב"א דרב צניעות נהג בעצמו דאלו מן הדין סתם כל אדם כשרין לענין זה עד שיהא מוחזק בפרץ וכו'. ומסיים דזה פשוט.

וכמו"כ המאירי בחידושיו לקדושין הן בביאורו למשנה והן אח"כ בביאורו לגמ' מבאר דכשרים ר"ל סתם בני אדם ורב לצאת ידי הרהור מדת חסידות אמר ליה אבל לענין איסור כל סתם בני אדם כשרים הם שאל"כ נמצאת אסור כל העולם וכו' אלא לא אסרו אלא בפריצים הנודעים בכך וכו'. ומסיים בלשון: ומתוך כך אין אנו צריכים לאסור להתלוות עם הנשים כמו שחשבו קצת מפרשים אלא מותר להדיא בין באחת בין בהרבה כל שיש שם שני אנשים ע"כ. הרי שפתי המאירי ברור מללו לפסוק בפשיטות הלכה למעשה דמותר בב' אנשים אפי' בסתם בני אדם כל שאינם פריצים הנודעים בכך.

(ד) אף הרשב"א בתשובותיו שם כותב לדחות בפשיטות דברי רבי אליהו מעכו שרצה לומר כן דבעינן כשרים כגון רבי חנינא בר פפי וחבריו, ומוכיח לו בראיות דאין זה נכון ושודאי דלא אסרו אלא בפריצים ממש וכשרים דקאמר היינו כל שאינן ידועים לנו שהם פרוצים, והא דאמר ליה רב לרב יהודה כשרים כגון מאן כגון רבי חנינא בר פפי וחבריו לצאת ידי הרהור קאמר ומשום מדת חסידות ע"ש.

וכשרבי אליהו מעכו כתב שנית להרשב"א לחזור לחזק דבריו השיב לו הרשב"א בתשובה אחרת בסי' אלף קפ"ב שלא מצא בדבריו השניים שחידש דבר, ובסוף דברי התשובה כותב לו וז"ל: עוד הזקקתני לשלוח כל דברי וכל דברך לפני חכמי הארץ כמו שבקשת ממני וכולן עמדו בשיטתי ועוד סייעו דברי בתשובות גדולי ישראל הראשונים עכ"ל.

הרי שכבר בדורו של הרשב"א דנו בחריפות בשאלה זאת למהות הב' כשרים דבעינן וכפי שמעיד לן הרשב"א ז"ל עמדו למנין והכריעו דביאורו של ב' כשרים היינו כל שאינם פרוצים.

משום כל הנ"ל לפלא הדבר על מרן הב"י ז"ל על שהשמיט מלהביא לנו ביתה יוסף כל להקת הראשונים הנ"ל וההכרעה שהיתה על כך וממילא לפסוק בכזאת בהדיא בשלחנו הטהור. וניתן לחשוב שלא היה למראה עיניו הטהורים בשעה שכתב את דבריו בזה מכל המראה הנ"ל ואילו היה אז לפניו מכל זה היה בודאי פוסק בפשיטות כוותייהו, ובפרט שגם שני עמודים מתוך השלשה שהב"י שם לו למטרה לפסוק כמותם, שהמה הרי"ף והרא"ש ז"ל סברי נמי כוותייהו דכל הני ראשונים דמהני בסתם ב' כשרים וכו"ל.

(ה) הא חדא. ושנית, גם בדעת הרמב"ם גופא עוד לא ברור הדבר דס"ל לפסוק כן לדינא דלא מהני סתם ב' כשרים אלא בעינן כרבי חנינא בר פפי וחבריו ואשר ממילא יוצא לפי"ז שלא מהני בזה"ז בכלל ב' וכו"ל.

דהנה מצינו לו להרמב"ם במקו"א שפוסק דמהני ב' אנשים והוא בפ"ב מה' אבל הלכה י' דפוסק וז"ל: תינוק שמת כל שלשים יוצא בחיק ונקבר באשה אחת ובשני אנשים אבל לא באיש אחד ובשתי נשים מפני הייחוד עכ"ל. הרי מבואר בדברי הרמב"ם בהדיא דרק באיש אחד ושתי נשים איכא משום יחוד אבל באשה אחת ובשני אנשים ליכא משום יחוד. וכסתמא דמתני' דקדושין.

וכבר עמדו על הסתירה שבדברי הרמב"ם הכ"מ בה' איסו"ב שם והלח"מ בה' אבל שם וכתבו ליישב באוקימתות ואופנים שונים.

אבל נדמה שיותר מסתברים בזה דברי המשנה למלך בפ"א מה' סוטה ה"ג אשר ממשמעות דברי הרמב"ם שם שמשמע נמי דס"ל דבב' אנשים ליכא איסורא דיחוד כותב לבאר דז"ש בה' איסו"ב זה אינו אלא חומרא בעלמא דהחמיר על עצמו רב וקי"ל כוותיה דראוי להחמיר, אבל פשיטא דמדינא ליכא איסור יחוד בשני אנשים ע"ש, ועיין שם בדברי הרמב"ם בפכ"ב מה' איסו"ב הלכה כ' שהביא לנו בזה בכזאת עוד הלכה מה שכמה מהתנאים החמירו על עצמם בחומרא בעלמא ושראו ללמוד במעין זה ואשר ברור שמדינא ליכא איסורא בהם ע"ש. ולפי"ז מתיישבים שפיר דברי הרמב"ם בה' אבל, והיינו דמשום מצוה דקבורה אין מקום להחומרא ומוקמין הדבר אדינא דאשה אחת מתייחדת עם ב' אנשים.

(ו) וראה זה פלא דכל הראשונים הנ"ל שהבאנו לא הזכיר אחד מהם (מלבד הר"ן ז"ל) שהרמב"ם ז"ל הוא זה שסובר דבעינן להלכה ב' כשרים כרבי חנינא בר פפי וחבריו. והרבינו ירוחם בח"א נתיב כ"ג לענין לאסור כל אדם אפילו עם נשים הרבה (דלא כשיטת רש"י) פוסק בזה כהרמב"ם ומזכיר זאת בשמו ואילו לענין ב' אנשים עם אשה פוסק בסתמא דאשה אחת מתייחדת עם ב' אנשים ודוקא כשרים אבל פרוצים אפי' ב"א אסורה להתייחד. ולא מזכיר בכלל שדעת הרמב"ם אחרת מזה.

ויתרה מזאת אנו מוצאים בדברי הרשב"א שם בתשובתו בסי' אלף קפ"ב שכותב שמצא להר"מ במז"ל שכתב כדבריו ושגם מדברי האלפסי ז"ל נראה כן ע"ש. וזה כבר חידוש ופלא גם יחד, דבשלמא מדברי הרי"ף דייק דס"ל כן ממה שסתם לכתוב דמהני ב' כשרים ולא הזכיר בכלל עובדת רב ורב יהודה וכו"ל, אבל איה מצא בדברי הרמב"ם שיסבור כן והרי אדרבא בה' איסו"ב כותב בהדיא היפוכן של דברים. אבל לפי דברינו הנ"ל יש מקום לומר דכוונתו לדברי הרמב"ם בפ"ב מה' אבל, וכן למה שמשמע מדבריו בפ"א מה' סוטה, ואת דברי הרמב"ם בה' איסו"ב ביאר דכוונתו משום הרהור ומדת חסידות וכדיבאר גם גוף עובדת רב וכו"ל, וכדמבאר המל"מ הנ"ל את דברי הרמב"ם.

שוב מצאתי בספר שער יוסף על הוריות מהחיד"א ז"ל בתשובות שבסוף הספר בסי' ד' שעמד על דברי הרשב"א במ"ש בשם הרמב"ם ז"ל וכותב דמ"ש ומצאתי להרמב"ם ט"ס הוא ואפשר שהוא הרמב"ן ז"ל דהרי הרמב"ם ז"ל אסר אשה א' עם אנשים הרבה ע"ש, ולהנ"ל אין הכרח לומר דהוא ט"ס, דבר שדוחק לומר כן כמובן, ויש ליישב הדברים כפי שהם בכל הדפוסים וכו"ל.

וגם השער יוסף מפרש זאת מיהת גם הוא מקודם לזה בדבריו שם דהא דכתב הר"ן ז"ל דדעת הר"מ ז"ל דמדינא הוא בעינן כשרים כר"ח וכן מטין דברי הה"מ ומרן ז"ל הדבר קשה מכמה הכרחיות שכ' הרשב"א ז"ל בתשובה סי' אלף קע"ח ויותר נראה כמ"ש הרב מש"ל ז"ל פ"א מה' סוטה וכו' ע"ש באריכות. ועיין שם עוד בשער יוסף בסוף סי' ב' שכותב נמי בתוך דבריו בדעת הרמב"ם דמדינא ב' אנשים כשרים שרי להו להתייחד עם אשה אלא דהרמב"ם ז"ל נקיט כחומרא דרב וכמ"ש הרב משנה למלך ז"ל פ"א מה' סוטה דין ג' בדעת הר"מ ז"ל והוא הנכון עיין שם.

מאיר

מסכת קדושין

בית

שיעור קיימו בזה דכשרים שהולך רצ' לאו פירושו כדפי' סר"ן
 בסתם בני אדם אלא בידוע ומוחזק בכשרות אך בזה מחולקים
 דהרמב"ם סובר כאף מה שלא החזקו עלמו למוחזק כ"א כגון
 ר"פ וחזריו הוא נמי מן הדין. וסרי"ף ז"ל סובר שזה רק
 מדת חסידות. וזה נראה כדברי' מצואר לענ"ד נגמ' דאלו
 לפי' סר"ן ז"ל קשיא סאיך ס"ד דגמרא לומר לימא מסייע ליה
 מדמסרו ת"ח דוקא מהבכך דבעינן כשרים כא סתם בני אדם
 נמי בחזקת כשרים כל שלא מוחזקו צפרינות ש"מ דכשרים
 מוחזקים בעינן. וזה אינו אלא בסתם ת"ח שהוא מוחזק

שו"ת ציץ אליעזר חלק ו' סימן מ - קונ' איסורי יחוד פרק ג

(ח) ומהו הגדר של פרוץ בכאן? הנה הסברא כשלעצמה נותנת לומר שהמכוון שידענו שהוא פרוץ לאותו דבר, דהיינו שחשוד
בעריות, ואפי' רק יצא קול לכך והוא חשוד בעלמא, דומיא שמצינו באה"ע סי' מ"ב סעי' ה' ובסי' קנ"ד בסה"ג סעי' ב' ע"ש גם
 בפ"ת. או שעכ"פ ידענו שמתנהג בקלות ראש בסדר נשים ונקל בעיניו להתייחד עמהם, או שמנהיג בשחוק ושכרות ובדברי
 עגבים אשר המה גורמים גדולים להביא את האדם להיות פרוץ בעריות, כדברי הרמב"ם בפכ"ב מה' איסו"ב ה' כ' כ"א.

ואעפ"כ נביא גם אסמכתא מפורשת לכך והוא מדברי שו"ת מהר"י מינץ סי' ו' שמבאר בתוך דברי תשובתו דאין חילוק בדברים
 אלה בין נכבד לשאינו נכבד בין עם הארץ לת"ח, ופריץ לא נקרא אלא כשפרץ כבר במקום אחר אבל סתמא רק נקרא ועליהם
 נאמר כפלח הרימון רקתך אפי' ריקנים שבך מלאים מצות כרימון, עיין שם. והרואה יראה דכוונת המהר"י מינץ במ"ש כשפרץ
 כבר במקום אחר דר"ל כשפרץ כבר בעריות.

ובאמת יוצא לן כן גם מדברי המאירי בקדושין שהזכרנו שכותב בלשון אלא לא אסרו אלא בפריצים הנודעים בכך. והך לישנא
 של אלא בפריצים הנודעים בכך משמעותו ברורה שהמכוון לפריצים בעריות.

הן אמנם ראיתי בספר בית מאיר שכותב לבאר בשיטת הרי"ף דבעינן שני אנשים מוחזקים בכשרות, ועיין מ"ש בזה גם באור
 זרוע סי' תרט"ו ושו"ת מהרי"ק שורש קפ"ד עיין שם. אבל כבר פסק הרמ"א כהפוסקים הסוברים דסתם אנשים כשרים הם.

בדרך

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוטה פרק א הלכה ג

ר' חיה בר יוסף שלח בתר איתתיה אמר יסקון עמה תלת תלמידין שאם יפנה אחד מהן לצורכו תתייחד עם שנים.

פני משה מסכת סוטה פרק א הלכה ג

שלח בתר אתת'י. שנשבית ושלח להביאה:

תלת תלמידין. דבדרך לא סגי בשנים עד דאיכא שלשה דוקא כדרב בבבלי

בית הבחירה (מאירי) מסכת סוטה דף ז עמוד א

באחרון של קדושין פ' ב' ביארנו שאשה אחת מותרת להתייחד עם שני אנשים שכל אחד משמר את חברו שלא לחטוא ומ"מ דוקא בעיר אבל בדרך צריך שיהיו שלשה שמא יצטרך אחד מהם לנקביו ונמצא אחד מתייחד עם הערוה ואם כן משנתנו שאמרו שמוסרין לה שני תלמידי חכמים ענינה מפני שהבעל עמהם ונמצאו שלשה ואם כן מה שאמרו כאן נימא מסייע ליה לרב וכו' ודחה לא אלא מתני' היינו טעמא כי היכי דליהו סהדי לא לדחותה נאמרה אלא כאומר לא תסייעיה מהא שאף כשתאמר שאף בדרך דיה בשנים בזו מיהא צריכה שנים לבד מן הבעל כדי שאם יארע שיבא עליה בעלה יהו הם מעידים לפני בית דין הגדול ולא ישקוה ומ"מ הלכה כרב וכל שבדרך צריכה שלשה

בית הבחירה (מאירי) מסכת קידושין דף פא עמוד א

כל סתם בני אדם כשירים הם כמו שביארנו במשנה שאם לא כן נמצאת אוסר כל העולם שר' חנינא וחבריו לא שכיחי וכל שרב ורב יהודה אמר אחד מהן לחברו אטו אנן כשרים אנן והיכין מצינו גדולים מהם למסור לסוטה להתלוות עמה בדרך אלא לא אסרו אלא בפריצים הנודעים בכך ולאסור להם למתייחדת עמהם ולהכותם ולרדותם וזהו שאמרו לא שאנו אלא בכשרים אבל בפריצים לא ולא אמרו חסרון הניכר אבל בשאר אנשים לא ומה שהוצרכו לתלמידי חכמים בלווי סוטה הוא מפני שידעו להתרותו בדברי כבושין ומתוך כך אין אנו צריכים לאסור להתלוות עם הנשים בדרך כמו שחשבו קצת מפרשים אלא מותר להדיא בין באחת בין בהרבה כל שיש שם שני אנשים:

שו"ת הרשב"א חלק א סימן אלף קעח

ודאי לא אסרו אלא פרוצין ממש וכשרים דקאמר היינו כל שאינן ידועים לנו שהם פרוצין. והיינו דאמרין התם בברכות ג'/ בתרי ופריצי. דאלמא דוקא פריצי הא שאר אינשי דעלמא דלא פריצי לא. ותלמידי חכמים של סוטה לא מפיק אלא עמי הארץ הפרוצים. והא דאמר ליה רב לרב יהודה כשרים כגון מאן? כגון רבי חנינא בר פפי וחבריו לצאת ידי הרהור קאמר ומדת חסידות. והיינו דאמר ליה דל כרעך מקמי גיהנם כלומר כדי שלא תהרהר בה. ומעתה אם הם שני אנשים שאינן פרוצין מותר להתלוות עם הנשים בין רבות בין אשה אחת.

רא"ש מסכת קידושין פרק ד סימן כא

אמר רב יהודה אמר רב לא שנו אלא בעיר אבל בדרך עד שיהיו שלשה שמא יצטרך אחד מהן להשתין מים ונמצא אחד מהם מתייחד עם הערוה:

רבינו ירוחם - תולדות אדם וחווה נתיב כג חלק א

והא דאמרין דאשה א' מתייחדת עם ב' אנשים דוקא בעיר אבל בדרך צריך ג' אנשי' שמא יצטרך א' מהם להשתין וישארו ב' עם האשה פשוט. וכתב הרמ"ה ודוקא שהולכין עמה לשומרה אז צריך שנים שישארו עמה דאי לאו הכי למאי ניוחש לה כשיצטרך חד להשתין נמי ילך חבירו עמו ויניחנה לבדה ע"כ.

חפץ חיים - נדחי ישראל פרק כד

בלילה אפילו היו שני אנשים כשרים לא מהני דחיישין שמא יצטרך א' לנקביו וילך ממנה או שמא יישן אחד מהם וישאר השני עמה וע"כ בעינן בלילה דוקא שלשה דאז מותר. וכן בדרך אפילו ביום בעינן דוקא שלשה דבשנים חיישין שמא יצטרך א' לנקביו ותשאר היא לבדה עם אחד ויש מקילין בזה וסוברין דבדרך כשילך אחד לנקביו ילך גם השני ממנה ולא יבוא לידי יחוד:

לבוש אבן העזר סימן כב

ויש אומרים שאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים כשרים אם הוא בעיר, שגם אימת בני העיר עליהם שלא ירגישו, מיהו סתם אנשים כשרים הם זה לזה, אבל אם הם פרוצים אפילו בעיר ואפילו בעשרה אסור. וכל זה בעיר, אבל בשדה או בלילה אפילו בעיר בעין שלשה אפילו בכשרים, דבשנים בשדה יש לחוש שמא יצטרך אחד מהם להטיל מים ונמצא השני מתייחד עם הערוה, וכן בלילה אפילו בעיר יש לחוש אדנאים חד מיניהו אזיל האחד ועביד איסורא.

פרישה אבן העזר סימן כב

(יב) ובשדה עם שלשה. שמא יצטרך אחד מהם להטיל מים ונמצא מתייחד עם הערוה. גמרא. פירוש דוקא בשדה חיישין להכי שצריך להרחיק עד שלא יראה חבירו פירועו וגם כשיחזור יראה זה אימת יבא וידע לשמור עצמו לפרוש מהאשה מה שאין כן כשהוא בעיר בביתו דאז יש לחוש דשמא הוא עומד אחורי הכותל ויבוא מיד:

לילה

בעלי הנפש שער הפרישה סימן א

וי"א דלענין יחוד אשה אחרת נמי בכי האי גוונא בעינן טפי, וכי אמרין (קדושין פ ב) דאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים כשרים הני מילי ביום, אבל בלילה לישן עמה בבית אחד אסור עד שיהיו שם שלשה כשרים, מפני שהוא דומה לדרך, דאמרין (קדושין פא א) לא שנו אלא בעיר אבל בדרך עד שיהיו שלשה שמא יצטרך אחד מהם לנקביו ונמצא זה מתייחד עם הערוה. והכא נמי חיישין דילמא אדנאים חד מיניהו אזיל חד ועביד איסורא, ומסתברא כוותיה.

דרישה אבן העזר סימן כב

[יב] ובשדה עם שלשה וכו'. ומה"ט כתב הראב"ד שגם בלילה אסור להתייחד עם ב' אנשים דכמו שבשדה חיישין שמא יצטרך אחד לנקביו ונמצא זה מתייחד עם הערוה הכי נמי חיישין דילמא אדנאים חד מיניהו אזיל אידך ועביד איסורא (אבל כשיש עמה שלשה אנשים ליכא למיחש שמא יישנו תרתי מיניהו דודאי יתכוונו האנשים להקיץ אלא שא"א שלא יהא ניים חד מיניהו לפרקים ולא חיישין שיניימו תרתי בפעם א' כמו שלא חיישין שבדרך יצטרכו שנים מהם להטיל מים יחד וישאר אחד אצלה ולפ"ז כשלא יתכוונו להקיץ היה אסור ללון אפילו עם ג' אנשים וקשה למנהגינו ולפי מ"ש בסמוך א"ש אפילו בשני אנשים ודו"ק)

עזר מקודש אבן העזר סימן כב

מצאתי. אודות הניעור בלילה במקום נשים ואנשים שכולם ישנים לכאורה היה מקום שיש בזה חשש מצד מה שכתבו הפוסקים ז"ל שלכך בלילה לא יתיחדו שנים עם נשים מצד חשש שמא ישן אחד מהם ולא יהיה שומר שם משמע מזה שבשעת השינה גרע מיוצא ונכנס שגם שביוצא ונכנס מרתת כדקיימא לן גבי י"נ מכל מקום שינה כיון שאדם עשוי להשתקע בה וגם כשמקיצים אותו אינו מקיץ בקל לזה אינו מרתת כל כך והישן נדון כאלו אינו כלל שם ואם כן בהנ"ל היה מקום חשש אך נראה שאין זה רק כשאין שם רק שומר אחד מה שאין כן בשנים ישנים יש לומר שמרתת טפי אולי עכ"פ אחד מהם גם שנראה ישן ויקץ על ידי תנועה קלה כי רק באחד חיישין שמא בזמן שירגיש בו שגשגתקע בשינה עמוקה וינסהו בתנועות ויראה שישן הוא בתרדמה עמוקה ואז יושאר בבית בלי שומר משא"כ בשנים אחר שינסה את אחד ואחר כך ינסה את השני מרתת הוא אולי ביני ביני בזמן נסותו השני ובזמן שירצה לעשות תנועות יקץ הראשון מתרדמתו על ידי התנועות כי הנסיון שעל השתקעות האדם בשינה אינו מכריע על זמן השתקעות בשינה אחר כך ורק על משך כדי הקפת אילן או שארי שיעורים שאמרו חז"ל בריש סוטה על משך זה לבד יוכל להעמיד בנסיון משא"כ כשימושך עוד ביני ביני משך נסיון של שינת השני אין לו בטחון עוד על מניעת הקיצת הראשון וכן מוכרע ממה שהתירו חז"ל לשלשה להתייחד בלילה ולא חיישין שיורדמו שנים ויושאר אחד בלי שומר והרי בשבת דף מ"ה אמרו חז"ל על שינה ערבך ערבא צריך וגם כשמסר שינתו לשומר אין מועיל כי שמא גם השומר יורדם ומשמע שם שגם ביום חיישין כן ומדוע לא נחוש כן בזה אלא ודאי צריך לומר כנ"ל שעכ"פ בשנים הוא מרתת, ואולי יש לומר שלכך התירו חז"ל לשלשה להתייחד משום דהוה ליה ספק ספיקא שלא יישן גם אחד מהם ספק שעכ"פ לא יישנו שנים בזמן הקצת השלישי רק אם שישנו שלשתן בשוה או שיעירו שלשתן בשוה מה שאין כן גבי תפילין שהוא עסוק בשינה ונוטה שיורדם שגם עצלה תפיל תרדימה וכל שכן שנוטה שיהי' נמשך משינת ארעי לשינת קבע ויש ספק אחד שמא יורדם גם השומר ולאוקמי בשני שומרים שיש ספק ספיקא להיתר לא משמע ליה סתימות הלשון כי רק שומר אחד י"ל שישנו בכלל סתימות הלשון של שינת ארעי כיון שאין גבול קבוע לשינה ונוטה שישן קבע כנ"ל מה שקראו ארעי משמע שהוא על ידי שומר מה שאין כן לפרש דאיירי בשני שומרים אין זה בכלל סתימות הלשון.

שב יעקב שאלה יט

יבדו תקפו: ולפי' אפי' א' כשר וא' פרוץ ישראל
 אסור תאם שתא יבדו תקפו על חכשד ואיזו בוש תן
 הסדון תאם שתא וודאי יסכים פתו לזנות הואיל
 שהוא כדון תשא"כ בישראל כשר עם הנכרי אף
 שינדם תקפס אינן תפקידן פנתם בפני הנכרי אף
 גם הנכרי יסכי' ת"ת חיישי' שתנכרי יפרסם ויגלה
 חדכד פן נהי' לבזו ודאי כחו פס שתי יתחל' שתחירו
 להתייחד תאם שאיזו תחפוט וחיישי' שיתגלה חדכד
 פ"כ יפה דכדו ודכדתי סתידון לילך בבית נכרי פס
 איתד א' ישראל - יתא קוזא אשר יש להתייך בעיד
 כשיתד ישראל א' פס נכרי ליחד א"כ זכינו לדין
 דבדך וזדה סג' כשני ישראל פס פגלון נכרי תאם
 דאף דא' תהן כדך לנקדיו יתא עוד א' פס הנכרי
 ולא חיישי' לאיסוד כנ"ל ואין צריך לרחוק בש"פ
 כדעת תפלי' דתה דכת' צריך ג' אפי' כשני חיינו
 דעב"פ צריך להיות ג' אפי' כשני לא סג' בשג"י
 אבל אם סג' ג' אף דאין כולם כשרים רק שני כשרי'
 וסדון א' סג' וס' א"א לותר דל בדר טעתא שתא
 יכדך א' לנקדיו א"כ שתא יבסדך כשר א' לנקדיו
 וישא' דק כשר א' פס פרוץ דוס לא סג' כחו בעיד דכריך
 פכ"פ שני כשרי' ולתאי' שסתב' ציחא וודאי בישראלני'
 צריך ג' כשרי' כולם תשפס וס' וקוזא קיירי בש"פ
 תשא"כ כנכרי א' פתחם סג' צ"כ כשרי' פס הנכרי
 תשפס שכתבנו לעיל:

כא. דין בדין זה יבואר, דהא דאמרין דאשה מותרת להתייחד עם ב' אנשים, דוקא כשיש אחד מהן שלא הוחזק בפריצות, אבל הוחזקו בפריצות, אפילו עם עשרה נמי לא. ואפילו עם כשרים, דוקא בעיר, אבל בשדה, עד שיהיו ג', שתיים כשרים, ואחד אפילו פריץ, או גוי, ואין חילוק בין ילדה לזקנה, או יפה, או כעורה. ושני חדרים זה לפניו מזה שאין לפניו דרך לצאת לחוץ, אלא דרך חיצונה, בין נשים בפנימית, ואנשים בחיצונה, בין איפכא, בכל ענין אסור משום יחוד, אפילו נשים ועבדים הרבה:

פיסקא אצל אשה אחת מתייחדת כו'. אמר רב יודא, ל"ש אלא בכשרים, אצל צפריאים, אפילו בעשרה נמי לא, מעשה היה, והוליוהו עשרה במטה, בחזקת שהיא מתה, וקילקלו עמה, ואשת איש היתה, אמר רב יוסף, תדע, דמחזרי בי עשרה וגנבי [כסורא], ולא מיכספי אהדדי, אמר רב יהודא אמר רב (פ"א ע"א) לא שנו אלא בעיר, אצל דרך, עד שיהיו ג', שמה ילכו אחד מהן להשתין מים ונמצא אחד מהן מתייחד עם הערוה, כך כתבו הר"ף והרא"ש (סימן כ"א) אחריו ולא הביאו הא דאמר שמואל לר' יהודא, וכי אנא ואת כשרים, בתמיה, בעינן כשרים כר' חנינא בן פפא וחזיריו, משום דאין זה מן הדין, אלא מחמיר היה על עצמו, וכן כתב הר"ן, וזה לשונו, לא שנו אלא בכשרים, משמע דהיינו שני בני אדם סתם, שלא הוחזקו בפריצות, ואף על גב דבגמרא אמרין דמהדר ליה שמואל לרב יודא, דכי אמרין [בכשרים] שפיר דמי, לאו כגון אמן [אלא] כגון ר' חנינא בר פפא, מידת חסידות היתה, שלא היה מחזיק עצמו בכשר, אצל הרמב"ם כתב בפ' כ"ב מהלכות איסורי ביאה (ה"ח), לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה וכו', משמע דס"ל דמדינא קאמר, אם כן למה כתב בסמוך לה, (שם) ההוא לאנשים מבחוץ, ונשים בפנים כו', שגראה שאין לה ענין, אלא אם כן אשה אחת מותרת להתייחד עם סתם אנשים ע"כ, וכך הסוגיא בגמרא, אמר רב כהנא [אנשים מבחוץ, ונשים מבפנים, אין חוששין משום ייחוד, אנשים מבפנים ונשים בחוץ, חוששין משום ייחוד, במתניתא תני איפכא], נשים מבחוץ, ואנשים מבפנים, אין חוששין משום ייחוד, לפי שהאנשים יש להם דרך לחוץ, (הלכך) נשים מבפנים, ואנשים בחוץ, חוששין שמה יכנס האחד לפנים, ולא ירגישו בו חזיריו. אצל אנשים בפנים, ונשים בחוץ אין חוששין, דשמה תכנס היא בפנים, לא איכפת לן, דאשה מתייחדת עם שני אנשים, ואם אחד מהן יוצא לחוץ לבית הנשים, אין זה יחוד, דמסתפי, שמה יאלץ אחד מחזיריו אחריו, שהרי דרך הפנימים על החיצונים, אמר אביי, השתא דאמר רב כהנא הכי, ותנא דמתניתא איפכא, אנו נעבד לחומרא ע"כ. והשתא לדברי הרמב"ם ז"ל, האי אנשים מבפנים, איירי דוקא בכשרים, כר' חנינא, ודוחק הוא: (והסמ"ק) [והסמ"ג] (לחזון קכ"ו) תפס שיטתו ממש כדברי הרמב"ם, שכתב, וזה לשונו, אמרין בפרק בתרא דקידושין, לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה, עד שתהא שם אשתו של אחד מהם, אלא אם כן הן כשרים, כר' חנינא בר פפא וחזיריו, ואפשר שסמך על הירושלמי דסוטה (פ"א ה"ג) שהביא (שם) שכתב שם, ר' חייא ז"ר יוסי שלח בתר איתתיה, אמר, יסקון עמה תלתא תלמידים, שאם יפנה אחד מהם, תתייחד עם השנים, וס"ל, מדאמר תלתא תלמידים, משמע דוקא חסידים מאוד, ואין זו ראייה, דאפשר סתם תלמידים קאמר, וכך היה המעשה, שאמר שילכו עמה ג' מתלמידיו (אחריה), וה"ה באחרים סגי, וכן עיקר, ונראה, הא דקאמר צפריאים אפילו בעשרה לא, היינו כולוהו פריצים, אצל חד כשר וחד פריץ, מתבייש הכשר מן הפריץ, וכן הפריץ אינו עושה שום דבר בפני הכשר, ומשום הכי דרך נמי סגי בשנים כשרים, ואף [אם] השלישי נמי פריץ, ומשום הכי סמכו האידנא נמי בעגלון, אפילו הוא גוי, אם יש שני אנשים כשרים אצלם. אצל עם המון בעוונותינו הרבים לא נזהרו בזה, והולכים למרחקים עם עגלון ושומר אחד, וזה אינו ראוי כלל, ויש שסומכין, היכא שבאה אשה קצת צימים, שאינה בתואר פנים כל כך, כמו ילדה, וחילוק זה [לא] מצינו, ואדרבה מצינו (ע"ז כ"ב ע"ב) שבהמתן של (לדיקים) [ישראל] חביבין עליהם יותר מנשותיהם, ואם כן שמה השומר יעשה לרכיו, ונמצאת מתייחדת עם הגוים. וכן לא תלך אשה לקבץ, עם שני אנשים כשרים, ואין נזהרין בעוונותינו מזה. ומעשה באשה שהלכה עם שני אנשים בדרך, ואנסוה, כתבתי בפ"ק דכתובות, סימן מ"ח, עוד מדיני יחוד נכתוב אם ירצה ה' בסימן שאחר כך:

אנן נעביד לחומרא, לפרש"י נמצא לעולם כל שגשים לחוד בחדר אחד או בפנימי או בחיצון לעולם אסור לאנשים להיות בחדר הסמוך, ואע"ג דמותר לעמוד בחוץ סמוך לדלת של חדר שיש בו נשים שאני פנימי וחיצון דכחד חדר חשיבי וכמס"כ לעיל ואיכא הרהור, ואף שכמות שהם עכשיו אין כאן ייחוד דהא איכא אנשים הרבה, (לפרש"י מיידי דוקא בב' נשים, דבג' מותר כמס"כ רש"י לקמן פ"ב א', ומיהו אנשים י"ל דמיידי בטובא), מכל מקום חיישין שאלה יכנס לחדר הנשים, ואע"ג דחשיבי כחדר אחד היינו לענין דאחי לדי הרהור כיון שהם יחד מוצדלים מן העולם, אבל לענין דמירתתת שמא יכנס אחד מן האנשים כולי האי לא חשיב כחדר אחד דסו"ס השתא הדלת סגורה ואין האנשים רואים אותם, וממילא תקיף יכרייהו ע"י ייחוד זה וחשיב ייחוד, ואע"ג דבעיר שנים שפיר דמי ולא חיישין דילמא נפיק חד ונמצא חבירו מתייחד עם הערוה דאמרין דודאי גם חבירו יאכל שאינו חשוד להתייחד, שאני התם שבשעה שחבירו עמו אינו יכול להתייחד עמה וממילא כל זמן שחבירו עמו לא תקיף יכרי' דהא אין בידו לעשות כלום, משא"כ בשתיא בחדר מיוחד אף שהוא עם חבירו מ"מ הרי בידו להכנס לחדרה ולהתייחד ותקיף יכרי' ולפיכך אסור חכמים, ודוקא בשאין לפנימיים דרך לחוץ אלא דרך החדר החיצון אז תקיף יכריהו, דכחד חדר חשיבי, אבל בשיש לפנימי דרך לחוץ אין כאן הרהור והר"ז סתם כעומד סמוך לחדר של נשים שאין זה כלום.

אבל הרמב"ם מפרש דדוקא בשנכנס איש אחד בין הנשים או אשה אחת בין האנשים דיינינן, ומימרא דר"כ לענין איש המתייחד עם הנשים, וקאמר דאם נשים בפנימי שרי דודאי מירתתת דהא חזו האנשים שנכנס לפנים ודאי יחשדוהו והו"ל כאילו הם עמו דמירתתת מינייהו, אבל נשים בחיצון אסור דמימרא אמרי שהולך ללכת ולא ילכו אחריו לבדוק, וכמס"כ אס' בא מן החוץ, ובצרייתא מיתנייא איפכא דנשים בפנימי אסור משום שאין לאנשים דרך לשם, אבל בחיצון שרי דמירתתת כיון שיש לאנשים דרך לשם,

וקיי"ל לחומרא, ולדעת הרמב"ם דקיי"ל דכשרים היינו דוקא כגון רחב"פ וחביריו הו"מ למימר נמי כולה נשים בפנימי ואנשים בחיצון או איפכא ולאפלוגי בין אם אשה נכנסה לבין האנשים או אם איש נכנס לחדר הנשים, אלא דניחא לי' טפי לאשמועינן כולה באיש שבזה הדבר מובן שהחילוק הוא בין פנימי לחיצון משא"כ אי הוי נקיט החילוק בין איש שנכנס לבין הנשים לאשה שנכנסת בין האנשים יש מקום לטעות שהחילוק הוא בין איש לאשה, וגם ניחא לי' טפי למינקט אף באופן שהאנשים כשרים, והא דדיינינן להחיר משום דמירתתת דילמא יכנסו מן האנשים אע"פ דאף אשה אחת וב' אנשים אסור היינו משום שיש כאן נשים הרבה, ונשים הרבה ואנשים הרבה שרי וכמס"כ הרמב"ם. — מהא דסמכו לה בגמרא הא דאביי דייר גולפי ורבא דייר קנה משמע קתא יותר כפרש"י.

והנה בין לפרש"י בין לפי הרמב"ם נמצאנו למידן דאף שדרך הפנימיים על החיצונים ויש לחוש כל רגע שיכנס אחד מן הפנימיים לחיצון אפ"ה יש איסור ייחוד בחיצון, ונראה הטעם דלענין איסור ייחוד לא בעינן ייחוד הראוי לביאה אלא הענין ייחוד המביא קירוב הדעת ביניהם ובאין לדי הרהור ותקיף יכרייהו, ואף שבמצב העכשוי אינן יכולין לבוא כאן לדי עבירה מ"מ כיון שייחוד זה מביא קירוב הרי הוא אסור, ולעולם כל שנתקרבה דעתם ונתגבר יכנס כבר יעשו תחבולות למלא תאותם, ולפיכך בזה הגידון לעולם אס' ייחוד זה מביא קירוב הדעת ביניהם, ופיר קבעו חכמים דאף דמירתתת כיון שכל רגע יכול ליכנס אחד מן הפנימיים מ"מ דעתם מתקרבת אחרי שעכשיו הם לבדם ולכך אסור, ומיהו לענין סוטה ולענין אלמנה דבעינן ייחוד הראוי לביאה י"ל דייחוד כזה לא חשיב ראוי לביאה, והיינו דאיכטריד לאשמועינן דפתח פתוח לרה"ר אין בו משום ייחוד דס"ד דאף שהעוברים ושבים יכולים לראותם מ"מ יש כאן קירוב דעת כיון שהם לבדם בבית, וקמ"ל דכה"ג ליכא קירוב דעת ושרי, אבל כל שהדלת נעולה אף שכל רגע יכול ליכנס אחד מבני הבית מ"מ יש כאן ייחוד, ומיהו אפשר דייחוד כזה שאינו ראוי לביאה אינו אסור אלא מדרבנן,

חכמת אדם שער בית הנשים כלל קכו

ואם יש שני חדרים זה כנגד זה והאיש בחדרו והאשה בחדר שכנגדו נראה לי דתליא בפלוגתא דלרש"י אסור ולרמב"ם מותר (יח)

בינת אדם שער בית הנשים סימן יח (כח-לו)

לדעת רש"י כל שכן כשיש שני בתים זה כנגד זה לפי מה דאמר אב"י דאזלינן לחומרא דלעולם חיישין שמא יכנס אחד מן האנשים החיצונים לפנים אף שאין לו דרך לשם אף על פי כן חיישין אם כן הכא נמי אף שאין לו דרך לשם לבית שכנגדו אסור ביחוד אם יש שם אפילו שתי נשים לכולי עלמא או קטן או קטנה ודוקא בשעה שהם נעורים אבל לדעת הרמב"ם וכן כתבו הטור והשולחן ערוך דדוקא בפירשה הוא דחוששין משום יחוד אבל כל זמן שלא פירשה אין חוששין משום יחוד ואם כן הוא הדין הכא לא חיישין שמא יפרוש וכן כתב הבית יוסף בהדיא דלדעת רמב"ם לא חיישין שמא תפרוש.

ואמנם אף לדעת רמב"ם יש לומר דדוקא התם דיש הרבה אנשים והרבה נשים ואין כאן איסור אלא כשיפרוש אחד אבל אם אין בכל בית אלא אחד הוי יחוד ומסתברא דזה ליתא כיון שכל אחד בחדרו ולכן אם יש בבית שכנגדו פנוי דאינו אלא מדרבנן יש לסמוך על הרמב"ם אך כשהיא נדה היא בכלל עריות דדוקא בעל עם אשתו נדה מותר ואם כן הוי כולן דאורייתא בזמן הזה שאין הפנויות טובלות וצריך עיון:

חזון איש אבן העזר ל"ד

א קידושין פא א במתניתא תנא אפכא נראה דנשים מבפנים ואיש אחד בחוץ מודה ר"כ דאסור ולא משום דלמא תצאנה הנשים לחוץ אלא דחשיב יחוד גמור כחדר אחד ודוקא בשנים בחוץ דאי חשבינן כחדר אחד מותר ואפ"ה באנשים בפנים אסור כיון שדרך פתחן לחוץ חשיב כחדר אחד וגרע מחדר אחד דהכא יכול אחד לצאת ואין חברו משמרו ואין טעם ר"כ דלמא יצטרך לצאת דאפילו אם בדעתו ליזהר שלא לצאת עד שתצאנה הנשים אסור דחשיב השתא יחוד ובזה סבר ר"כ דשנים בחוץ מותר דלא חיישין שמא יבוא לפנים כמו דמותר בפתח לרה"ר אע"ג דבידו לנעול הדלת לא חיישין שינעול ומאן דאסר סבר דכיון שאין דרך פתח הנשים אלא עליהן תקיף יצרו וחשיב כחדר אחד

ויש לעיין אם אין כאן פנימי וחיצון אלא שניהם יש להם פתח לחצר וגם יש פתח ביניהן אי חשיב יחוד ואם נימא דזה לא חשיב יחוד שרי אף אם איש אחד בחדר זה ואשה אחת בשני ואע"ג דכשאין פתח ביניהם ודאי שרי ולא חיישין שיכנס לביתה דרך חצר מ"מ כל שפתח פתוח ביניהם תקיף יצרו טפי ומהא דנקט הכא פנימי אין ראייה דר"כ לא אסר בשנים כיון שיש להם דרך לחצר ודאי כשיכנס לחדר האשה חברו חושדו וכן למאי דתנא במתניתא י"ל דביש להם דרך לחוץ לעולם אסור דלמא יכנס לחדרה וחברו אין רגלו מצוי לכאן.

ונראה דאין בנו כח לאסור כיון שלא הוזכר בגמ' ובפשוטו נראה דנשים בחדר זה ואנשים בחדר זה ויש לכל אחד דרך מותר ואין זה בכלל מה שאמר אב"י אנן נעביד לחומרא וא"כ אף באיש אחד בזה ואשה אחת בשני מותר.

ד אה"ע סימן כ"ב ס"ו ופרשה אשה אחת וכו' עיין ט"ז ונראה כונתו ז"ל דרב כהנא ס"ל דכשיצא אחד מן האנשים לחוץ חוששין ליחוד שאין אחרים משמרינן אותו וסוברין שיצא לחוץ אבל כשנכנס מן החוץ לפנים מותר שודאי יכנסו אחריו לשמרו ומירתת ומיהו ר"כ באמרו אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חוששין ליחוד היינו בפירש אחד מן האנשים לבין הנשים אבל פרשה אחת לפנים אין חוששין ומתניתא סברה דפירש איש אחד מבפנים לבית הנשים שמבחוץ אין חוששין שדרך האנשים הפנימים על החיצונים אבל פירש איש אחד מבחוץ לפנים לבית הנשים חוששין ולדידן דתרויהו אסירי אין חילוק בין אם פירש אחד מן החוץ לפנים או פירש לחוץ אבל בין נשים מבפנים לנשים מבחוץ לא חלקו גם ר"כ ומתניתא אלא נקטו דבריהם שהפורש הוא האיש ואם האשה היא הפורשת יהיה להיפוך דלר"כ אנשים בפנים ונשים בחוץ מותר ולמתניתא אפכא ואפשר דגם להר"מ אסור שמא יכנס אלא פירש הדין בפירש אבל ל"מ כן כלל אלא כל שלא פירש לפנים מותר, ולפי"ז אפשר דלהר"מ אפילו איש אחד בפנים ואשה אחת בחוץ שרי ולא חיישין שמא יתיחדו והא דפריך פא א בעובדא דרב ביבי בעלה בעיר אין בה משום יחוד ומשמע דאיש אחד בפנים ואשה בחוץ חוששין שמא יצא אפשר דמחמיר על עצמו היה אבל בעלה בעיר אין ראוי להחמיר ואפשר דמודה הר"מ ביחיד מבפנים

ומ"ש והמתייחד עם אשת איש אין מלקין אותו וכו'. ז"ל רש"י לשם (קידושין פא. ד"ה אשה) אשה מוציא לעז שיאמרו ראוה שזנתה לכך הלוקם וכו' משמע דדוקא היכא שהלוקם לשהיה איכא לעז אבל אותו מלקין בלחודיה דמאן ידע דבעצרה הלוקוה והכי נמי מוכח מדפרש"י (שם) על צעלה צעיר אין חוששין לה משום יסוד להלוקוהו דמסתמי מצעל השתא אחי אלמא להדיא דצאין צעלה צעיר חוששין להלוקוהו ואם כן צעל כרחק הא דאין מלקין על היסוד דאשת איש שלא חלה מוציא לעז אינו אלא לומר

שאין מלקין לשהיה אבל אותו מלקין על כל פנים אבל רצונו שכתב אין מלקין אותו דאלמא דסבירא ליה דאפילו אותו אין מלקין נראה דנמשך אחר דברי הרמב"ם לשם שכתב דעל יסוד דפנויה מלקין את שניהם חוץ מאשת איש דאם נתייחד אין לוקין שלא להוציא לעז וכו' דמשמע דאין לוקין כלל קאמר ועיין בסמוך אצל האשה שצעלה צעיר (סעיף ו) ובמ"ש לשם בס"ד ומכל מקום איכא למידק למה כתב רצונו במתייחד עם פנויה דמלקין אותו ולא כתב דמלקין את שניהם כדכתב הרמב"ם ד[ואפשר דכיון דגויה אין מלקין אלא אותו לכך נקט אותו ואין הכי נמי דבישראלית מלקין את שניהם:

ג. כתב הרמב"ם לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה וכו'. בסוף קידושין שנינו לא יתייחד אדם עם שתי נשים אבל אשה אחת מתייחדת עם שתי נשים רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהן בפונדק מפי ששטמו משמרתו ומפרש בגמרא דלפי דנשים דעתן קלות עליהן (וברש"י) ושתייהן נוחות להתפתות לכך התמירו צאש אחד עם צ' נשים ולא התמירו צאשה אחת עם צ' אנשים והתוספות (פ: ד"ה רבי שמעון) הקשו על גירסא זו וכתבו דנראה לר"י דה"ג רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם צ' נשים ובזמן שאשתו עמו וישן עמהן וכו' רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם צ' נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהן וכו' נשים. מפני שדעתן קלה ושתייהן נוחות להתפתות ולא חירא זו מחציתה שאף היא תעשה כמותה: עם צ' אנשים. שהאחד צוה מחצירו: ובגמרא אבל אשה אחת מתייחדת עם צ' אנשים אומר רב לא שנו אלא צאשים אבל צאשיות אפילו צי עשרה נמי לא

דרכי משה

כב (*א) ועיין לקמן סימן כ"ו תשובת הרא"ש בדין יחוד פנויה:

פרישה

ה(ה) בין גויה בין ישראלית מלקין אותו. ז"ל הרמב"ם (פכ"ז מאסורי ה"ג) נמצא כל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה צין ישראלית צין גויה מכן את שניהם מכות מרדות האיש והאשה ומכריזין עליהן עכ"ל וכן רש"י פירש מלקין על היסוד שאמרו בגמרא היינו מכות מרדות: (ו) אבא [היא] לא נפסדה וכו'. פירוש לכהונה (ומשום זונה): (ו) שלא להוציא לעז על בניה שהם ממזרים. פרש"י (פא. ד"ה אשה מוציא לעז) שיאמרו ראוה שזנתה לכך הלוקם והאידנא ליכא מיתא צ"ד למקטלינהו. ואמרין בגמרא (שם) דליכא למימר דליקין וליכרו שהלוקם משום יסוד דאיכא דשמע צהא ולא שמע

דרישה

[ח] כתב הרמב"ם ז"ל לא תתייחד אשה אחת וכו'. ז"ל המשנה פרק י' יוחסין דף פ' (ע"ב) לא יתייחד אדם עם שתי נשים אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים ובזמן שאשתו עמו וישן עמהן בפונדק מפני שאשתו משמרתו כן הוא גירסת התוספות (שם ד"ה רבי שמעון) ע"ש ופירשו דר"ל דאפילו עם אשה אחת מותר להתייחד כשאשתו עמו ותו גרסין שם במשנה (פב.) כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עם הנשים ופירש רש"י שעסקו עם הנשים מלאכת אומנותו ואילו איש אחר עם שתי נשים דוקא אסור אבל זה אפילו עם הרבה אסור. והתוספות (שם ד"ה לא יתייחד) הקשו שם ארש"י מהא דאמרין בגמרא (אב.) אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חוששין משום יסוד משמע דאסור להתייחד עם נשים הרבה

חדושי הגהות

כב [א] שיש פירושים אלה דאמר האי ליטנא צשא וכו' דמשמע דצעי למיחש וא"כ למה לא יחוש ג"כ צהא אשה דלעיל שאמרה שנתעברה מפלוני ע"ז אומר דנמריק"ק שם יש פירושים ע"ז ולהקין פי' לק"מ:

הגהות והערות

ג] עיין נתיבות לשבת כאן סק"ב: ד] ונראה ליישב על פי מה שכתב הרמב"ם ומכריזים עליהם, וכתבו הח"מ והב"ש שהוא ע"פ מה שאמרין בגמ' מר זוטרא מלקי ומכריז דהרמב"ם מפרשו על פנוי, ולפי"ז צריך לומר דהא דאיתא שם בגמ' א"ל ר' נחמן לרב אשי מר נמי ללקי ולכריז וא"ל איכא דשמע בהא ולא שמע בהא קאי על אשת איש דהא בפנוי באמת מכריזים. ופשטא דלישנא דמר נמי ללקי משמע דקאי על מה שהי' מלקה מר זוטרא ולכן מפרש הטור דמלקין על ייחוד דפנוי דקאמר היינו רק אותו

מצד החסד

(ושם פא.) ואמר רב מי ימר דכשרים כגון אן אלא כגון ר' חנינא בר פפי וחזריו וכיון דרב לא הוה מחזיק נפשיה ככשר לענין זה אין כאן כשרים ולפיכך סתם וכתב לא תתייחד אשה עם אנשים הרבה וכ"כ הרב המגיד ומשמע דספירא ליה להרמב"ם דרבי שמעון לאו לאפילוגי אחא אלא לפרושי ומשום הכי פסק דבזמן ששטמו של אחד מהם שם מותר להתייחד אשה אחת עם אנשים הרבה והוא הדין לאיש אחד עם נשים הרבה. ואפילו את"ל דפליג את"ל משמע דהלכה כמותו מדמוקי סתם תלמודא צריש פ"ב דעבודה זרה (כה:) מתניתין אליהו ויותר נראה לי שהוא גורם בזמן ששטמו עמו ישן עמהם צפונדק מפני ששטמו משמרתו וכן גירסת הר"ף (קידושין לג.) והרא"ש (פ"ד ס' כד) ולא מדברי ר"ש הוא אלא סתם מתניתין היא דקתני הכי. ומה שכתב עליו רבינו דמאי נפקא מינה ששטמו של אחד מהם שם אכתי איכא למיחש לאחריני י"ל דכיון דשטמו של זה לא תונו מפני בעלה שהוא שם חצירתה ג"כ לא תונו שמירת שזאת ובעלה יגלו סודה ה:]

ואתאן אף לרצון ואפילו עם אשה אחת שרי להתייחד באשתו עמו וכך היא גירסת הר"ף והרא"ש וכך היה גורם הרמב"ם וס"ל דהך סתמא דמתיר באשתו עמו קאי אכולה מילתא דכל היכא דאיכא איסורא צין באיש אחד עם צ' נשים וצין באשה אחת עם איש אחד שרי באשתו עמו אף לרצון ואע"ג דרצון מודו דשרי באשה אחת עם צ' אנשים אפילו אין אשתו עמו והרמב"ם אומר לא קשיא דגמרא איתא להדיא דלא שרי אלא כשרים כגון ר' חנינא בר פפי וחזריו וכיון שאין לנו עתה כשרים כמותו אסור להתייחד אפילו עם צ' אנשים וחזר דין כאלו לא היה כאן אלא איש אחד ואשה אחת או איש אחד וצ' נשים דלא שרי אלא אם כן אשתו עמו זאת היא דעת הרמב"ם ורבינו ספירא ליה דהאי סתמא דמתן ובזמן ששטמו עמו ישן עמהן לא קאי אלא ארישא דלא יתייחד אדם עם צ' נשים וקאמר דבאשתו עמו שרי דאשתו משמרתו שלא יקלקל עם אחרת אבל אשה אחת עם צ' אנשים שרי אפילו אין אשתו עמו דמתניתין ככשרים מיירי אבל צפרושים אפילו אשתו של אחד מהם עמו ומשמרתו שלא יקלקל מכל מקום איכא למיחש לאחורו שאין אחד כשרים נמי אסור אפילו אשתו עמו וכבר כתב צ"י ליישב ע"פ הספירא

דל"ק קושיית רבינו אהרמב"ם ע"ש: מיהו איכא למידק בדברי הרמב"ם דנשים קורא נשים הרבה וכן לב' אנשים קורא אנשים הרבה וכשאר נשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין ליחוד אף צ' נשים עם צ' אנשים קאמר דאם לא כן אלא לא התיר אלא צ' נשים עם ג' אנשים והרבה אינו אלא צ' או ד' כמו שהוא לרש"י בסמוך א"כ צרישא ה"ל לאשמועינן רבותא דלא יתייחדו אפילו צ' נשים אפילו עם אנשים הרבה עד שיהיה לשם אשתו של אחד מהם וכן לא יתייחדו אפילו צ' אנשים אפילו עם נשים הרבה אלא ודאי לא אסר אלא אשה אחת עם צ' אנשים או איש אחד עם צ' נשים אבל צ' אנשים עם צ' נשים היינו נשים הרבה עם אנשים הרבה שרי ואם כן יש להקשות אהא דכתב עד שיהיה שם אשתו של אחד מהם דכיון דהשתא איכא צ' נשים למה לי אשתו אפילו אשה דעלמא נמי ליכא משום יחוד כיון דאיכא צ' נשים וצ' אנשים. וי"ל דהרמב"ם רבותא נקט דאפילו אשתו וכל שכן צ' נשים דעלמא ולהוציא מסברת רבינו שכתב מאי נפקא מינה דאשתו עמו אכתי איכא למיחש לאחריני והכי משמע להדיא בסמ"ג לאוין קכ"ו (מג ע"ב) שכתב וז"ל צפרק צתרא דקידושין לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה עד שיהיה שם אשתו של אחד מהם אלא אם כן הם כשרים כרבי חנינא בר פפי וחזריו וכן לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים אבל עם שלש מותר אבל כל שעסקיו עם הנשים לא יתייחד אף עם (אנשים) הרבה אנשים הרבה עם נשים הרבה אין חוששין ליחוד עכ"ל ובעל כרחך דאנשים הרבה עם נשים הרבה דקאמר אין פירושו ג' אנשים עם ג' נשים דהא אפילו איש אחד עם ג' נשים אין חוששין אלא בעל כרחך צ' אנשים עם צ' נשים קורא אותן אנשים הרבה עם נשים הרבה ואם כן הא דכתב מחלה אלא אם כן אשתו עמו אין פירושו דוקא אשתו אלא רבותא קאמר אפילו אשתו וכל שכן צ' נשים דעלמא: ויש לדקדק על זה מדכתב הרב המגיד על מ"ש הרמב"ם ונשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין ליחוד כבר נתבאר זה למעלה (שם ה"א) דין החתן שפרסה אשתו נדה שאמרו הוא ישן צין האנשים ואשתו ישנה צין הנשים ומשמע צבית אחד עכ"ל וצתן פירש בהגהה מיימונית (שם אות א) דשני אנשים מלבד החתן וצ' נשים מלבד הכלה צעינן דהיינו ג' אנשים וג' נשים א"כ משמע דהכי נמי צעינן ג' אנשים וג' נשים וי"ל דלא צא הרב המגיד אלא להציא ראיה דאנשים הרבה עם נשים הרבה צבית אחד אין חוששין ליחוד כי היכי דאין חוששין צתן אבל אינו דומה לחתן לגמרי דהתם צעינן ג' אנשים וג' נשים דכיון דהיא מקודשת ומוזמנת לו והיא אשתו יצרו תוקפו אבל צבית עריות אין יצרו תוקפו כל כך וסגי צ' אנשים וצ' נשים:

פרישה

יתייחד עם שתי נשים עם ג' שרי א"כ אי איירי צ' נשים אפילו איש אחד שרי וז"ל דמ"ש אלא אם כן אשתו של אחד מהם לשם לא חשיב ליה כמו נשים הרבה עם אנשים הרבה דהאי איש עם אשתו חשיב כמאן דליתא לגבי אינן וכמו שהשיג הטור כאן אלא כשיש שם שתי נשים שאין להן אנשים צביהם אז הוא שרי טפי ושרי לכ"ע ודוק עכ"ל: (י) ובן לא יתייחד איש אחד אפילו עם נשים הרבה. (אם אין אשתו עמו. כמות פסיו) מפני שדעתן קלה ונחות להפתות ולא תירא אחת מחצירתה שאף היא תעשה כמוה: (יא) מאי נפקא מינה שאשתו ש"א אחד מהם שם. וז"ל מור"ם (צבאורו לטור ד"ה אכתי) ולי נראה דעתו מאחר שאשתו משמרתו אם כן האחרים יתציישו ממנו מאחר שהוא ודאי לא יעשה כמותם ודוק עכ"ל. וביי חיק וי"ל כיון שאשה זאת ודאי לא תונו שמירת מפני בעלה שהוא

דייקא שקאמר אבל צפרושים לא משמע דוקא צפרושים ידועים אבל מן הסתם לא מחזיקין אינשי צרישי ועוד דאם כן מתניתין דקתני מותר להתייחד אשה עם שני אנשים צבתי איירי דאם אפילו רב וכיוצא בו לא מחזיקין ככשרות להא מילתא דוחק לומר דמתניתין איירי ביחודי דור אלא ודאי רב למדת חסידות עבד וכ"כ רמ"א (ס"ה) דסתם אנשים כשרים הם וכו' ע"ש (ומה שיש להקשות על רבינו מר"ם בסמוך שני נשים עיין מ"ש אמ"ו וז"ל דמריש שם צבתי ע"ו. כמות פסיו): (ט) עד שתהיה שם אשתו ש"א אחד מהם. וז"ל מור"ם (צבאורו לטור ד"ה עט) א"כ יש כאן שתי נשים ואפילו הכי לא שרי אלא אם כן אשתו עמו וא"כ מה שכתב אחר כך ונשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין משום יחוד ז"ל דבשלש נשים איירי וכו"ה צמ"מ אבל בסמ"ג (לאוין קכו) כתב ג"כ כמו זה והוא כתב להדיא א"כ אף שאיש אחד לא

דרישה

לכ"ע ומפרשי דזה שמלאכתו עם הנשים אסור להתייחד אפילו אם אשתו עמו דביה איכא חששא טפי עכ"ל ובזה קצת דברי רבינו מבוארים ודו"ק כמ"ש עוד בסמוך: [י] ונשים הרבה עם אנשים הרבה מותר. כתב המגיד משנה דזה נלמד מ"ש חתן אבל הוא ישן בין אנשים והיא בין הנשים ומשמע דאפילו בחדר אחד מותר וק"ל:

הגהות והערות

[ה] עיין בעצי ארזים סק"ד שכתב שמהרמב"ם מוכח דלא ס"ל לסברא זו, שכתב שאשת איש שבעלה בעיר אינה חוששת ליחוד, וא"כ הוה ל"י להרמב"ם לכתוב רבותא טפי דמותר לאיש להתייחד עם שתי נשים כשבעלה של אחת מהן בעיר שכוין שאחת לא תונו גם השניה לא תונו שיראה שזאת תגלה סודה, אלא ודאי דלא ס"ל להרמב"ם סברא זו שכתב הבית יוסף:

ד ומ"ש ואדוני אבי הרא"ש ז"ל כתב דאשה אחת מתייחדת עם ב' אנשים כשרים וכו'. פירוש דהרא"ש הלא נפקקו לישנא סתמא דמתניתין ודאימנר עלה ל"ש אלא נכשרים וכו' ולא הלא הא דאמר רב מי ימר נכשרים כגון אן אלא כגון רב חנינא בר פפי וחזירו וכו' אלמא דקצירא ליה להרא"ש דרב מחמיר על ענמו היה אלא מדינא כל סתם אנשים נחזקת כשרים הם אלא אם כן ידיועים נפרטים:

[קונטרס אחרון] וא"א הרא"ש

כתב שאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים כשרים בעיר ובשדה עם שלשה אבל בפריצים בעיר ובשדה נמי לא. וזע"ה במלכותינו זה נהגו נשי עם הארץ לעזור על דברי חכמים ואין מקפידין להפריש צין עיר וצין שדה וצין כשרים לפריצים ואף על פי שדורשין צריצים ומוזהרין אותם על ככה לא ייחוו מנהגם הרע ואין כח צדינו לייסרם על ככה ומהר"ך (דרישה אות יב) כתב ותימה על המנהג שנהגו לנאח לדרך אף אם העגלן גוי בשומר קטן או קטנה עמהם והאריך בנדרות ונעממים לייסר מנהג רע ושאר ליה מריה דנתן מכשול לפני המון עם להקל באיסור יחוד לאוריינתא ומה יאמר הרב בשאר איסורים לאוריינתא דנהגו להקל בעו"ה ואין צדינו למחות נעד כאן:

ומ"ש ורש"י מתיר וכו'. פירוש דס"ל הא דמתן כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עמהן הכי קאמר דאפילו איכא ג' וד' נשים או יותר אסור דאילו אינש דעלמא צין צ' נשים מתן לא יתייחד אלא עם ג' וד' שפיר דמי ונעסקו עם הנשים הכל אסור וא"כ חולק הוא אמ"ש הרמז"ם וכן לא יתייחד איש אחד אפילו עם נשים הרבה והנשים צריכות לו לא יתייחד עם הנשים אפילו עם נשים הרבה לפי שלכן גם צו וכולן מחפות עליו ואילו איש אחרינא צין שמי נשים

דרכי משה

(א) וכתב בהר"ן פרק י' יוחסין (דף תרנ"ז ע"ב) (לג. דיבור ראשון) דסתם אנשים כשרים הם הואיל ולא הוחזקו בפריצות וכן הוא בתשובת הרשב"א (ח"א) סימן תקפ"ז וע"ש ו. כתב בתשובת מהר"י (שו"ת מהר"י וייל) סימן נ"ה אלמן אחד ששכר אלמנה משרתת ובנה עמה ואסר עליו דאי אפשר שיהא הבן בתדירות עמהן שלפעמים הולך בשוק או בטיול ונמצא הוא

פרישה

שם חזירתה נמי לא חזרה שחיה שזאת ונעלה יגלו קודם. ודעת רמ"ו בהשגמו ל"ל דמיון דהרמז"ם קצירא ליה דסתם אנשים נחשבים נפרטים וכמו שכתבתי א"כ אף אם יהיה נגד זה מכל מקום שאר אנשים שאין נחשבים עמהם לא יצאו ולא יכלמו מהם ויצאו עליה בעל כרחם כיון דפרטים הם וזה שדיק רמ"ו וכתב כיון שאסור הרמז"ם עם אנשים הרבה ר"ל לומר שמע מינה שמוצא סתם אנשים לפרטים וק"ל: (יב) ובשדה עם שלשה. שם

דרישה

על הרי"ף למה השמיטו (כי גמרא ערוכה היא אמר רב יהודא אמר רב וכו' ריש דף פ"א ע"ש) שוב מצאתי שכתב (רבינו יוחסין) בתולדות אדם וחווה נכ"ג ח"א (דף קצב ע"א) בשם הרמ"ה והביאו גם כן בר"מ ז"ל (סק"א) ודוקא כשהולכין עמה לשומרה או צריכין שנים שישארו עמה דאי לא הכי למאי ניהוש לה כשיצטרך א' להשתין ילך חבירו עמו ויניחה לבדה עכ"ל. וזוהו נלע"ד דנתיישב ג"כ מנהג הנשים הנ"ל דכשלקחה עמה שומר קטן תינוק או תינוקת כדינא ליכא למיחש למידי אף בשדה דכשריצה השומר להטיל מים או לעשות צרכיו תלך האשה עם השומר ולא תתייחד עם הגדול וכן בלילה אף שהשומר ניים וישן כשריצה היחיד לאונסה תקיין את השומר ויעור משנתו וישמרה. מיהו קשה דאם כן למה כתב הראב"ד דבלילה צריכה שלשה גם קשה דלמה לא חיישין דילמא יפתנה בלילה או בדרך עד שלא תלך עם השומר לעשות צרכיו ויבוא עליה. וי"ל דהראב"ד לחדר חייש לזה שמה יפתנה אבל שאר המחברים שלא הזכירו האי דינא דבלילה צריך שלשה ס"ל דלא חיישין שמה תפוחה היא אלא יבוא עליה שלא לרצונה אלא שחיישין שהיא תכסה הדבר מפני הבושה אם כבר עבר זה ואנסה ומשום הכי בשומר אחד סגי וכמ"ש ודו"ק:

חדושי הגהות

[ב] בגמרא שלפנינו (שנת קמ): אימא מעשה נסמך אחד ופירש"י שהוא או רבי יהודה בן צבא או רבי יהודה ב"ר אלעאי:

הגהות והערות

[ו] וע"ע בשו"ת הרשב"א סימן אלף קצח וסימן אלף קפב:

תנן אצל עס ג' או ד' שפיר דמי וכתבו התוספות (שם ד"ה לא יתייחד) על זה וקשה להר"ם דלמרינן לעיל (פא.) אנשים מצפנים ונשים מצחון חוששין משום יחוד משמע דלסור להתייחד עם (אנשי) הנרצה לכ"ע לכן נ"ל לא יתייחד עם הנשים אפילו אשתו עמו דשרינן לעיל

(פ:) דכיון דהוי רוכל איכא חששא טפי עכ"ל ופירוש זה כתב הרא"ש (סי' כו) בשם ר"ת. וכתב עוד הרא"ש שר"ם פירש כל שעסקו עם הנשים אע"פ שנושא ונותן תמיד עמהם לא יתייחד עמהם משמע שרואה לומר אע"פ שהיה ראוי להמיר לו משום דבעצמיה טריד או משום שאינו

יכול ליהדר אפ"ה אסור עכ"ל. ונראה שזהו דעת הרמב"ם וז"ל שכתב בפכ"צ מהא"צ (ה"ח) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת:

ו שני בתים זה לפניו ונשים בפנימי ואנשים בחיצון או בהיפך וכו'. שם (פא.) מסיק אב"י דבין אנשים מצפנים ונשים מצחון או בהיפך חוששין לייחוד ונראה מדברי רש"י (שם ד"ה איפכא) דבסתמא חיישין שמא יאל או יכנס איש אחד ויחייך עם הנשים אצל הרמב"ם כתב בפכ"צ מהא"צ (שם) ופירשה אשה אחת לבין האנשים או איש אחד לבין הנשים אסורים משום ייחוד משמע דבפירשה דוקא הוא דחוששין משום ייחוד אצל כל זמן שלא פירשה אין חוששין משום ייחוד:

דמשמע דלפילו אין עסקו עם הנשים ואפילו ג' או ד' נשים נמי אסור להרמב"ם ולרש"י שרי: ורמ"ש ור"ת פירש וכו'. שם בתוספות הקשו אפירוש רש"י דמחיר לאיש אחר שאין עסקו עם הנשים להתייחד עם ג' וד' נשים מדלמרינן צ"ב נמים אנשים מצפנים ונשים מצחון חוששין משום ייחוד משמע דלסור להתייחד עם נשים הרבה לכ"ע לכן נראה לי דהכי קאמר דכל שעסקו עם הנשים כגון רוכל לא יתייחד אפילו אשתו עמו דבאיש אחר שרי באשתו עמו וצרכו

אחד עם נשים הרבה (יד) אלא אם כן עסקו עמהן שאז אסור ואפילו עם נשים הרבה כיון שלבו גם בהן. (טו) ורבינו תם פירש דאפילו איש אחד עם נשים הרבה אסור אלא אם כן אשתו עמו ואם עסקו עמהן שלבו גם בהן אסור אף על פי שאשתו עמו. (טו) [טז] שני בתים זה לפניו מזה

הרא"ש ע"ש ר"ת והוא חולק דאיש אחד אסור עם ג' וד' נשים אם אין אשתו עמו אצל חולק הוא צהא אהרמב"ם דמחיר באשתו עמו אפילו עסקו עם הנשים ולר"ת אסור אפילו אשתו עמו וא"ת הך קושא שהקשו התוספות והרא"ש אפירש"י היאך מחייבת לרש"י ואין לתקן דרש"י ס"ל דהך דאנשים מצחון ונשים מצפנים לא מיירי אלא צ"ב נשים דהא ודאי מדנקט בסתמא משמע אפילו נשים טובות מדלא פירש אלא נראה דס"ל דלא חיישין משום ייחוד אלא כשהן צ"ב נמים דהשתא אפילו איכא ג' וד' נשים ואפילו טובות צבית אחד איכא למיחש שמא יפרוש איש אחד מן האנשים ויכנס בהצנא לבין הנשים לקלקל עם אחת ושאר הנשים לא ירגישו צו כשיכנס אצל אם מתחלה הן צבית אחד ידיע כולן דאיש אחד בין הנשים תו ליכא חששא דאי אפשר דלא מגלו אהדי ועוד אי אפשר לו לבעול כולן כדכתב הרא"ש. וא"ת להרמב"ם דבאשתו עמו שרי אפילו איכא

ג' וד' נשים ואפילו טובות ואפילו עסקו עם הנשים וצאין אשתו עמו אסור אפילו אין עסקו עם הנשים ואפילו ג' וד' נשים ואפילו טובות א"כ הא דתנן כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עם הנשים שרי וצאין אשתו עמו אפילו אין עסקו עם הנשים אסור וי"ל דס"ל כפר"ח דמיירי צאין אשתו עמו ורבותא קמ"ל דלא חיימא כיון שנושא ונותן עמהם אין לאסור לו דבעצמיה טריד א"כ מפני שאין יכול ליהדר קמ"ל דאפילו הכי אסור כדכתב הרא"ש בשמו והכי מוכח להדיא מדברי הרמב"ם שכתב וז"ל ואפילו מי שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד וכו'.

ה שני בתים וכו'. הכי מסיק אב"י לשם ואע"ג דרש"י פירש דחיישין שמא יכנס איש אחד לבין הנשים ולא ירגישו צו אלא מחמתא נמי חוששין משום ייחוד מכל מקום רבינו תוספס דברי הרמב"ם עיקר דדוקא בפירש חוששין אצל בסתמא אין חוששין שמא פירש ולא ירגישו מיהו חיימא גדולה דמדהשיג רבינו על דבריו וכתב ואינו מבין וכו' אם כן סבירא ליה כהרא"ש דבסתם צחוקת כשר הוא ואשה אחת מתייחדת עם צ' אנשים כל שאינן ידועים כפרוים השתא קשה בשתי נמים ופירשה אשה לבין אנשים אמאי חוששין משום ייחוד ואפילו אין אשתו עמו אחד מהן שרי להרא"ש ורבינו ונרין לומר דרבינו כתב דין צ' נמים לצדדין למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה להרמב"ם צכל סתם אנשים דאין לנו עתה כשרים ולהרא"ש כדאית ליה דוקא ידועים כפרוים אצל בסתם כשרים הם ואשה אחת דפירשה לבין אנשים טובות אין חוששין משום ייחוד:

[קונטרס אחרון] שני בתים וכו'. מהר"ך (דרישה אות טו) האריך לפרש דהך דשני נמים מיירי כפרוים או בשני אנשים בלחוד ולפע"ד אינו אמת אלא יש לחלק בין כשמתייחדים יחד אנשים ונשים בחדר אחד התם הוא דיש חילוק בין שנים או ג' וד' משא"כ צ"ב נמים דאפילו היכא דאיכא אנשים מרובים צבית אחד ונשים מרובות צבית השני איכא למיחש שמא יפרוש אחד מהאנשים ויכנס בהצנא בין הנשים עיין צמ"ש צפנים ס"ה [עוד כאן]:

פרישה

(יד) אלא אם כן עסקו עמהן וכו'. פרש"י בגמרא שמתלכת אומנתו נענית לנשים והנשים לריכות ליה ולפי שלנן גם צו כולן מחפות עליו אצל איניש אחרתא עם שלש נשים שרי עכ"ל: (טו) ה"ג ור"ת פירש דאפילו עם איש אחד וכו'. אחר צמ"ש ולא אחד דליתא וטעם פלוגתא נסתבר לעיל (עיין דרישה סוף ח' לעיל כמות פסי) מלשון התוס' שהעמקתי: (טו) שני בתים זה לפניו מזה וכו'. עיין דרישה:

דרישה

ופירש רש"י דבתרווייהו חוששין משום שמא יבוא איש אחד בין הנשים דכשהנשים בחוץ שמא יבא איש אחד מבפנים אליהן לחוץ וכשהן בפנים חוששין שמא ילך איש אחד אליהן לפנים ע"ש שכן צריך לפרש לפירושו לפי המסקנא שאמר אב"י אגן נעביד כתריויהו לחומרא ואף על גב שרש"י סובר שאיש אחד מותר בין נשים הרבה צריך לומר לפי פירושו שמייירי כאן שאין שם כי אם שתי נשים או שעסקו עמהן. וזה שכתב רבינו ופירשה א' לבין וכו' הוא מלשון המיימוני בפרק כ"ב מהא"ב ע"ש והוא כתב יפה לפי סברתו דלית לן בזמן הזה כשרים וגמאצא דאשה בין אנשים הרבה נמי חוששין משום ייחוד אבל לסברת הרא"ש דאשה מותר בין שני אנשים על כרחך צריך לומר כפירוש רש"י דחששא הוא דפירוש איש אחד בין הנשים אם לא שנאמר שאנשים דהתם רצה לומר פורצים דאז אשה בין אנשים הרבה נמי אסורה לדעת הרא"ש. ואין זה דוחק שלא איירי בכל ענין (ונראה פשוט דרבינו לא קאמר אלא דשייך בו איסור ייחוד דהיינו אם הם פורצים חיישין במרובין ואם הם כשרים חיישין ביחיד כל אחד כפי דינו. כמות פסי) שהרי אף לרש"י לא מיירי בכל ענין שהרי לפי

[טז] שני בתים זה לפניו מזה וכו'. לשון הגמרא אמר רב כהנא אנשים מבחוץ ונשים מבפנים אין חוששין משום ייחוד ודייק רש"י (ד"ה אין חוששין) מינה הא נשים מבחוץ ואנשים מבפנים חוששין משום ייחוד במתניתא תנא איפכא אמר אב"י השתא דאמר רב כהנא הכי ותנא מתניתא איפכא אגן נעביד לחומרא עכ"ל הגמרא ומשום הכי כתב רבינו שני בתים זה לפניו מזה וכו' ופירשה אשה לבין אנשים או איש לבין הנשים חוששין משום ייחוד. וקשה דמשמע דאשה אחת בין אנשים הרבה חוששין משום ייחוד והא סבר הרא"ש דאשה בין אנשים הרבה כשרים מותר ומה שתירץ מור"ש דלית לן בזמן הזה כשרים כדלמרינן בגמרא (פא.) אמר רב מי יימר דכשרים כגון אגן אלא כגון רבי חנינא בר פפא ותביריו וכיון דאפילו רב לא הוה מחזיק נפשיה בכשר לענין זה כל שכן מן הסתם עד כאן לשונו תירץ זה נחא להרמב"ם אבל לרבינו שנשמך אחר סברת הרא"ש קשה. ובאמת על הרא"ש עצמו לא קשיא מידי דאף על גב דמימרא ומתניתא הוא שם מכל מקום שם לא נאמר ופירשה אשה לבין אנשים או איש בין הנשים אלא שקאמר סתם שחוששין משום ייחוד

הדפסה ברזומצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התבנית
 טור <מכון שירת דבורה> - יב (אה"ע א - סה) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס': 271 הודפס ע"י אוצר החכמ

המקנה מסכת קידושין דף פ עמוד ב

בגמ' אמר ר' יהודא לא שנו אלא כשרים אבל פרוצים אפילו בי' עשרה וכו'. וכתב הרמב"ם ז"ל אלא א"כ היתה אשתו של אחד מהן עמו וכתב הטור ואיני מבין דבריו, וכבר כתבתי דהוציא דבריו מסוגיא דע"ז וכבר כתבתי דמוכח כדברי הרמב"ם בתוס' ד"ה ר"ש, וכן יש להוכיח מהא דאמר רבא לקמן דמותר להתייחד עם אשה ותינוקת שאינה מוסרת עצמה לביאה אלמא אף על גב דעם תינוקת לבד אסור להתייחד כדאיתא באה"ע סי' כ"ב דכל שהיא מבט ג' ולמעלה אסור להתייחד עמה מ"מ באשה ותינוקת שרי, ע"כ צ"ל דכיון דהאשה מותרת להתייחד משום דהיא מתייראת פן תגלה התינוקת ממילא הוי האשה שמירה לגבי תינוקת. ועיין מ"ש ב"ש ס"ק ט"ו, וכן נראה מהא דאיתא בכתובות דף ד' גבי חתן שפירסה אשתו נדה שהיא ישינה בין נשים דע"כ צ"ל שהי' משמרתו לגבי נשים ולהכי הוי הנשים שמירה לגבי ידידה.

פתחי תשובה אבן העזר סימן כב

(ב) והאב עם בתו. עיין בב"ח אות א' שכתב דכל יוצאי חלציו דינן שוה בת בתו ובת בת נמי שרי כמו בתו עכ"ל וע' בס' זכור לאברהם אות י' יחוד הביא ג"כ דברי הב"ח אלו. וכל עוד ולכאורה נראה דכ"ז הוא דוקא להתייחד עמה לבדה אבל אם יש שם אשה אחרת אפי' אם בתו או בת בתו שם אסור דהא בב' נשים אסור להתייחד לכ"ע (ע"ל ס"ה) וכמו כן אב ובתו ההולכים בדרך ויש ישראל אחר עמהם אסור דדוקא בעיר מהני ב' אנשים ולא בדרך ומטעם שמא יצטרך א' לנקביו וכאן נמי יש חשש שמא יצטרך האב ותשאר בתו ביחוד עם ישראל האחר. ומזה הטעם אשה ההולכת בדרך ובנה עמה לא תוכל לילך עם עגלון אא"כ יש ישראל אחר דהוי ג' עם העגלון. באופן דנראה דאין חילוק בין אם הוא בנה או אביה וכדומה דלעולם בעינן ג' דדוקא בבעל ואשה אמרו דמשמרינן זא"ז ולא באחר וע' ת' מהרי"ו סי' נ"ה (הובא בבה"ט ס"ק י"ד). וע"ש עוד שכתב בשם חכם אחד דאף אי נימא דהבן מהני לשמור אמו משום דהבן מקפיד שלא תזנה אמו משא"כ אב עם בתו דהבת אינה מקפדת כ"כ אם יזנה אביה ע"ש:

נתיבות לשבת

(ד) לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה וכו'. כתב החלקת מחוקק דיש להסתפק אם מותר לייחד שני אנשים עם שתי נשים והבית שמואל כ' דמוכח דאסור דאל"כ תי"ל אפילו עם אחת לאו אשת אחד מהם היא מותרת. ונראה דס"ל לחלקת מחוקק דאין מזה רא' דאי לאו דאשתו משמרתו הוי גרע טפי מאשה אחרת משום שהיא מחפה עליו תדע דהא מותר לייחד עם אמו ואחותו ואפ"ה לא נקט מתני' אלא אם אשתו עמו משמע דאמו ואחותו אין מועלת להיות שמירה להתייחד עם אשה אחרת והטעם משום דאמו ואחותו מחפין עליו ולא הותר אלא באשתו מפני שהיא משמרתו אם כן אין הכרח דאסורים שני אנשים עם שתי נשים אחרות. לכאורה משמע כאן כדברי רש"י דאפי' בעלה

שלמה

או"ח סימן מח

בית

שלישית שאל, אם מותר להתייחד עם אמו ואשה אחרת,
מי אמרינן כיון דמותר עם אמו לבד, א"כ האם
הוי שומר כמו אם אשתו שם, דאמרינן אשתו משמרתו,

כמו כן אמרינן דאמו משמרתו, או לא. ור"מ האריך בזה, ודחק למצוא איזה חילוק ביניהם. והנה בפשוט יש למצוא מקום לחלק, דבשלמא באיש ואשתו דאשתו אינה בסוג יחוד כלל, שפיר אמרינן דהוית שומר לגבי אשה אחרת. אבל אמו דיש בה סוג יחוד, רק שהתורה התירה יחוד עם אמו, די שתציל את עצמה, אבל לגבי אחריני לא הוית שומר.

ולדינא נלע"ד, דדין זה תלוי בפלוגתת הרמב"ם והטור¹ שהרמב"ם פסק לא תתייחד אשה אחת עם אנשים הרבה, עד שתהיה שם אשתו של אחד מהם, והטור הביא דבריו, וכתב עליו ואיני מבין דבריו כיון שאוסר אשה אחת עם אנשים הרבה, מאי נפקא מינה שאשה של אחת מהם שם, אכתי איכא למיחש לאחריני. והב"י כתב ליישב דברי הרמב"ם, וז"ל כיון דאשה של זה לא תזנה מפני בעלה שהוא שם, חברתה גם כן לא תזנה שתירא שזאת האשה ובעלה יגלו סודה ע"כ, ועיין באחרונים. ובדעת הטור על כרחך צריך לומר דכיון דהבעל עצמו הוא בסוג יחוד עם האשה אחרת שהוא שם, רק שאשתו משמרתו. וגם האשה אשר בעלה שם עכ"פ היא בסוג יחוד עם האנשים אחרים שהם שם, רק שבעלה משמרה. וכיון שהם עצמם הם בסוג יחוד, רק שיחוד זה מותר להם, מפני שיש להם שמירה, עכ"פ אינם שומרים לגבי אחרים. והרמב"ם סובר כיון שעכ"פ הם ודאי לא יזנו, יהיה מאיזה טעם שיהיה, על כן נעשים שומרים לאחרים.

והבי משמע פשיטא דשמעתתא (שלהי קידושין), דקאמר דאיש אחד לא יתייחד עם הרבה נשים, משום שנשים דעתן קלות, ושמא שניהם יתפתו. וא"כ שודאי אין חשש על אחת מהן, נעשית שומר לאחרים. ולדברי הטור צריך לחלק בדבר וקצת. ועכ"פ כיון שבש"ע סתם בזה כדעת הרמב"ם, א"כ בנידון דידן שרי. רק כיון שרו"מ הביא בשם הגאון נתיבות לשבת להחמיר, ואין ספרו בידי,

וגם ראיתי בספר זכור לאברהם (ח"ב) שחוכך גם כן להחמיר בזה, על כן איני אומר בזה לא איסור ולא היתר, ובשעת הדחק לדעתי המקיל לא הפסיד.

רביעית שאל, בדין המבואר בש"ס וש"ע, דאם יש קטנה היודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה, דהוית שומר לאחריני, בת כמה שנים תהיה הקטנה לענין זה. הנה בב"ח (סי' כב) מבואר דעד בת ט' שנים ויום א' מקרית אינה מוסרת עצמה לביאה ע"ש, וצע"ק בסוגיות הש"ס דקידושין דפ"א ע"ב. אמנם אינו מבואר בב"ח שם מכמה מקרית יודעת טעם ביאה. אמנם המעיין בלשון רש"י ז"ל בקידושין שם (סוף דפ"א) מבואר דאם בושה לעמוד לפניו ערומה, יש בה טעם ביאה עכ"ל². על כן לעד"נ, דבסתמא כל שבושה לעמוד ערומה לפני אנשים עד שתגיע לתשעה שנים ויום א', הוית בכלל קטנה היודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה, זהו הנלע"ד.

חמישית שאל, על הרמ"א (שם סי' כב ס"ה) דבלילה בעינן ג' אנשים, והטעם הובא בבית שמואל משום דחיישינן שמא יישן אחד מהם ויתייחד השני עמה. והקשה רו"מ, דלפי זה מאי שנא תרי מתלתא, דשמא יישנו שנים עכ"ד. יידע רו"מ שדברי הרמ"א נובעים מדברי הראב"ד בספר בעלי הנפש בשער הפרישה שכתב כן בשם י"א, שהוציאו כן מהש"ס דקתני (ריש כתובות) בכלה שפרסה נדה הוא ישן בין האנשים כו', ומוכת דבעינן שנים חוץ מהחתן, וסברי דגם בעלמא היכא דאיכא איסור יחוד, בעינן שלשה דוקא בלילה. רק דשמירת נשים לא בעינן רק בכלה ע"ש. ועל הש"ס ודאי דאין להקשות מאי שנא שנים משלשה, חדא די"ל דלשינה דחד חיישינן ולשינה דשניהם לא חיישינן כמו שאמרו בש"ס (יבמות דכ"ו) למיתה דתרי לא חיישינן, ואף דבריש יומא ר"י הוא דס"ל הכי, אבל רבנן סברי דאי איכא למיחש, לתרי ולתלת נמי, כמבואר בש"ס יומא די"ג. כבר הרגישו בזה בתוס' (ריש יומא, ושם ביבמות) ע"ש מה שתירצו. ועוד

השלמות

(ה) יש לציין לדברי התוס' יו"ט (פ"ד דקידושין סוף משנה יב) שפירש כוונת רש"י לענין מוסרת עצמה לביאה ע"ש. וע"ע בציץ אליעזר הנ"ל (בהערה הקודמת - פרק טז).

(ד) ראה מש"כ בזה בשו"ת ציץ אליעזר (חלק ו סי' ג קו' איסורי יחוד פרק יד) ושם הביא דברי רבינו זצ"ל ע"ש מש"כ עוד בזה ובשו"ת משנה הלכות (חלק יב סי' שג-דש) ע"ש היטב.

שאלה בחור מילדי הזמן שהיה מתיחד בכל לילה כמה שעות עם אשת איש שהלך בעלה למדינת הים והתרו בו כמה פעמים. ועתה לקח בית והביא שם אתו עמו אמו אלמנה והאשה הנז' לדור יחד ויצא לטעון **כי עתה אמו עמו** ואגוני מגנא להתיחד עם האשה הנז' כי חפץ בה לשרת את הבית יורנו המורה אם יש ממש בדבריו ושכמ"ה.

תשובה

נראה ברור דאינו יכול להתיחד עם ערוה כשאמו עמו דלא אמרו במשנה וגמרא ופוסקים דיש שמירה אלא כשאשתו עמו אבל אמו אינה שמירה. וטעמא דאשתו הוי שמירה דאין אשה מתקנאת אלא בירך חבירתה והיא זהירה מאד בזה לעמוד על המשמר. אבל אמו אינה זהירה וישנה ואינה משגחת ועוד כי היא מחפה על בנה. והגם שאין צריך ראייה על זה והדבר פשוט מצד הסברא יש להוכיח כן ממה שהפוסקי' לא אשכחו שריותא אלא אשתו עמו כמבואר בא"ה סימן כ"ב דין ג' בדין יחוד עם אשה ודין ה' גבי אשה עם אנשים הרבה ודין ז' במי שעסקו עם הנשים ובדין יו"ד י"א/ מבואר דשרי להתיחד עם שתי יבמות וכיוצא ששונאות זו את זו ואין מחפות זו על זו. וכן עם אשה ותנוקת קטנה שיודעת וכו' ע"ש ומשמע דאין היתר אלא באשתו עמו או תרתי דסניין או קטנה וכו' הא אמו הגם דשרי להתיחד עמה אגוני לא מגנא להתיחד עם אשה בצירוף אמו. והדבר מבואר דאשתו מתקנאת ונשי דסניין אין מחפות וקטנה שמגלה הסוד. הא עם אמו שמחפה ודאי אסיר. וכן יש לדקדק קצת ממשנתינו דתנן לא יתיחד איש אחד עם שתי נשים וכו' ובזמן שאשתו עמו ישן עמהם בפונדקי מפני שאשתו משמרתו מתיחד אדם עם אמו ועם בתו וישן עמהם בקרוב וכו' ומשמע דוקא אשתו משמרתו ולא אמו דאי לא תימא הכי אלא דגם אמו משמרתו הו"ל לתנא דמתני' לאשמועינן הך רבובתא וליתני הכי. בזמן שאמו או אשתו עמו ישן עמהם בפונדקי מפני שאשתו או אמו משמרתו מתיחד אדם עם בתו וישן עמה ועם אמו בקרוב וכו' והיה משמיענו חידוש גדול. אלא ודאי דדוקא אשתו משמרתו ולא אמו. והגם דיש לדחות. הדבר ברור דאינה שמירה אלא אשתו. והרי הרב באר שבע בקונטרס באר מים חיים ערער על כלה שפירסה והיא ישנה אצל החתן עם אמה דלא נכון לעשות כן. והוה ליה למימר שתישן עם אמו של חתן.

ומהרימ"ט בריש חידושיו לכתובות כתב ז"ל אלו שנוהגים להכניסם לחדר ע"י אשה אחת שתכנס עמהם מנהג שטות הוא וצריך למחות בידם חדא משום יחוד נדה ועוד אותה אחרת מי היתירה להתיחד בין קטנה בין זקנה לא אמרו בזמן שאשתו עמו ישן עמהם מפני שאשתו משמרתו אלא דאשתו מותרת לו אבל כאן אדרבא האשה משמרת את אשתו והו"ל דמתיחד עם שתי נשים עכ"ל. וכונת הרב ז"ל דלא אמרו דאשתו משמרתו אלא כשאשתו מותרת להתיחד עמה דאפילו היא נדה מתיחדת עמו ואז היא משמרתו דכיון דכבר נהג עמה אישות מתקנאת ומשגחת לשומרו. אבל זו שפירסה ואסור להתיחד עמה אינה בסוג אשתו משמרתו דאכתי לא נהג עמה כהלכת גוברין.

חוזרנו לנדון דידן דנראה פשוט דאסור להתיחד עם אשה בזמן שאמו עמו. וכ"ש שתדור אשת איש שהלך בעלה למדינת הים על סמך שאמו דרה גם כן. והדבר ק"ו בנ"ד שהיה מתיחד עמה כמה זמן ועבר איסור יחוד. ועתה כרכר כמה כרכורים שתדור עמו. ועוד יש סניפים בנ"ד לאסור שלא נתנו ליכתב ודי בזה.

חיים אבן העזר סי' יח י"ט ושלום

ברש"י ותוס' סס וטור י"ד סי' קנ"ג. ופ"ה
בס"ד דק"ל. דבישראל אשתו משמרתו וליכא
משום יחוד כלל וכו' יוסף אומץ בלשונו סי' כ"ו
דאמו לא הוי שמירה לבנה והניח ראייה מתאי דק"ל
דמותר להתיחד עם חנינוק' שידעס טעם ביאה וחינה
מוכרת עומה לביאה מטעם דמגלה בדבר הא אמו
תלפס לו יע"ש וז"ל ד"ס ד"ס ד"ס ד"ס ד"ס
משמרתו משו' שהוא מתניין וכמ"ס רש"י וכו' שאלו
וגם כ"כ ו"ל עם סגורא בדבר לאיסור יחוד עם
אחרת אף שאמו אמו עכ"ל הראיות שביא כח' אגס
א"ס לדחותו עי' בחשו' מע"י וי"ל סי' כ"ס דאסריה
א"ס עם אמו אדיר ליכא יחוד לאימא עם אחר ואי
אמרינן לאימא מחפה על בנה כ"ס לנו על אמו
א"ו ליכא למימר דטעמא הוי דחיישנן שמחפה אלא
בשמירה הוי תפני הנוסח ובאמו סי' ספיר ענין
בז"ש וז"ל לסך דאשכח ומוחקה וסדומות שבת
הוא ענין אחר ועמ"ס בזה בענינו. בחידושי על
הש"ע סס בא"ה סי' נ"ב בזה ובס"ק חיים ושלום
סי' י"ט יע"ש כ"ס ונראה ודאי דעם אביו מותר
להתיחד. עסאשכח דמלגד דמאניו יס לו מורא יותר
ואת ועוד דק"ל דאשכח אחת עתיידת עם שני
אנשים כשרים לכ"ע ואם כן כשהאב והבן שניהם
כשרים מותר לכ"ע

ראה סדר וישב חיים

עיר שם חזן מהאס עם כנס ויש להסתפק
אי מותר להתיחד עם אשה כשאמו או
בתו עמו כמו שמצינו דכשאשתו עמו מותר
להתיחד ראשיתו משמרתו או אמו' ככ"ג באמו
או בתו והיא נראת לכאורה דמותר כיון דאין
חשש איסור עם אמו או עם בתו א"כ
מתכיים מכאן ואינו מוטב וס"ט נופים הוא כשאשתו
דאמרינן דמשמרתו משום שהוא כוש מאשתו וס'ר
יוסף אומץ בחשו' סי' כ"ו נטע דעתו לאסור
בז"ש ויש להשיב ע"ר ואכמ"ל ועיין בחשו' מוקד"ו
סי' כ"ס דנראה דאם בנו עמם תדיר הוי שמירה
לענין יחוד אמו עם אחר ס"ק דמהני לענין יחוד
עם אחרת כשאמו אמו. ועמ"ס בס"ק ראש

הועתק על ידי אוצר החכמה

סעיף ד' ו' אין מוסרין תינוק ישראל. הרמב"ם פכ"ג מהלכות איסורי ביאה דין ה' נתן טעם מפני שכולן חשודין*, כלומר חשודין על משכב זכור, והגויס מזהרין על הזכור, דכמינ' [בראשית ב' כ"ד] ודנק באשמו, ולא זכור. וצ"ד סימן קנ"ג [סעיף א'] כתב הרב מהרמ"א הטעם, דמשמי ליה למינח, והוא ג"כ לשון רש"י בפ"ק דע"ב [ט"ו ע"ב ד"ה ואין מוסרין להם תינוק]. ואע"ג דאפילו גדול חסור להתיחד עם גוי משום שפיכות דמים, צ"ל דאפילו במקום דליכא חשד שפיכות דמים מכל מקום חטון חסור מפני מרי טעמי מינות ומשכב זכור: סעיף ה' [א] לא תתיחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה. הטעם,

סעיף ד' ו' אין מוסרין תינוק. היינו אפילו היכא דליכא חשד משום שפיכות דמים ולא גדול מותר, מ"מ קטן חסור כי שמא ימשך אחר מינות כמ"ש צ"ד סימן קנ"ג [סעיף א'] בהג"ה, ועיין הרמב"ם פרק כ"ז [מאסורי ביאה ה"ה]:

אשתו עמו הרי זה מותר להתיחד מפני שאשתו משמרתו יאכל לא תתיחד ישראלית עם הגוי ואף על פי שאשתו עמו.

ד' ו' אין מוסרין תינוק ישראל לגוי ללמדו ספר וללמדו אומנות.

ה' ו' לא תתיחד אשה אחת [א] אפילו עם

צינונים ומקורות ה' רמב"ם שם ה"ה. ו' לשון הרמב"ם שם ה"ה.

עוד לחם

סעיף ו' [ה']. [נשים] [עם אנשים] הרבה כו'. יש מתירין להתיחד אשה בעיר עם ב' אנשים כשרים, ובדרך או בלילה עם ג' כשרים. [מור בשם הרא"ש

קדושין פ"ד ט"ז כ"א וכו' בשם הראב"ד בבבלי ונפש שער הפרשה].

נחלת צבי

סעיף ה' ג. לא תתיחד [וכו']. כן כתב הרמב"ם פרק כ"ז מהלכות איסורי ביאה [ה"ה]. וכתב צ"ד דטעמו דכיון דאשתו של זה לא חזנה בפני בעלה שהוא שם, תצטרך גם כן לא חזנה, שמירה שזאת ובעלה יגלו סודה, ע"כ:

מאסורי ביאה [ה"ה] בזה לאיסור, כי אין בינינו כשרים כל כך. והיש אומרים דמתיר בכשרים ס"ל דרב לא אמר כן להחמיר, אלא דלא רצה ליטול עליו שם כשרים מחמת ענוה, אבל באמת אפילו סתם בני אדם מיקרי כשרים לענין זה, דהא בסיפא לא מחמיר אלא בפריצים, משמע מפורסמים לפריצים, ממילא בסתם הוי בכלל כשרים, כנלע"ד:

באר הגולה

ח. שם צבוגיל דע"ו. סעיף ד' ט. צרימא שם [ע"ו] דף ט"ו ע"ב. סעיף ד' י. ממירמא דרב לא שנו אלא בכשרים, ואמר רב לאו כשרים כגון אן אלא וכו'. שם בקדושין [ט' ע"ב - פ"א ע"א].

סעיף ה' ט. לא תתיחד כו'. עיין בזה"ל [אות י'], וכן תנא בזה"ל דני חליבו [רבא] פ"ח*, אלא שאמר שם שאין הלכה כמשנמי [קדושין פ' ע"ב], אלא דוקא עם שלשה אנשים משום עדות, ח"ל שם, ומ"ש כמינ' נמשנה אצל אשה אחת מחמתה עם שני אנשים, אין הלכה כן, שאם יעמוד אחד מהן [וצא]

[ויבא] עליה בעצירה אין כאן עדות שלימה, אצל אשה אחת מחמתה עם שלשה אנשים שאם כו', וגם זה ששינוי אשה אחת מחמתה עם ב' אנשים, לא שנו אלא צמ"ת גדולים כו'. אצל גמרא שלנו ס"ל לאו משום עדות, דלמירנן [שם פ"א ע"ב] מחמת אדם עם ב' יצמות כו' עם אשה ומינוקא כו', אצל צמ"ש שדוקא עם

פתחי תשובה

סעיף ג' ג. אבל לא תתיחד. עיין בתשובת חות יאיר סי' ס"ו [ו]ס"י ע"ג בענין אם מותר להתיחד עם ערבי בזמן הזה שעונשין אם כונסין אשה, והורא בקצרה בבאה"ט לעיל סימן ז' ס"ק מ'. ועיין בספר בינת אדם שער בית הנשים סי' כ"ו שכתב ג"כ דאין שום היתר בזה אף בזמן הזה, דמלבד מה שהשיג החות יאיר [בסי' ע"ג] על הגאון מהר"ם שטערין שם [בסי' ס"ו], בלא"ה ליתא לדבריו, דאף שידוע דאם יאנסו אשה מכין ועונשין, אבל אם היא תבעל לו ברצון, עכשיו בזה"ל הוא היתר גמור ואין נחשב להם לבז כלל, ובזמן מהר"ם באמת כן היה דיניהם לשרוף הבעול יהודית בין באונס בין ברצון, אבל עכשיו ידענו בבירור שאינו כך, וא"כ אין כאן היתר כלל, ע"ש:

מן שפירסה אשתו נדה קודם שנעל, חסור להתיחד עם הנשים אפילו שאשתו עמו. מהר"ם צמ"דו לכתובות [ד' ע"א ד"ה הוא ישר], וכן כתב נוסח הגדולה [הגהות הטור אות ד']. עיין צ"ש:

ראש פינה - חלקת השדה

ליו"ד כתבתי בסימן שנ"ג, דקשה על מ"ש שם [סעיף ד'] דנפל נקבר באשה אחת ושני אנשים משום יחוד, ע"ש, וכאן פסק דגם בזה יש חשש יחוד, ומצאתי [בכסף] [בלחם] משנה הלכות אבל [פ"ב ה"ה] שהקשה כן, ותירץ משום דבשעת אנינות תביר יצירה, ע"ש. רבים מיקרי ושירי כו'. כמ"ש בסעיף שאח"ז. ועיין ב"ש [סק"ה] שכתב שדין זה מוכח ממ"ש בשו"ע אלא א"כ אשתו כו', וא"כ בלא"ה הוי שתיים, אלא ע"כ דשתיים ג"כ אסור. ולכאורה תימה על הח"מ שנסתפק בזה. וגראה שהח"מ פירש דברי השו"ע מ"ש אלא א"כ אשתו של אחד מהם שם, דר"ל אותה האשה המתחדת היא אשתו של אחד מהם, או מותרת לפי שבעלה משמרה, ואף דמבואר לקמן סעיף ח' דרך כשבעלה בעיר אין חוששין משום יחוד, י"ל דקמ"ל כאן אף כשליכא גס בה או בשאר גווי דמבואר לקמן דחוששין, מ"מ כאן כשהוא שם לא חיישינן, ועיין מה שכתבתי בב"ש. ומה שתלו הרמב"ם [שם] ושו"ע דין הראשון בדידה וכתבו לא

גליון מהרש"א

סעיף ד'. אין מוסרין תינוק ישראל לגוי כו'. עיין ח"מ [סעיף] והגויס מזהרין על הזכור. וכן הוא בזה"ל ע"ו ט"ו ב' [ד"ה ואין מוסרין להם תינוק]. וקלם קשה לי, למה לזכר דהגויס מזהרין, מיוקא ליה שם חסור למינוקא, ואף דקמן אוכל נבילות אין צ"ד מלווין, מכל מקום וזה הוי כמו מאכל, וכמו דאין מוסרין לו חנכ' מי בסוף פ"ט דשנ"ה [צ"ע] ומנן אצריס [ואיחן] סימן שמ"ג [סעיף]:

מהר"ם
הרמב"ם
שו"ת
לפי הח"ס
השומע
תשובת
מחבר
דמו.
ביקוש
שם
ברוש
מהר"ם
פרנקל

במהדורת
ש"ס
את

עין
מהדו"ק
סק"ז

אהבתי
סוף (**)
בעמ'ת

ציורים ומקורות (ז) קדושין פ"ד ס' כ"א. (ח) שם ל"ג ע"א מדפי הרי"ף. (ט) בבבלי הנפש שער הפרישה.
שנו"ס (4) כ"ה בדפוס, וכ"ה בטור. ממנהדרות תקע"ט ואילך: **פרוצים**. (5) כאן מקום ציון זה במהדורת שס"ז ועוד. ממנהדרות באה"ג ואילך הועבר הציון להלן אחרי תיבת "שלושה".

צא בר' נינו

שוע

שוע

סעיף ו' טו נשים הרבה עם אנשים הרבה וכו'. המגיד משנה פ"ב מהלכות איסורי ביאה דין ח' כתב שדין זה יולא מהא דלמרינן [כתובות ד' ע"א] גבי חתן, הוא יסן בין האנשים והיא יסנה בין הנשים, משמע דשני אנשים לצד החתן ושתי נשים לצד הכלה, ומשמע דצניח אחד קאמר. וצאמת כי ראה זאת חלושה היא, דהא איכא לפרש דהאנשים והנשים לאו נשים דעלמא רק נשי האנשים. ועוד, החתן והכלה הם איש ואשתו והם שמייה לאחרים, ואף דיש לחלק בין הכלה לאשה אחרת, מ"מ מניל לחלק וללמוד מזה קולא. ועוד, הא הרא"ש [מר"ק פ"ג סי' ל"ו] מפרש דהוא יסן בין האנשים או היא יסינה

בין הנשים, כמבואר ביו"ד סימן קצ"ב [סעיף ד' בהג"ה, ועיין ב"י שם סוף הסימן ד"ה כתב הרא"ש]. עוד יש לדקדק לדברי הפוסקים דס"ל דסתם אנשים כשרים הם ואפילו אשה אחת עם שני אנשים שרי וצפרוצים אפילו עשרה אסור [דכנסמון צה"ה לפי זה], אם נשים הרבה שרו עם הרבה צפרוצים, או יומא כיון דפרוצים הם אסור אפילו עם הרבה נשים, וכן

סעיף ו' יא ופירשה אשה אחת לבין האנשים. היינו, להרמז"ס [פכ"ב מאיסורי ה"ח] איירי כסתם אנשים או כשרים, ולהרא"ש [קדושין פ"ד סי' כ"א] איירי צפרוצים. ורש"י [קדושין פ"ב ע"א ד"ה לא יתיחד] דמתיר איש אחד עם נשים הרבה, צ"ל דאיירי כאלו צאנשים דעסקיהם עם נשים. וצ"ח [אות ד'] כתב, כשהם יושבים בשני חדרים אסור, משום דחיישין שמא ילך אחד מהם בהסתכל לחדר שיושבות הנשים, אבל כשמחיצה ויודעים דהוא צניחן או משמרים זה את זה, וחילוק זה י"ל לשיטת רש"י [שם פ"א ע"א ד"ה נשים בפנימי וד"ה איפכא], אבל הרמז"ס [שם] והטור והמחבר כתבו, ופירשה אשה אחת

[וכו'], משמע, אפילו אם ידוע דפירש אחד בין הנשים מ"מ אסור, צ"ל כמו שכתבתי. והרבה פרוצים עם נשים הרבה, כתב צח"מ [סק"ט] אפשר לאסור, לפ"ו צ"ל [דקדקין זה לא איירי צפרוצים. והא דלא הגיה כלום הרב רמ"א, משום דסמון למה שכתב צקעף הקודם:

הסכנה נותנת, וא"כ אין נפקותא לדין זה רק לדעת הרמז"ס [פכ"ב מאיסורי ביאה ה"ח, מקור דברי המחבר לעיל סעיף ה'] יו ופירשה אשה אחת לבין האנשים. לדעת רש"י [קדושין פ"א ע"א ד"ה נשים בפנימי וד"ה איפכא] אסור אף בלא פירשה, דחיישין שמא תכנס ולא ירגישו:

נחלת צבי

סעיף ו' ז. נשים הרבה כו'. כן כתב הרמז"ס פרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה [ה"ח]. דברי הרמז"ס נראה צעירי [דפשוטים הם, דממחילה כתב דלא תחיד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה עד שמהא אשמו של אחד מהם [שם], ולהורות צא דלא צעירי שיהיו הכל עם נשותיהן, אלא אפילו צאמת מהם סגי, ואחר כך כתב דנשים הרבה עם אנשים הרבה אין זו משום יחוד אפילו אין נשותיהן עמהן כלל, ועיין מ"ש מ"ו ז"ל [ב"ח אות ג']]. ה. היו האנשים מבחורין. פירוש, כגון שני צמים זה לפנים מזה ונשים בפנימי ונאנשים בחיצון, או צהיפך: ט. ופירשה אשה אחת כו'. כן כתב הרמז"ס שם. ונראה דנא להורות דאף על פי דמותר להתיחד נשים הרבה עם אנשים הרבה, מכל מקום כשהן בשני צמים ופירשה אחת מהן ודאי יש לאסור, דמאי מהני צמה שרצים הם, כיון דסוף סוף פירשה כו'. וכתב צ"י דמלשון הרמז"ס משמע דוקא בפירשה הוא דחיישין, אבל כל זמן שלא פירשה אין חוששין משום יחוד, אבל מפירש"י פרק עשרה יוסקין [קדושין פ"א ע"א ד"ה נשים בפנימי וד"ה איפכא] מבואר שאינו כן, שאף שלא פירשה חוששין שמא יכנס לשם, ע"ש. ולפירש"י [שם פ"ב ע"א ד"ה לא יתיחד] שסגר דהיכא דאין עסקו עם נשים מותר להתיחד היכא דיש נשים יותר משנים, נראה דדין צמים איירי שיהיו צניח אחד רק שתי נשים:

סעיף ד' [ד] נשים הרבה כו'. מבואר בסמון לעיל [סק"ג] דאפילו שנים מקרי הרבה להרמז"ס: [ד] היו אנשים כו'. בגמ' [קדושין פ"א ע"א] איתא ב' סברות בזה, סברא קמא דאנשים מבחורין עדיף, וסברא שניה דנשים מבחורין עדיף, וק"ל לאסור היתוד בתריווייהו. והקשה בדרישה [אות ט"ז] דמשמע דאשה אחת בין הרבה אנשים חוששין משום יחוד, והא סבר הרא"ש [שם פ"ד סי' כ"א] דאשה בין הרבה אנשים מותר בכשרים, ורש"ל תירץ דהיתוד הוא בכשרים כו' חנינא, ולדין לית לן כשרים כאלו, וקשה דהיינו להרמז"ס [פכ"ב מאיסורי ה"ח] כמו שזכרתי בסמון לעיל [סק"ב], אבל לשאר פוסקים דהיינו הרא"ש דמותר קשה, ותירץ בדרישה דכאן מייירי בפריצים, ועוד האריך לתרץ קשיא זו. ומו"ח ז"ל [ב"ח אות ה'] בקונטרס אחרון תירץ שיש חילוק בין [כ"ב] בתיא להחייא נט"ח דלעיל ביחוד עם אנשים הרבה. ואינו מכיר בחילוק זה כלל. ולי נראה לתרץ בדרך זה, דבגמ' איתא בלשון זה, אמר רב כהנא אנשים מבחורין ונשים מבפנים אין חוששין ליחוד, אנשים מבפנים ונשים מבחורין חוששין משום יחוד, במתניתא תנא איפכא, אמר אביי אגן נעביד לחומרא. ויש לפרש מימרא זו בדרך זה, דודאי כל זמן שיש נשים הרבה או אנשים הרבה אין איסור יחוד כמו בעלמא, אלא דהא קאמר בענין אחר קודם המסקנא, דחד לישנא ס"ל דאם יש אנשים בחורין ונשים בפנים יש בזה מעליותא, דהיינו אף אם יפירש איש אחד ויבוא לפנים, יש עליו מורא לעשות עבירה, [ו]אף אם יבוא לפעמים שתהיה בפנימי רק אשה אחת ויש בזה איסור יחוד בעלמא, כאן אין איסור, כיון דמירתת שירגישו בזה ההולך לבית הפנימי, כי מה יש לו שם לעשות, וילכו

אחריו לאפרושי מאיסורא, משא"כ באם הנשים בבית החיצון לא ירגישו אחריו כיון שהמהלך הוא שם, וכן אם תפרוש אחת מן הנשים לבית החיצון ולא יהיה שם באותו פעם רק איש אחד, מירתת לקלקל, שמא תבוא עוד אשה מבית הפנימי כיון שהמהלך הוא שם, *ובשתי נשים יש איסור. וללשון אחר הוי גריעותא באנשים בחורין ונשים בפנים אם יבוא שם איש אחד מבית החיצון ולא תהיה שם רק אשה אחת באותו פעם לא יהיה עליו מורא לקלקל, כיון שבני החיצון אין להם מהלך לבית הפנימי. ואגן ק"ל בתריווייהו לחומרא, דגם ככה"ג אסור היתוד כמו שאוסר בשאר מקומות, הן באנשים מבחורין הן בנשים בחורין. ועפ"ז נבאר ג"כ דעת רש"י [ד"ה נשים בפנימי וד"ה איפכא] שכתב על האנשים מבחורין שאין חוששין, שהחיצונים אין להם דרך לפנים ואין יתיחד איש אחד עם הנשים, אבל הפנימים יש להם דרך לחורין, הילכך אנשים בפנים ונשים בחורין חוששין שמא יצא אחד

באר הגולה

סעיף ו' ז. מהא דהוא יסן בין האנשים והיא יסינה עם הנשים, כתובות דף ד' ע"א. מ. מימרא דרב כהנא וצרימא, קדושין דף פ"א ע"א.

סעיף ו' טו. נשים הרבה כו'. שם [קדושין] פ"א ח' צמחיתא תני איפכא, ועיין רש"י שם [ד"ה איפכא]: טז. היו כו'. שם אמר אביי כו'.

פתחי תשובה

סעיף ו' ה. נשים הרבה עם אנשים הרבה. כתב בספר ברכי יוסף [אות ג'] דוקא תלתא בהדי תלת, אבל תרי ותרי אסירי, והיינו דוקא בסתם בני אדם, אך בפריצים יש להחמיר גם בשלשה עם שלש, ע"ש:

ראש פינה - חלקת השדה

סק"ט. החתן והכלה הם איש ואשתו. והמה משמרים זה את זה כנ"ל [סעיף ג' ה'] ולכן שוב הם שמייה לאחרים. או היא יסינה כו'. לכאורה חזא קושיא מתורצת בחברתה, דהרמב"ם [פכ"ב מאיסורי ה"א] לא ס"ל בזה כהרא"ש רק כהראב"ד שהביא הרא"ש שם דדוקא בעינן תרתין, וא"כ קשה לו למה לא סגי באיש אחד ואשתו הוא לחתן והיא לכלה, אלא ודאי דמייירי באנשים ונשים שאינם נשותיהם, וכ"כ בספר עצי ארזים [סק"י ע"ש. וא"כ אין נפקותא כו'. ר"ל, דלדברי הפוסקים מאי אריא נשים הרבה, הא אפילו אשה אחת מותרת עם כשרים אפילו עם ב' לבד, ואם הם פרוצים, או אפילו שניהם הרבה אסור, רק לדברי הרמב"ם דאשה אחת אסורה עם אנשים הרבה, קאמר דהרבה נשים מותר, ומייירי בסתם אנשים לא בפריצים. ואף דלהרמב"ם סתם אנשים לאו כשרים הם וכמ"ש בב"ש סוף ס"ק ח' ע"ש, מ"מ דינו של הח"מ כאן מ"ש וכן הסביר נותנת לאסור, היינו בפריצים ידועים אבל לא בסתם ומכ"ש בכשרים:

ראש פינה - עקבי הבית

סקי"א. או בכשרים כו'. להרמז"ס האיתא ליכא דינא דכשרים כמ"ש לעיל סוף סק"ט, ע"ש [בב"ש ובעקבי הבית]. דאיירי כאן כו'. דכתב או איש אחד לבין הנשים. לשיטת רש"י כו'. דגמג' ליכא רק נשים מבחורין כו' יש צמחיתא דידוע י"ל דהיינו דחיישין שמא ילך אחד בהסתכל לחדר שיושבות הנשים, אבל כשמחיצה ויודעים דהוא צניחן או משמרים זה את זה, וחילוק זה י"ל לשיטת רש"י [שם פ"א ע"א ד"ה נשים בפנימי וד"ה איפכא], אבל הרמז"ס [שם] והטור והמחבר כתבו, ופירשה אשה אחת

סעיף ו' טו. נשים הרבה כו'. שם [קדושין] פ"א ח' צמחיתא תני איפכא, ועיין רש"י שם [ד"ה איפכא]: טז. היו כו'. שם אמר אביי כו'.

סעיף ח' יב אשה שבעלה בעיר אין חוששין. היינו כשיטת מוס' [קדושין פ"א ע"א ד"ה בעלה] לילכת אסור, ולרש"י [שם] אסור ואין לוקין:

ז' אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתיחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת.

סעיף ז' יא אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים. לשון הרמב"ם [פכ"ב מאיסורי ה"ח], ונמשך אחר דעת ר"ת [מובא בראש קדושין פ"ד סי' כ"ז] דנעסקו עם הנשים היה ראוי להסיר טפי. אבל דעת רש"י [שם פ"ב ע"א ד"ה לא יתייחד] כבר נמצא לפני זה [בסק"ח], דאף דאיש אחד עם ג' נשים שרי, נעסקו עם הנשים אסור לפי שז' וכולן מחפות עליו: סעיף ח' יב אשה שבעלה בעיר אין חוששין. עיין ברש"י בקדושין דף פ"א ע"א ובתוס' ד"ה בעלה בעיר אין וכו', מה שנחלקו אם אפילו לכתחילה שרי או דוקא נדענדה, ועיין צ"ח [אות ז']:

ח' יב אשה שבעלה בעיר אין חוששין להתיחד עמה מפני שאימת בעלה

צינונים ומקורות יג) לשון הרמב"ם פכ"ב מאיסורי בראה ה"ח. יד) לשון הטור. רמב"ם פכ"ב מאיסורי בראה ה"ב.

נחלת צבי

אסור: סעיף ח' יא. אשה שבעלה בעיר אין חוששין להתייחד. פשוט (פ"י) [בפרק] עשרה יוספין [קדושין פ"א ע"א], והוכחו שם התוס' [ד"ה בעלה] דאפילו אסורא ליכא, ולא כפירש"י שם. אבל מ"ו ז"ל [ב"ח אות ז'] חשש לפירש"י וכמו שנלמדה אסור אפילו בעלה בעיר, ע"ש:

מורי ורבי

בפנים יש איסור, שמה לא ימצא רק איש אחד ואז אסור דאילו מירדת שמה תבוא עוד שניה, דהא גם אם תבוא שניה יש חשד גם עם שניה. ולזה כתב ואנן קי"ל בתרומתה לחומרא דגם בכה"ג כו', ר"ל גם בזה דאיכא למימר שמה ירגישו כו' או דמירדת כו' וליכא יחוד, אסרינן, ובוזה לא קשה מידי, דכאן מיירי שמה ימצא איש אחד או אשה אחת או שתיים ולכן אסור, אבל עם הרבה אנשים מותר, ובוזה תבין כל הסעיף קטן הנ"ל. ע"כ דברי המגיה: סעיף ז' [ו] אפילו מי שעסקו כו'. זה דעת הרמב"ם [פכ"ב מאיסורי ה"ח], דהתנא [קדושין פ"ב ע"א] דנקט מי שעסקו כו' לא יתייחד, היינו לרבותא, דאפילו זה לא יתייחד כמו אדם אחד, ולא תימא דזהו שרגיל עם הנשים אין לו הרהור כל כך. אבל רש"י ותוס' [שם ד"ה לא יתייחד] מפרשים דהתנא נתן בזה חומרא מבארם אחר. לרש"י הוי החומרא לענין נשים הרבה, דהיינו יותר משתיים, ולהתוס' החומרא [דאפילו אשתו עמו לא מועיל בזה. וכבר זכר רמ"א דעת רש"י במה שכתב בסעיף ה' ויש מתירין איש אחד כו', אבל דעת התוספות לא זכר שלא מהני אשתו עמו במי שעסקו כו', ולא ידענא למה, דודאי יש לחוש להחמיר בזה: סעיף ח' [ז] אין חוששין להתייחד כו'. רש"י פירש בגמרא [קדושין פ"א ע"א ד"ה בעלה] וז"ל, אין חוששין לה משום יחוד להלקות דמיסתפי מבעל השתא אתי. וכתבו התוס' [שם ד"ה בעלה], דמשמע [דאסורא איכא, אם כן קשה [מאי פריך בסמוך] ממעשה דרב ביבי שלא רצה ליחד עם האשה בעלת הבית והיה לה בעל, ומשנינן שאני התם שהיתה שושבנות שלו וגם בה, ולדברי רש"י לא פריך מידי, דהא עכ"פ יש איסור, *ולכן נראה דגם אסורא ליכא בזה, ע"כ בתוס'. ונראה דלא קשה מידי על רש"י, דגם הוא לא נכתובין שיהיה איסור בזה, והא דנקט להלקותו, לא למידק דאיסור יש, דודאי לא מצינו חילוק בין איסור למלקות, דבכל מקום שיש איסור יש מלקות חוץ מאשת איש כמ"ש בסעיף ב', ורש"י כאן בא לתקן שלא תימא דמיירי כאן מן האיסור על האשה מבעלה, דכן משמע לכאורה לשון אין חוששין דזה הלשון קאי על הב"ד, וע"ז קשה דהא בכל אדם אין אסורים על היתור, לכך פירש דכאן לא קאי רק על המלקות, לא על איסור על בעלה. אלא דקשה, מאי רבותא דבעלה בעיר, הא אפילו באין בעלה בעיר אין מלקין על היתור, שלא להוציא לעז על בניה. ונראה לתרץ דכיון שהטעם משום הוצאת

סעיף ז' י. אפילו איש שעסקו. כן הוא לשון רמב"ם שם [פכ"ב מאיסורי ה"ח], ופירש מתמיתין [קדושין פ"ב ע"א] כל שעסקו עם הנשים לא יתייחד עמהם שהנחמי לעיל ס"ק ו', דנלשון אפילו נשנית, וכן כתב הרמ"ם [שם פ"ד סי' כ"ז] שם (ר"ת) [ר"ח], וז"ל שם, שטעמו אע"פ שהיה ראוי להסיר דנענדה מטרד או משום שאינו יכול לזכר, אפ"ה

ויתיחד עם הנשים, זה לחד לישנא, ולא ידך לישנא איפכא, אנשים בחוץ חוששין שמה יכנס אחד לפנים ולא ירגישו בו חבריו, אנשים בפנים ונשים בחוץ אין חוששין שמה תכנס היא לפנים, דלא איכפת לן, דאשה מתחלת עם ב' אנשים, ואם אחד מהם יוצא בין הנשים אין זה יחוד, דמיסתפי שמה יצא אחד מהם אחריו שדרך הפנימים על החיצונים. והקשו התוס' [שם פ"ב ע"א ד"ה לא יתייחד], במשנה דמי שעסקו עם הנשים פירש רש"י דאחר שאין עסקו כו' מותר עם נשים הרבה, ובשני בתים אמרינן באנשים בפנים ונשים מבחוץ חוששים משום שמה יתייחד עם נשים הרבה. ונ"ל דלא קשה מידי על רש"י, דמה שכתב כאן באנשים מבפנים כו' דחוששין שמה יצא ויתיחד עם הנשים ללישנא קמא, אין פירושו עם נשים הרבה, אלא יתייחד עם מי שאסור להתייחד, דהיינו ב' נשים שאסורים להתייחד לרש"י באיש אחד, כדן איסור יחוד בעלמא, אלא דקמ"ל שיהיו שלא יעשו הדירה בענין זה, דשמה יבואו לידי איסור יחוד באיזה פעם, דהיינו שלא יהיו רק ב' נשים ויצא אחד משם, וכן ללישנא בתרא באנשים בחוץ חוששין שמה יכנס אחד באותו פעם שלא יהיו רק ב' נשים שם. נמצא דבין לרש"י ובין להרא"ש לא הוי איסור יחוד רב' בתים חלוק משאר איסור יחוד, אלא דכאן הוהירו דלפעמים יש כאן איסור יחוד ולפעמים אין כאן, אלא דלרש"י מיירי הגמ' שלא ידורו בענין זה שיוכל לבוא לידי איסור, ולהרא"ש מיירי באם פירש אחד מהם דיש איסור בפרישתו ולפעמים אין איסור כפי חילוק הלשונות, ואע"ג דהרא"ש [שם פ"ד סי' כ"ד] לא זכר כלום מן פירש אחד מהם, הטור זכר זה, והוא אויל לשיטת הרא"ש, והכל נחת בס"ד. [דברי המגיה. ביאור פירושו נ"ל כך, הא דאמר אנשים כו' או להיפך, מיירי בנשים הרבה, וללשון הא' (ד) היינו (הנשים) [ורבנשים] בפנים בין אם יבוא איש אחד אצלם ולא ימצא רק אשה אחת והוא הדין כ' דהוי נמי בכלל איסור יחוד בעלמא, כאן אין איסור דמירדת שמה ירגישו בו כו', וכן אם תפרוש אשה בחוץ ולא ימצא שם רק אחד, נמי מירדת שמה תבוא עוד אשה מבפנים, ור"ל [דאחר שתבוא עוד אחת לא הוי גם כן איסור יחוד כמו בעלמא דאסור להתייחד עם ב' נשים, דכאן מירדת שמה תבוא עוד אשה דהיינו שלישית מבפנים, ולזה כתב ובשתי נשים יש איסור, ר"ל [דאם אין שם רק שתי נשים לא יותר, אף בנשים

ביאור הגר"א

סעיף ז' יב. אפילו כו'. וכן פירש הרמ"ם שם [קדושין פ"ד סי' כ"ז] שם ר"ת, ע"ש: סעיף ח' יב. אשה שבעלה כו'. עיין מוס' שם [בקדושין המובא בבאה"ג אות ס'] ד"ה בעלה כו'.

[שם ד"ה בעלה בעיר] וכו' [שם לג' ע"א מדפי הרי"ף] פירשו

פתחי תשובה

סעיף ח' ו. אין חוששין. עיין באה"ט [סק"ח] דלרש"י אסור רק דאין לוקין. ועיין בספר ברכי יוסף [אות ה'] שכתב דקצת ראייה לדעת רש"י מסוגיא דסוכה דף כ"ה ע"ב ע"ש, וכן משמע קצת בירושלמי פ"ח דתרומות [ה"ג] בחדא איתתא דסליק לגבה חד מסכן כו', ע"ש: ז. שאימת

ראש פינה - עקבי הבית

סקי"ב. אסור ואין לוקין. ר"ל, אותו אין לוקין ג"כ נענדה בעיר, אבל צאן נעלה בעיר לוקין אותו, עיין לעיל סק"י. והנה קשה לי, למה לא להמפרש לדמות למרן קושית רש"י הנ"ל [בחלקת השדה סק"ח] על מתמיתין דמי שעסקו עם הנשים [קדושין פ"ב ע"א], ולא חילקו נפשיות דמתמיתין זו קמ"ל דמי שעסקו עם הנשים לא יתייחד אפילו עם נשים שנעליתן בעיר אף על גב דאין וכו' [ברש"י שם ד"ה לא יתייחד], וכעת אין לי שום ספק לעיין זו [כמ"ל [סק"ח]]. והנה לשטת רש"י

באר היטב

סעיף ח' ח. אין חוששין. ולתוס' ליכא אסור, ולרש"י אסור ואין לוקין. [ב"ש סקי"ב]. עיין צ"ח [אות ז']:

בעלה עליה. עיין בספר בינת אדם שער בית הנשים סי' כ"ז שכתב דנ"ל ראש פינה - חלקת השדה

סקי"א. אבל דעת רש"י כו'. ודעת (הר"ח) [ר"ת], מובא בראש שם, וכ"כ תוס' שם ד"ה לא יתייחד] דבעסקו עמהם אפילו אם אשתו עמו אסור, והביאם הב"ש סקי"י ומדלא הגיה הרמ"א להביא דעה זו, משמע דלא קי"ל כלל כוותיה, ועיין ספר עצי ארוים [סקי"ג] דהוכיח כן: סקי"ב. לכתחילה שרי או דוקא בדיעבד כו'. ולכאורה יש לי להסתפק, אם היא אינה יודעת שבעלה בעיר, רק האיש המתיחד יודע, אם יש

כאן עד
פירוש
איסור
דא מותר
ולפי
המדרש
המורה
שורה
והנה
בד"ר
כלשון
אחרת.
דא
נשט
שכסוף
הנדר

ב"ש סע"ק ט' עד כו' לפ"ז כו' ג' נשים כו' (עמש"ש) ואפשר דה"נ כן, וכ"מ מדסתם רמ"א בסע' י' מותר כו' וכן כו' ואינה מוסרת עצמה לביאה כו', משמע הא אם מוסרת כו' אסור, וסתם על זה וצ"ע.

סע' ו' נשים כו', ר"ל ג' נשים, עב"ש סע"ק ט' עד כו' ולפ"ז כו', ולפמ"ש במ"מ מקורו של דין זה מחתן שפירסה אשתו נדה כו' ע"ש, (והביאו בח"מ סע"ק ט' ע"ש), נ"ל דבלא"ה צריך ג' נשים כמו בכלה שהיא ישינה בין הנשים, משמע ב' נשים לבד הכלה, (וא"כ צ"ע מ"ש ב"ש שם לפ"ז נ"ל כו'), ועוד נ"ל דגם באנשים צריך ג' כמו בחתן שהוא ישן בין האנשים משמע ב"א לבד החתן, כמ"ש בח"מ שם, וכ"מ מלשון הרמב"ם שכתב נשים הרבה כו' אנשים הרבה כו', ומלשון ב"ש סע"ק ח' לפ"ז כו', ומסע"ק י"א ופירשה כו' או בכשרים כו' לא משמע כן, אלא אפילו עם ב"א מותר, עמש"ש, וצ"ע.

סע' י' מותר כו' וכן אם כו' עמה תינוקת כו', ואפשר דה"ה ביוצא ונכנס סגי, עי' לקמן סי' קמ"ח ס"ב כל כו' וביו"נ סגי כו', ועי' ביו"ד סי' ס"ט ס"י הג"ה אפילו קטן יו"נ כו', וע"ש סי' קט"ו ש"ך סע"ק ד' שירא כו' יו"נ כו', וע"ש סי' קי"ח סע' י"ב הג"ה ואינו כו', וע"ש סי' קל"א ס"א ישראל כו' ויוצא כו', וצ"ע בזה, ומ"ש ואינה מוסרת כו', ר"ל דאי מוסרת לביאה אסורה להתייחד עמה גופה, והיינו לשיטתו בסע' ה' לא כו' אפילו עם נשים הרבה כו', אבל עי' רמ"א שם ויש כו', ועמ"ש שם וצ"ע, ומ"ש פתחו לר"ה מותר, עי' ביו"ד סי' קל"ב ס"א ישראל כו' לאשפה כו' חשוב כפתוח לר"ה, וצ"ע כאן מה דינו, ועי' בספר היראה לרבינו יונה ו' א' ואיזה יחוד סגור במפתח כו' זהו יחוד כו' בתורה כו' וטוב ליזהר אפילו בפתח פתוח לר"ה כו', ועי' סוכה דף כ"ה בגמ' דשכיחי אינשי כו' משום יחוד ליכא כו', ועי' רש"י שם משום יחוד כו' בגנותיהן כו', ונ"ל דאם הוא ירא שלא יודע הדבר באיזה אופן היינו שהתינוקת עצמה תגלה, מותר, עי' ב"מ דף ע"א ע"א גמ' פריץ כו' מירתתא כו', וצ"ע.

ב"ש סע"ק ט' אבל כו' כתב בד"מ כו', ונ"ל להביא רא' מגמ' שם כרי"ו, דאיתא שם במעשה הנ"ל רב ור"י כו' בכשרים שפיר דמי כו', דלכאורה קשה הא אמר בסמוך בדברך עד שיהיו ג', ואין לומר דמיירי שהיה בעיר אחד, דא"כ אמאי אסר משום יחוד, (וגם דוחק לומר שהיו שם באופן שאם אחד ילך לנקביו א"צ להרחיק משום צניעות) ע"כ דאפילו בדרך אם

אין הולכים אותה לשמור מותר בשנים, אח"כ מצאתי שכתב כעין זה בספר המאנה בחלק ב' מהפלאה על קדושין שם, וע"ש בחידושי אגדות במהרש"א, ומ"ש לפ"ז בדרך אסור כו', ר"ל כיון שכתב הטעם דבלילה אסור שמא יעשה איסור במזיד, א"כ בדרך נמי חיישינן שיעשה במזיד, היינו אם אחד ילך לנקביו לא ילך עמו, אבל תמיה הוא בעיני דל"ד להדדי דבשלמא בלילה אסור שמא יעשה איסור, כמו שכשר אחד אסור להתייחד עם אשה אחת מטעם שמא יבא עליה, והא דלא חיישינן שמא יעשה איסור במזיד, היינו דלא חיישינן בדרך אם אחד ילך לנקביו לא ילך עמו, דלכתחילה לא חיישינן שירצה להתייחד עם אשה כיון דכשר הוא, וגם הראב"ד מודה בזה, אבל לכ"ע אם מתייחד ודאי חיישינן שמא תזנה עמו, דאל"כ אמאי אסור כשר אחד להתייחד עם אשה אחת, וכנ"ל, וא"כ צ"ע מה שהקשה למה חיישינן שיעשה מזיד כו', ואפשר דזה כוונתו במ"ש ואפשר ליישב קצת, ודוחק, ומ"ש וכתב בפרישה כו' כשתצטרך היא כו' זה ל"ד, ודו"ק, ומ"ש תלך היא עם התינוק, צ"ע דאפילו אם תלך בלא תינוק נמי לא חיישינן שמא יבוא לזנות, דבתינוק לא שייך לומר דצריך להתרחק משום צניעות (עי' רש"י שם דף פ"א ע"א שמא כו') וא"כ דמי כמו בעיר שמותר להתייחד בב' אנשים, ולא חיישינן שמא יצטרך אחד לנקביו כו' דבעיר א"צ להרחיק כ"כ, וא"כ ה"נ כן. ח"מ סע"ק י"ד תינוקת כו' דביחוד דרך כו', עי' ב"ש סע"ק ט' אבל כו' וכתב בפרישה כו' תינוק כו'.

ב"ש סע"ק י"א ופירשה כו' היינו כו' בסתם כו', ר"ל בסתם אנשים אפילו הרבה, או בכשרים אם הם שנים (ומכאן נמי מוכח דכוונת הב"ש בסע"ק ח' מ"ש גם נשמע כו' סתם אנשים כו' כמש"ש) ומ"ש וב"ח כתב כו' לשיטת רש"י כו', ר"ל ולפ"ז אצ"ל דמיירי לרש"י באנשים דעסקיהם עם נשים, אלא אפילו אין עסקיהם עם נשים נמי אסור, ומ"ש אבל הרמב"ם כו', ר"ל דלכאורה חילוק זה היה נחא ג"כ לרמב"ם ורא"ש, ומיירי אפילו בהרבה אנשים ובכשרים, ומ"מ אסור, דדוקא אם האנשים יודעים שיש כאן אשה אחת מותר, אבל אם יושבים בב' חדרים אסור שמא תלך אשה אחת בהחבא כו', לזה אמר אבל הרמב"ם כו' כתבו ופירשו, (ונ"ל דיש ט"ס כאן, וצ"ל משמע כו' דפירשה א' בין האנשים כו') צ"ל כמ"ש כו', היינו דמיירי בסתם אנשים כו'. ב"ש סע"ק י"ד בית כו' וכתב בח"מ ה"ה

לבוש אבן העזר סימן כב

סעיף ו - נשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין משום ייחוד, דלפריצות גדול כזה לא חיישין.

הגהות הרד"ל שם

מ"ש המ"מ ראה לדעת רמב"ם דנשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין ליחוד מההיא דהוא ישן בין האנשים כו' י"ל דהא התם בעלה עמה ואשתו משמרתו (וא"ל כיון דאסור בתשמיש בה עדיין אינן שומרין וא"ז דא"כ תקשי לו בסוטה שאסורה לבעלה כמו שהקשיתי לעיל ד"ה ת"ח כו' וגם א"כ צ"ל הא דאשתו משמרתו דוקא באינה נדה שאסורה לו ועתוס' יומא יט וכ"מ אח"ז בח"מ) ולעיקר דינו של הרמב"ם לדידן דבעינן כשרים דוקא א"כ אנשים הרבה מאי מהני הרי סתם אנשים אין כולן כשרין לדידן והרי איש א' עם נשים הרבה אסור וכאן גרוע יותר שאנשים הרבה עם נשים הרבה יכולין לבעול כ"א לאחת מהן וא"צ לסברת רש"י שיבעול כולן וכמו שהוציאוה עשרה במטה ואפשר הרמב"ם כתב זה מסברא שאל"כ אלד"ס ואף ברה"ר ליתסר לעמוד אנשים ונשים לדידן ושוב הוכרח לומר דברבים לא חיישין ושיעור הרבים בזה לא פירש אי סגי בשלשה שהן רבים בכל מקום וכמ"ש בח"מ.

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף פ עמוד ב

ואיכא למימר דסיפא אתאן לכשרים דקיימא לן דאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים בכשרים כדמפרש בגמרא, אבל אם עסקו עם הנשים הוה ליה כפריצים ואין אשה אחת ולא הרבה מתייחדין עמהן אף על פי שהם שנים.

חידושי הרמב"ן מסכת קידושין דף פב עמוד א

והא דתנן כל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עמהן אפשר לפרשה אפילו בשני אנשים לפי שהם חשודים על העריות וגריעי מפריצים סתם ואפי' בהם אמר רב (פ' ב') אפילו בעשרה נמי לא.

ברכי יוסף אבן העזר סימן כב

נשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין וכו'. דוקא תלתא בהדי תלת, אבל תרי ותרי אסירי, והיינו דוקא בסתם בני אדם, אך באנשים הנלוזים מפריצי' הפרצ'ה יש להחמיר הגם שיהיו שלשה אנשים עם שלש נשים. וכבר בעניותי הארכתי בזה בספרי הקטן שם סימן ב'.

חכמת אדם שער בית הנשים כלל קכו

ג אפילו שתי נשים ואנשים הרבה אסור להתיחד אף על פי שהם כשרים דאין אנו בחזקת כשרות כל כך אבל שלוש נשים עם אנשים הרבה מותר ונראה לי דהוא הדין עם שני אנשים לדעה זו (סעיף ה' בית שמואל ורש"ל לדעת הרמב"ם) והט"ז כתב דאף הרמב"ם מתיר שני אנשים עם שתי נשים:

חפץ חיים - נדחי ישראל פרק כד

ה) איש אחד אפילו עם שתי נשים לכו"ע אסור להתיחד ששתיהן נוחות להתפתות ואין בושה זו מזו אבל שני אנשים עם ב' נשים יש דעות בין הפוסקים יש אוסרין גם בזה אף על פי ששני אנשים אינם חשודים לדבר איסור דאין אנו בחזקת כשרות כ"כ אבל יש פוסקים סוברין דאפילו אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים שאינם חשודים בדבר איסור דמסתמא הם כשרים וכיון שהם שנים אין זה יחוד אבל בחשודים אפילו עם עשרה אסור

עוד נראה לקע"ד להביא קצת ראייה ממ"ש הרמב"ם ז"ל פכ"ב דין ח' מהא"ב ז"ל, אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתיחד עם הנשי, כיצד יעשה יתעס? עמהן ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת עכ"ל, והרא"ש ז"ל הביא פירוש זה בשם ר"ח, ודקדק עליו דלפי"ז הו"ל למיתניי לעיל לא יתיחד איש עם שתי נשי ואפי' עסקו עמהן וכנז"ל, וגר' דאינו דקדוק כל כך, וגם הרא"ש ז"ל כתבו בלשון וק"ק, משום דלכלהו פירושי בין דרש"י בין דר"ת אף על גב דלדידהו דינ' דההוא גברא שעסקו עם הנשים לחודיה קאי ואין דינו כשאר כל אדם, מ"מ טפי הו"ל למיתנייה ברישא בההיא מתניתין כאשר יראה המעיין הנשכח כדן לישנא מעלי למתניי התם דמישך שיך התם, ומאי אית לך למימר דאידי דבעי למתני בסיומא דמכילתין לא ילמד אדם את בנו אומנות בין הנשים וכו' חנא בהדיה הא דכל שעסקו, אף אנו נאמר כן לפירוש ר"ח והר"מ ז"ל, אלא דלדידהו ק"ק דהו"ל למיתנייה התם כיון דהיה מקצר התנא בלשונו, איך שיהיה מדברי הר"מ ז"ל למדנו אפי' לדידה דעסקו עם הנשים לישקול ישקל ככל אדם דלית ליה התקנתא אלא לעסוק ואשתו עמו, או יפנה למלאכה אחר', ומעתה נובין וגדון לפי ר"ת ז"ל דאסר אפילו באשתו עמו, כיצד יתעסק זה שעסקו עם הנשים, דממתניתין משמע דיכול לעסוק עם הנשים אלא דאסריה ביחוד, ועיין במסכת בתרא דף כ"ב ע"א ובמס' קידושין דף מ' ע"א ע"ש, ואם שריותא דאשתו עמו נטולה היא מיניה כיצד יתעסק, ומוכרח קצת דכשהם שנים ונשיהם עמהם יכולים להתעסק, ואשכחנא הצלה פורתא לעסוק עם הנשים, ואי אמרת דגם בהא לדעת ר"ת אסיר, הו"ל לרבנן לאסר לעסוק עם הנשים כלל מאחר דלית ליה תקנתא, אלא משמע דאשכחן תקנה מיהא, ולדעת ר"ת גלע"ד כי הוא זה תרי מינייהו ונשיהם עמם כלל העולה, דלקע"ד נר' דאפי' לדעת ר"ת ור"י ז"ל ושאר כונתהון שני אנשים שעסקו עם הנשים ונשותיהם עמהם יכולים להתיחד עם הנשים, אמור יאמר העבד מרישיה לסיפיה מדרי"ס דורסי"ם אותו לגנאי הצעיר חיים יוסף דוד אזולאי ס"ט.

ב שאלה לדעת הרמב"ם ז"ל פכ"ב מהלכו איסורי ביאה ונקבעה הלכה כמותו בשולחן הטהור דפסק מרן ז"ל הלכתא כותיה, דאשה אחת עם אנשים הרבה אסיר משום יחוד, מהו שיתייחדו שני אנשים עם ב' נשים, וכאשר יהיה האופן בכחא דהתיר', אם שורת הדין שקולי' בין בפרצים בין בכשרים, או יש לחלק ביניהם, לפי שיש בכל זה סברות בספרן של צדיקים ובדרבנן יש ברירה לדעת באר"ש משפט לאשורו ושכמ"ה.

תשובה כתב הרמב"ם ז"ל שם דין ח' לא תתיחד אשה אחת אפי' עם אנשים הרבה עד שתהיה אשתו של אח' מהן שם, וכן לא יתיחד איש אחד אפי' עם נשים הרבה, נשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין ליחוד עכ"ל, והנה ממ"ש לא תתיחד אשה אחת עם אנשים הרבה עד שתהיה אשתו של אחד מהן שם, יש להוכיח דשני אנשים ושתי נשים אסיר וכמו שהוכיחו האחרונים ז"ל, דהא מדברי הר"מ ז"ל משמע דאתא לאשמועינן רבותא דאע"ג דשתי נשי עם אנשים הרבה אסיר, מ"מ כיון שהאחת היא אשתו של א' מהן שרי, דאי לא תימא הכי מאי אולמיה דאשתו, הא אפילו

שתי נשים דעלמא מותר, ולא הו"ל להר"מ להזכיר אשתו רק היה לו לומר עד שיהיו ב' נשים, וכן יש להוכיח לקע"ד מדברי הטור ז"ל א"ה סי' כ"ב שכתב על דברי הרמב"ם ז"ל הנז', ואיני מבין דבריו, כיון שאוסר אשה אחת עם אנשים הרבה מאי ג"מ שאשתו של א' מהם שם אכתי איכא למיחש לאחריו עכ"ל, משמע שס"ל בעד הרמב"ם ז"ל ששתי נשים עם אנשים הרבה אסיר, ולכך הקשה עליו דמאי ג"מ שאשתו של א' מהם שם, ואי אמרת דשתי נשים לחוד סגי מאי ק"ל על הרמב"ם ז"ל דאכתי איכא למיחש לאחריו, הא אפילו בשתי נשים דעלמא מתיר הרמב"ם ז"ל, אלא משמע דבשתי נשים לא סגי.

עוד נראה לקע"ד להביא קצת ראיה ממ"ש הרמב"ם ז"ל בסוף דין זה, אפילו שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור להתייחד עם הנשים, כיצד יעשה יתעסק עמהן ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת ע"כ, הרי דלא אשכח הרמב"ם ז"ל תקנה למי שעסקו עם הנשים רק באשתו עמו שהוא דבר רחוק קצת, ואי שני אנשים עם שתי נשים שרי הו"ל להר"מ ז"ל לומר שיתעסקו שנים עם שתי נשים, דעל הרוב שכיחי שתי נשים במקום אחד, וכשהם שנים יכולים להתעסק עם הנשי, זולת היכא דאין בחצר כי אם אשה א' והשתכחת חסיר אחורי תניינא דאינו מצוי כל כך, אלא ודאי מוכח קצת דשני אנשים וב' נשים חוששין משום יחוד לדעת הר"מ ז"ל, דהא לדעת הר"מ ז"ל מי שעסקו עם אנשים שקול ישקל לאיש דעלמא, והוה ס"ד דעדיף טפי וכמ"ש הרא"ש ז"ל לדעת ר"ח ז"ל ע"ש. עוד נראה לקע"ד דהדבר פשוט מדקדוק לשון הר"מ ז"ל שכתב נשי הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין ליחוד, ואי אמרת דתרי בהדי תרי סגי מאי הרבה דקאמר, לא הו"ל לל אלא נשים עם אנשים א"ח ואנא ידענא דבתרי ותרי סגי דמיעוט רבים שנים, ומדכתב הרבה מוכח דבעינן יותר משתים, וכאותה שאמרו והביאה הר"מ ז"ל ה' איסורי ביאה פ"ו דין ז' ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים מיעוט ימים שנים רבים שלשה, ואין לומר דאידי דקאמר ברישא לא תתייחד אשה אחת אפי' עם אנשים הרבה וכו' סירכא דלישנא נקט גמי בדין זה דאנשים עם נשים, חדא דבלשון פוסק דחיקא מילתא טובא לומר לשון אגב ואידי כמבואר במהרי"קו ז"ל סימן קכ"ו עיין שם, ותו דסמוך לזה כתב היו האנשים מבחוץ וכולי ולא נקט תיבת הרבה, ושמעינן דבדין נשים הרבה בדוקא נקט הרבה ואהא כתב היו האנשים מבחוץ וכו', דכשלא פירש אחד מהם שרי כדין אנשים ונשים הרבה וז"ש היו האנשים מבחוץ וכו', כלומר אלו האנשים הרבה ונשים הרבה דבסמוך, ואחרי אשר הוכחנו במישור דלא סגי בתרי ותרי, הבה נא אבא לעמוד על מ"ש הרב ב' ב"ח ז"ל אשר עלתה הסכמתו דבתרי ותרי סגי, וניחוי אנן להיכן הדין נוטה, הנה הרב ז"ל סי' כ"ב סעיף ג' דקדק מלשון הר"מ ז"ל דקאמר לא תתייחד אשה א' וכו' וכן לא יתייחד איש א' וכו', דמשמע דדוקא אשה עם אנשים וכן איש עם נשים אסיר, הא תרי ותרי שרי, וקשיתיה מ"ש הר"מ ז"ל עד שתהיה אשתו של אחד מהם, דמאי איריא אשתו אפילו אשה דעלמא שרי כיון דאיכא תרי ותרי, וניחא ליה דלרבותא נקט אשתו וכ"ש ב' נשים דעלמא, ולהוציא מסברת הטור שכתב מג"מ דאשתו עמו, וכן הוכיח מדברי הסמ"ג לאוין קכ"ו שכתב לא

יחי'ד איש א' עם ב' נשים אבל עם ג' מותר, אבל כל שעסקו עם הנשים לא יתי'ד
אפילו עם נשים הרבה, אנשים הרבה עם נשים הרבה אין חוששין ביחוד עכ"ל, ומוכרח
דאנשים הרבה עם נשים הרבה אין פירושו ג' אנשים עם ג' נשים, דהא אפי' איש
א' עם ג' נשים מותר, זהו תורף דברי הרב ב"ח ז"ל, ולקע"ד אחר נשיקת עפרות
רגליו אין ראיותיו מכריעות, דמאי דנקט הר"מ ז"ל לא תתיי'ד אשה וכן לא יתי'ד
איש, לישנא דמתני' נקט, וכל היום הוא מחבב לשנות לשון המשנה ולאו דוקא, וסמך
אמאי דכתב בסמוך עד שתהיה אשתו של א' מהם שם, דנישמענייה מן הדא דשתי נשים
דעלמא לא מהנו, ומה שישב הרב ז"ל הך לישנא דלרבנותא נקטיה להוציא מסברת
הטור, לא זכיתי להבין אמרי קדוש, דליכא שום רבותא באשתו טפי מב' נשים
דעלמא, ולאו כ"ש הוא, דאדרבא לכ"ע אשתו עדיפא מאשה דעלמא כידוע, ואי הוה
הר"מ ז"ל קאמר לא תתי'ד אשה אחת אפי' עם אנשים הרבה, וכן לא יתי'ד איש
אחד אפילו עם נשים הרבה עד שיהיו שני אנשים ושתי נשים, מאי הוה ס"ד לאסור
איסור באנשים הרבה עם אשה דעלמא ואשתו של אחד מהם, כיון דדינא הוא דב'
אנשים וב' נשים שרי, ואין סברא לאסור כלל, אלא דהטור ז"ל פליג השתא דלא סגי
תרי ותרי וברור. ותו דאי הוה נקט הר"מ ז"ל על הדרך שכתבנו היה מקצר בלשונו
הרבה והיה מובן יותר, וידוע דהר"מ ז"ל היה הוא תחילה לקוצרים ושונה משנתו
בדרך קצרה, אלא ודאי מוכח דתרי בהדי תרי אסיר, ועיין מ"ש הרב נחלת צבי ז"ל
ס"ק ז' ואיני יודע מה בא ללמדנו ע"ש, ומה שהוכיח עוד הרב בית חדש ז"ל מדברי
הסמ"ג, לקע"ד יש לישיב דהסמ"ג נקט לשון הר"מ ז"ל ואמר נשים הרבה עם אנשים
הרבה, משום דאף לפי דעתו ז"ל דס"ל כרש"י ואיש אחד עם ג' נשים מותר, הא
איכא מי שעסקו עם הנשים יוצא מן הכלל ואסיר אפי' במותב תלתא כחדא, אמטו
להכי תפס בזה לשון הר"מ ז"ל לומר דאפי' אנשים שעסקו עם הנשים, כיון שהם
אנשים הרבה עם נשים הרבה כחדא שריי'ן להתחיי'ד, והיינו דסמך הסמ"ג דין
אנשים הרבה תכף לדין עסקו עם הנשים לומר דבמציאות זה שרי לכל, ואדרבא
מהסמ"ג יש להוכיח קצת לקע"ד להפך דדין אנשים הרבה לא מיירי בתרי ותרי,
שהרי כתב קודם לו אבל כל שעסקו עם הנשים לא יתי'ד אפי' עם הנשים הרבה,
והא דכתב עם נשים הרבה מבואר הוא שהוא ביותר משתים ואל השלשה, והיינו
דאיכא בין עסקו עם הנשי' לאיניש דעלמא, ומסתמ' גם מ"ש אנשי' הרבה וכו' אחר
סמוך הכונה ביותר מב' כהבנת נשי' הרבה דסליק מיניה, גם הכי משמע מדברי הה"מ
ז"ל בדין זה דיליף לה ממ"ש הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים והתם
תלתא הוה, משמע דגם בדין זה בעינן שלשה, וכבר הרב ב"ח ז"ל נרגש מזה, וניחא
ליה דלאו לדמויי לחתן לגמרי מייתי לה הה"מ עש"ב, ולקע"ד דוחק גדול הוא זה,
וכל כי הא הו"ל להה"מ ז"ל לפרש שיחותיו לאשמו' כחא דהיתרא, אך בחלקו"ת
מהתם להכא, וכפי' דעת הרב ב' ב"ח ז"ל יש לדקדק קצת לקע"ד, דה"ל לחלק חילוק
אחר מהתם להכא, דהתם ביחוד לילה איירי וכמ"ש הראב"ד והרמב"ן ז"ל כמבואר
בי"ד סי' שמ"ב, וכן פסקו מרן ז"ל והרב ב"ח ז"ל גופיה שם, וא"כ להבי' בעי' ג'
וכמ"ש הראב"ד הביאו מרן ז"ל בא"ה סי' כ"ב, והזכירו הרב ב"ח ז"ל שם דין ט'

דלילה בעינן ג' כדרך, ויש לישב וק"ל, ועיין להרב באר שבע ז"ל בסוף ספרו דצוד דאפי' דהרא"ש ז"ל מודה בחתן שפרסה אשתו נדה להראב"ד ז"ל דבעינן שתי שמירות וק"ק דלא הזכיר דמרון ז"ל בב"י סימן קצ"ב וכן מור"ם ז"ל בהגהה ס"ל, דכי היכי דפליג הרא"ש גבי אבילו' גם הכא פליג, גם ה' באר שבע ז"ל שם נתרעם על המנהג שלוקחין קטן אצל החתן וקטנה אצל הכלה שפירסה נדה, והרבה להשיב, ולא הזכיר דהך מנהגא הזכירו מור"ם ז"ל שם וסימן שמ"ב לענין אבלות גם כן, והיותר שיש להרגיש לקע"ד הוא על הרב שיירי כנה"ג ז"ל סי' קצ"ב הגה"ט אות ג', שנטה דעתו לומר דמדהרא"ש ז"ל פ"ק דכתובות לא חלק על הראב"ד ז"ל, נראה דס"ל דיש לחלק בין אבלות לגשואין, ולא זכר שר דברי מרון הב"י שם שכתב לדעת הרא"ש והטור ששוו בשיעוריהן, וכן מור"ם ז"ל כתב פלוגתייהו שם סי' קצ"ב, אלא כתב ה' כנה"ג ז"ל את דבריו בסתמא, ועל דברי הטור כאלו במילתא כדנא לא פירשו לנו כת הקודמין דבר, וגם לא הזכיר דברי ה' באר שבע ז"ל בזה, רק הביא מה שנתרעם על המנהג ואין כן דרכו ז"ל, ועמ"ש הר' באר שבע ז"ל דוכן מי שפירסה אשתו נדה לצודין קתני, ועיין בשיטה מקובצת לכתובות דף כ"ב ע"א וע"ש דף כ"א ע"ב, ועיין לה' חלקת מחוקק ז"ל ס"ק ט', גם ע"ש ס"ק ז' שנסתפק בדין זה דקאמינא אם בב' אנשים וב' נשים שרי או בעינן ג' נשים וג' אנשים עש"ב, ולקע"ד נראה כמ"ש בעניותי דפשיטא דאנשים הרבה עם נשים הרבה דכתבו ז"ל הוא יותר מב' וכמדובר, וכן ראיתי להרב בית שמואל ז"ל ס"ק ח' דפשיטא ליה דשלשה המה מטיבי ומפקיעי איסור יחוד, ובשתים לא עלתה כחא דהתרא.

אכת' פש גבן להתלמד במה שנסתפק השואל, אם הך דינא דאנשים הרבה עם נשים הרבה איירי אף בפרוצים או"ד דוקא בכשרים, והנה ראיתי להריטב"א ז"ל בחי' אמתני' דלא יתיחד אדם וכו' שכתב בשוב משנת כל שעסקו עם הנשים וז"ל, סיפא אתא לכשרין דקי"ל דאשה אחת מתיחדת עם ב' אנשים כשרים, אבל אם עסקו עם הנשים ה"ל כפריצים, ואין אשה א' ולא הרבה מתיחדין עמהן אעפ"י שהן ב' וכ"פ רבינו הגדול זצ"ל עכ"ל, הרי דפשיטא ליה דשני פריצים עם נשים הרבה אסורים, וקאמר דעסקו עם הנשים ה"ל כפריצים, משמע לכאורה דה"ה אם הם שלשה, אלא משום דקאי הרב ז"ל כלפי מאי דתנן אשה א' מתיחדת עם ב' אנשים נקט גמי אף ע"פי שהם ב', וכן הר"ן ז"ל שהביא תירוצ' זה כתב וז"ל, ואחרים פירשו דמשום דתנן דאשה א' מתיחדת עם ב' אנשים קתני הכי דכל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עמהן ואפילו הן אנשים הרבה ע"כ, ובס' דרך תמים הגהות הרי"ף ז"ל הביא נ"א וז"ל הו' להו כפריצים ולא תתיחד אשה עמהם ולא נשים הרבה עמהם ואפי' הם אנשים הרבה וכו' ע"ש, הרי שהר"ן ז"ל כתב דה"ל כפריצים ואינם מתיחדים אפילו נשים הרבה עם אנשים הרבה, וכיון שמצינו להריטב"א והר"ן ז"ל דפשיטא להו הכי ומה גם שהריטב"א ז"ל מטי בה משם הרמב"ן ז"ל וכמ"ש וכ"פ רבינו הגדול ז"ל, נרא' דגם מ"ש הרמב"ם ז"ל דנשים הרבה עם אנשים הרבה שרי, ה"ד בסתם אנשים שאינן ידועים לנו בפרוצים, אמנם בפרוצים בכל זאת אסירי, דהא אפי' הני רבזאטא דס"ל דבתרי וכשרי שרי אפי' בפרוצים מחמירי, וכ"ש לדעת הרמב"ם ז"ל דאפי'

בכשרי לא שרי אלא בכה"ג דאנשים ונשים, דודאי בפרצים נחתין דרגא ואסיר. ואין להביא ראיה ממ"ש הרשב"א ז"ל בתשובה סי' אלף קע"ח וז"ל, ומעתה אם הם שני אנשים שאינם פרוצים וכו', ואפשר דאפילו בשאר ^{אוצר החכמה} אנשים כל שהן יתר משתים מותר וכו', וכל שאינו אלא אחד אין הפרש בין כשר לשאינו כשר דאפי' כשר אסור עם שנים, וכיון דלאחד שרי ביותר משתים ל"ש כשר ול"ש שאינו כשר שרי וכו' ע"ש, דאלמא באינו כשר דהיינו פריץ שרי הרשב"א ז"ל להתיחד עם ג' נשים, לפי דעתו דס"ל כרש"י ז"ל דאיש מתיחד עם ג' נשים, וה"נ נימא דהתר אנשים ונשים הרבה שכתב הר"מ ז"ל לא שנא לכשרים ל"ש לפרוצים, חדא דלקע"ד יש לפרש דברי הרשב"א ז"ל הללו דלא איירי בפרוצי, וכמו שכתבתי בעניותי לעיל סי' א' ונסתייעתי מלשונו בסי' תקפ"ז ע"ש באורך. ותו דאפילו תימא דבפריץ איירי הרשב"א ז"ל יש לדחות, דמעולם לא אמרה הרשב"א ז"ל אלא לדעת רש"י ז"ל דג' נשים בושות זו מזו, ולא אמרי' דדעתן קלה עליהם ואינם נשמעות אליו, ומ"ה שרי בפריץ כיון דג' נשים בושות זו מזו, ואף זה אפיקה הרשב"א ז"ל בלשון אפשר, ואולם להר"מ ז"ל ודעמיה דס"ל דנשים אפי' רבות מתפתות, א"כ בפרצי אפי' הרבה עם נשים הרבה אפשר דאסירי, דהא הנשים אפילו רבות דעתם קלה עליהם ונתפתות, והפרצים אפי' הרבה כלן לדבר עבירה מכחוני ואסיר, אלא דכפ"ז יוצא לנו לדעת הסמ"ג ז"ל דקאי בשיטת רש"י ז"ל דאיש עם ג' נשים מותר, אפשר דלדידה מ"ש אח"כ התר אנשים הרבה ונשי' הרבה הוא אפי' בפרצי, ואם כנים אנחנו בזה אפי' לו עוד בכונת הסמ"ג ז"ל שהקי' הרב ב"ח ז"ל, דלדידה אמאי בעי אנשים הרבה ונשים הרבה הא אפי' איש עם ג' נשים סגי, ולעיל כתבנו בעניותנו דאצטריכא ליה לסמ"ג להתיר אף מי שעסקו עם הנשים דאסיר בג' נשים, ולפי זה שכתבנו א"ש טפי, והוא שנא' עוד דהסמ"ג אסר בעסקו עם הנשים להתיחד עם ג' נשים אפילו שהוא כשר וכ"ש לפריץ, שלא כדעת הרשב"א ז"ל לפי האמור, ושוב כתב דין אנשים הרבה עם נשים הרבה להתיר בין בפרצים בין במי שעסקו עם נשים, דכיון דבעלמא קי"ל דג' נשים בושות זו מזו תיסגי לן לאסור בפריץ ובמי שעסקו כשאחד מהם עם ג' נשים, אמנם כשהם ג' אנשים עם ג' נשים שרי, כנלע"ד לצד דעת הסמ"ג בדרך אפשר, אמנם לדעת הרמב"ם ז"ל נראה דבפרוצים לא שרינן באנשים הרבה עם נשים הרבה וכמ"ש.

ובצפייתי להרב חלקת מחוקק ז"ל ס"ק ט' שעל מבוכה זו ישב, אי נשים הרבה עם הרבה פרוצים שרי, או נימא כיון דפרוצים הם אסור אפי' עם הרבה נשים, וכן הסברא נותנת עכ"ל. ולזה נטה הרב בית שמואל ז"ל ס"ק י"א ע"ש, אלא דלפ"ז ק' לקע"ד דהא רמב"ם ז"ל ומרן ז"ל בשולחנו הטהור ליתנהו בזכירה דין פרוצים כלל, וכל דבריהם היו בסתם, ואי אמרת דפרוצים הרבה עם הרבה נשים אסיר, כל כי הא הו"ל לפרש דהך התרא דנשים עם אנשי' הרבה כשאין ידועים לפרוצים, ונהי דפסקו ז"ל דאשה אחי' לא תתיחד עם אנשים הרבה, וחיישי רבנן להא דרב דכשרים כגון ר"ח, מיהו לא מפני זה הושו אנשים כשרים בדורותם לפרצי, והו"ל לחלק בדין זה דאנשים ונשים הרבה בין סתם אנשים לידועים לפרצים, אלא ודאי מדסתמו מוכח קצת דהך

שריותא לכל אדם ואפילו לפריצי, ומיהו מאחר שמדברי הר"ן ז"ל הנתנין למעלי מוכח דאסירי והרב ח"מ והרב ב"ש ז"ל תרי גברי רבירי נפקי מהכא לפריצי, ונטה דעתם דהך דינא אינו אלא בכשרים שאינן ידועים לפריצים, הכי נקטינן, ועמ"ש אני הדל לקמן סי' ד' ע"ש.

עוד זאת אדרש במה שכתבנו לעיל ודין זה דאנשי הרבה עם נשים הרבה היינו יותר מתרי ותרי, שלכאורה קשה לקע"ד על זה ממ"ש הרמב"ם ז"ל בדין זה היו האנשים מבחוץ והנשים מבפנים או האנשי מבפנים והנשים מבחוץ ופירשה אשה אי לבין האנשי או איש לבין הנשים אסורי משום יחוד ע"כ, וכתב מרן ז"ל בב"י דמוכיל מדבריו דכל זמן שלא פירשו ובעומדם יעמוד אנשים לחוד ונשים לחוד איחוד ליחוד ע"ש, ונראה דטעמ' דה"ל כאנשים הרבה עם נשים הרבה וכמ"ש הרב נ"צ ז"ל ס"ק ט', והשתא לפום מאי דאמרן ק', דממ"ש ופירשה אשה לבין האנשים או איש וכו' משמע דוקא בפירשה אשה אחת או איש אח', הא אם פירשו ב' נשים או ב' אנשים לית לן בה, ולפי מה שכתבנו דבעינן ג' עם ג' כיון דפירשו הו"ל לאסור גם בפירשו תרי, ונרא' לקע"ד דכיון דמדינא שני אנשים כשרים שרי להו להתיחד עם אשה, אלא דהרמב"ם ז"ל נקיט כחומרא דרב, וכמ"ש הרב משנה למלך ז"ל פ"א מהל' סוטה דין ג' בדעת הר"מ ז"ל והוא הנכון, וגם הא מילתא דאנשים מבחוץ וכו' חומרי דאחמי אביי, ורב כהנא שרי בחדא ומתניתא באידך, ותפסינן כחומרי דמר ומר, מ"ה לא החמיר בה הר"מ ז"ל, דאפילו פירשו שני אנשים בין הנשים או שני נשים לבין האנשי יהיו אסורין, דהוא חומרא יותר מדאי, דמעיקרא מדינא שני אנשים שרי להו להתיחד אפילו עם אשה אחת, ודין זה נמי חומרא היא כאמור, אמטו להכי לא אסר אלא בפירשה אשה או איש והוא באח' דוקא, ומיהו אכתי איכא למידק בחלוקת פירשה אשה אחת לבין האנשים, דהתם טעמא דשרי למתניתא ור"כ אינו אלא מטע' אשה מתיחדת עם ב' אנשים, ויש לישוב וק"ל כנלקע"ד.

סוף דבר שדין זה דנשים עם אנשים הרבה אינו אלא בשלש עם שלשה ותרי ותרי אסירי, וה"ד בסתם אנשים אכן לידועים לפריצים יש להחמיר אפילו בג' אנשים עם ג' נשים, כנלקע"ד להלכה, ואת המעש' אשר יעשון הוינא תלי"א עד אשר יסכימו רבנן קדישי זיוותי עולם.

ג שאלה יש להסתפק באיש ישראל שעסקו עם הנשים מהו שיתיחד עמהן בבית שפתחו פתוח לרשות הרבים, כי הנה בדין מי שעסקו עם הנשים רבו הדעות בינ"ן של קדושים הראשוני ז"ל, ולכל הדברות ולכל האמירות נדעה נרדפה דיניה דהאי גברא בבית הפתוח לרה"ר מה שורת הדין ושכמ"ה.

תשובה מילתא כדנא נקנית בחסירה לכסא שופט צדק אשר רוח בו לברר אוכל חקר וחקק וחצב, אף שמיו יערפו טל אורות להבין ולהורות וגש"מו אומר גשם נדבות משפטים ישרים כל פרוי קדש הלולים דקל טב חצב, לא כן אנכי תולעת ולא איש מושך בקס"ת גבורי לפני מלכים יתיצב, ואולם בעבור זאת שתי בה' מחסי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה יכין ובווע"ו לנערו הנצב כ"ר.

שיעור זמן יחוד

הנה בשו"ת אמרי אש (אה"ע סימן ק"ז ד"ה) [מאיר אייזנשטט – תקצ"ה] כתב בפשיטות בתוך דבריו וז"ל

"כי אפילו יחוד שהוא מן התורה נראה דהיינו דוקא ביחוד שיש בו כדי שיעור טומאה"¹

אמנם מדברי שו"ת המהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון אות ל"ו) משמע דיחוד אסור בזמן כל שהוא אף בפחות מכדי ביאה, מדין חצי שיעור.

מהרי"ל דיסקין

רו' לענין יחוד אף פחות מכדי ביאה אסור, לכד דזה הוא חצי שיעור, אף גם א"כ אח"כ ימלך עוד על חצי שיעור, דוק [וזה י"ל דחלי בכונתו האמיתית], אבל בפשט, דאנו חוששין שינפול, ושוב ישמרה שם, ומאי נפ"מ הרי סיפק בידו. — ולענין יולא ונכנס, נראה דלא מהני כאן, וכש"ס כחובות לבעול יש פנאי דחקיק וכו'. ור"ה משלשה בדרך דחיישין שילך לנקביו. ור"א הוכיח מכחובות, דנכנסת בסוף בנין, ע"ס.

ובהמשך דבריו דן דבעצם אין צריך לדין חצי שיעור דכיון שאיסור יחוד הוא שמא יבוא עליה אם כן מיד כשנתייחדו רגע אחד יש לחוש שמא יבוא עליה וישהה עמה כדי שיעור ביאה. מיהו דוקא באופן דהמקום ראוי לשיעור אפילו שהם נכנסו על דעת לצאת מיד.

בשו"ת אגרות משה (אה"ע"ז ח"ל סימן ס"ה ס"ק י"ב) שאם אין לבו גס בה מאוד באשה זו צריך להוסיף לזה אף שיעור של ריצוי

"והשיעור אם הוא גס בהאשה שנכנסה עמו הוא אסור בשיעור ביאה שהוא כדי לצלות ביצה ולגומעה דהלכה כר"ע בסוטה דף ד' אך צריך נוסף לזה קצת כשיעור לשכב ולפשוט מהבגדים עד כדי שיהא האפשרות לגלות את האברים וגם להלביש כמתחלה ואם מצד השכיבה נתלכלכו הבגדים לתקנם כמתחלה בדרך ההולכים בשוק, ואם אינו גס בה הא צריך עוד זמן כדי לרצותה דהא מה שבסתירה דסוטה דהוא אחר קינוי מסיק בסוטה דף ד' ע"א דלא בעי אלא שיעור ביאה בלא ארצותה פרש"י משום דאיכא למימר קודם הסתירה נתרצית לו, אבל הכא שנכנס לשם עם אשה שאינו מכירה ואף במכירה כשלא גס בה הרי ודאי יש להצריך גם כדי לארצותה שלזה לא שייך קביעות שיעור, אבל אף לאשה כזו שדעתה קלה ביותר להתפתות הוא ודאי שיעור גדול טובא משיעור ביאה אף לפרוצות ואף לנשי נכריות דאף שאין חוששות לאיסורים אין מזנות לסתם אינשי אלא בפתוי וריצוי, ואף אם מכירה לקדשה הא צריך להשוות עמה בשכר ולשלם לה או ליתן לה משכון שג"כ הוא שיעור יותר גדול משיעור הביאה שהוא ודאי יותר מכל נסיעה ארוכה דאיכא במעלית אף דמשך כ"ה קומות, ובגס בה טובא וכן כשאשה נכרית מנהיגה את המעלית שסתמן פרוצות ופגע בה איזה פעמים ובנסיעה ארוכה לכמה קומות אה"נ דיש לאסור, אבל לא מצוי כלל דבר כזה, ועם שתי נשים ודאי אין לאסור שיחושו שלא יוכל לבעול לשתייהן בזמן קצר כזה וממילא לא יבעול כלל דמירתתי מהשניה שלא יספיק לבעול אותה".

עי' עמק התשובה (ח"ג סי' צ"ו אות ה' ד"ה וזולת, גבי כשר) "חוכך אני טובא לומר דלענין איסור יחוד בכשרים שאין לבן גס בהדי הדדי אינו די בשיעור כל דהו שיהא ראוי לעשות מעשה וכמבואר בסוטה, דנראה דבעינן שיעור יותר מזה שתתיישב דעתן עד כדי שיהא ראויין לבא לידי קירוב ויהא לבו גס לעשות מעשה, ומי יודע כמה מושך שיעור זה".

¹ והוא כשיעור שמצינו לענין סתירה האוסרת אשה לבעלה שהוא כדי ביאה והוא כדי לצלות ביצה ולגמעה כמבואר ברמב"ם (סוטה פ"א ה"ב) והוא פלוגתא דתנאי בברייתא (סוטה ד' ע"א) ופסק רבי עקיבא.

וכתבו התוספות (ס"ט ד"ה כמה) בשם הירושלמי (סוטה פ"א ה"ב) דכל השיעורים המבוארים התם היינו אחר התרת הסינר

שפיר דמי ע"כ ומפרש לה הרא"ש (שם פ"ד סי' כ"ז) דס"ל לרש"י דכיון דאיכא עובא אי אפשר דלא מגלי אהדדי ועוד אי אפשר לבטל כולן כו' ע"כ, ור"ל דממילא לא יבטל אף אחת מהן ולכן שפיר דמי להתייחד עמהן. הרי דכל שיש מניעה מלבטל באותה שעה לא אסרו יחוד, ומוכח דאיסור יחוד מחששא דשמא יבטל באותה שעה היא וכמשי"כ.

(ג) אלא שלפ"ז בהכרח ישתנה הזמן לענין איסור יחוד בין מתייחד עם אישה אחת לבין מתייחד עם שתי נשים. ובאשה אחת שייך איסור יחוד כל שיש שבות כדי לבטל אחת, ואילו עם שתי נשים לא יהי איסור להתייחד רק כשיש שבות כדי לבטל שתיהן, שאם אין שבות כל כך, אף אחת מהן לא תהפכה לו מיראה שחזרהה שלא תבטל לו מחוסר זמן תגלה את סודה.

(ד) עוד יש להעיר מהמבואר בסוגין במתני (פ"י), אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים, וקאמר עלה בגמ' (שם) הרי"א"ר נא שנו אלא בבשרים אבל בפריזים אפי' כי עשרה נמי לא. וע"כ היינו טעמא דחיישין שכולם יבטלו. דאין לומר דכיון דפריזים הם חיישין שמא יבטל אחד בפני חבריו ולא יהבייש, דאי"כ איך קאמר עלה ר"י בגמ' שם, חדע דמיתצרי כי עשרה וגנבי כשורה ולא מייבספי מהדדי, ופרש"י וכ"כ גם ברין וחס' ר"י הזקן שם, דגנבי כשורה שיש בה משוי לעשרה, וזה מוכרח בגמ' דא"כ למא להו למיתצרי עשרה, ועוד דקאמר "וגנבי כשורה" והיינו שהיה גדולה וכבדה ולריכין עשרה למיגנבה, דאי לאו הכי הול"ל דמיתצרי כי עשרה וגנבי חפלא, אפי"כ דמיירא דאית בי משוי לעשרה וכולם גונבים ביחד. ועתה אי נימא דעם עשרה פריזים אסורה אשה להתייחד לפי שאין אחד מתצריש לבטל בפני חבריו, אי"כ מה ראי מתייחד ר"י מדמיתצרי כי עשרה וגנבי כשורה דילמא שאני החם שכונם גונבים ועבדי איסורא על כן לא מכספי מהדדי, משא"כ הכא דלא כולם בועלים אפשר דמכספי מהדדי, איך דגם הכא אין אונחו אוסרים להתייחד עם י פריזים רק יען איכא חששא שכולם יבטלו, אבל איכא שאי אפשר שיבטלו כולם באחת אינו אסור. וא"כ מצינא שאין לאסור להתייחד עם י פריזים רק בדאיכא שבות שיבטלו כולם. ואיך לא הזכירו בש"ס ופוסקים מזה כלום.

ואמנם לפי"מ שמהמה העור (ה"כ"ע סי' כ"ז) עג הרמב"ם שכתב, לא תהיחד אשה אחת עם אנשים הרבה עד שהיה שם אשה של אחד מהם, וחמה עליו העיר, מאי נפקי"מ שאשתו של אחד מהם שם אשה איכא למיחש לאתריי ע"כ. ונראה דאף שאי אפשר ששתי נשים לא יבטלו י"ש לחוש שיבטלו האחרים. וכן נראה גם דעת הרמב"ם לפי"מ שמתרין שיעשו כצ"י (שם סוד"כ כחצ). וא"כ גם בעשרה פריזים סגי בשבות כדי צעילת אחד, ושפיר סהמו לאכור כי פריזים. ברם לפי משי"כ הפרישה (שם סק"י) בשם רבו המהרש"ל לתרין דעת הרמב"ם ח"ל, מאחר שאשתו משמרתו וא"כ האחרים יהביישו ממנו מאחר שהוא ודאי לא יעשה כמותם ע"כ, אי"כ אם לא נאסר יחוד אלא משום שמא יבטל באותה שעה דוקא, לא תהא אשה אסורה להתייחד עם עשרה אנשים רק כשיש שבות לכולם לבטל.

העולה להלכה: א) ראוי שהצימה חכה באמצע ציבהכ"ס דוקא (אות א' ב'). — ב) אורח הציבהכ"ס יש למדוד לענין זה, מהכוחל שבזר הכניסה עד הארון הקדש, ולא עד המדרגות שלפניו (אות ג'). — ג) המנהג לעשות ג' מדרגות לצימה מזד ימין וג' מזד שמאל הציבהכ"ס (אות ד' ה').

סימן ע

דין יחוד בעליה וירידה במעלית עם אשה אחת בלבד

ואשר נשאל בהדרי"ג שליט"א מאזכרים הולכי חמים מהנהגים בחסידות הדרים צנזיונים גצוהים לפעמים גם בקומה העשרים ולמעלה ממנה, והם עלים אל דירתם ויורדים ממנה באמצעות עלעוועטער (מעלית) אוטומטי. ודרך השמישה של מעלית זו, שאם לוחצים על דרך משל על כפתור מספר עשרים, אז תעלה המעלית עד קומה בהיה ואי אפשר נהעמוד בחוץ להעמידה באמצע עלייתה. וכן כשהוא נמטה ולוחץ ע"ד משל על הכפתור המסומן לקומה קרקע, הרי היא תרד עד למטה מבלי שיוכל מישהוא מנחון להעמידה. על כן רעון אזכרים הנ"ל לדעת אם שייך במעלית זו איסור יחוד כשיזדמן לאחד מהם לעלות או לרדת ביחד עם אשה אחת בלבד. והיות כי אזכרים אלה ממחרים הרבה פעמים צוקר לעבודתם, ואם בכל פעם שיזדמן להם לרדת עם אשה אחת בלבד ילערכו למנוע עצמם מלרדת אחת ושיצו לחכות עד שיכא אפשר להם לרדת, יאחרו ללאח לעבודתם, על כן בקשה בהדרי"ג שליט"א להודיעו חו"ד אם שייך איסור יחוד בכגון דא. והנני בזה למלאות רצונו ובי' יעריני עדכ"ש להודיע כהלכה.

א) זה לשון השו"ע (ה"כ"ע סי' כ"ז סעי' א') אסור להתייחד עם ערוה מהערוה כו' שדבר זה גורם לגלות ערוה כו' ע"כ. והוא לשון הרמב"ם (פכ"ב מאיסורי ביאה ה"א) ע"ש. ויש לעיין אם כוונתם נומר שדבר זה גורם לגלות ערוה בשעה שמתייחד עמה, או שעי' שיתייחד עמה עתה יבא לגלות ערוה בפעם אחרת, ונפקא מינה עובא נדינא כהאר יבואר בס"ד.

ב) איתא במתני (קדושין פ"י) לא יתייחד אדם עם שתי נשים, ופרש"י (ד"ה ע"ס) מפני שדעתן קלות ושחיהן נוחות להתפתות ולא תירא זו מחזרתה שאף היא העשה כמותה, וכ"כ גם ברין וחס' ר"י הזקן (שם). ובגמ' שם, מי"ע חנא דבי"א ברא"ל ונשים דעתן קלות עליהן ע"כ. לפי פשטות הדברים נראה מזה כי איסור יחוד עעמו כדי שלא יבא נבטל עתה בשעה שהוא מתייחד עמה ולכן במתייחד עם שתי נשים אם לא שהיתה האחת יודעת שגם חזרהה תהפכה להבטל כמותה, גם היא היתה מונעת עצמה ולא היתה נתפחת לו וממילא שלא הי' שייך לאסור בזה יחוד כלל. ובאמת, מה"ט נופא, אשה מתייחדת עם שני אנשים שכאחד צוה מחזירו כפרש"י במתני. ומכ"ט גם נבטלה צעיר או בפתח פתוח להי"ר לא חיישין משום יחוד דמתייראין לבטל וכן נראה להדיא גם ממה שפרש"י (שם פ"ב. ד"ה לא יתייחד) ואילו איש אחרינא (שאיין עסקיו עם הנשים) כו' עם שלש או ארבע

מילתא, שהרי אם האיש והאשה יודעים שלא נתרצה לו ולא נעמלה, מימא חן לא ידעין דברי סחר שזיניהם וכשם שאנו חוששין שנעמלה דלויכא שיעור כדי ארלותי וזיכא ואסריין לה על צעלה משום דהך ספיקא, כן דלויכא רק כדי שיעור זיכא אסריין לה מספיקא דשמא כבר נתרצית לו וכעת נעמלה כיון שנסתרו כדי שיעור זיכא. משא"כ לענין יחוד דזידוכו תלוי מילתא ואם האיש והאשה יודעים שלא נתרצית לו, לא יבא אסור להם להתידד רק דלויכא שבות כדי ארלותי וזיכא, אם נאמר דלא נאסר יחוד רק מחששא דשמא יצעול בלתי שעה. וכיון דבזה שניה דין יחוד מדין קינא לה ונסתרה היו לחז"ל ולרבננו הראשונים נבאר את זה. יגס אם נאמר דלא פלוג רבנן ואסרו כל יחוד כדי שיעור זיכא, משום דלפעמים כבר נתרצית לו לפני כן, וגם כי מדרבנן גם לענין יחוד לאי דידוכו תלוי מילתא, שהרי מלקין על היחוד, מימא לא היה להם לסתום הדבר אלא לבארו.

ז) גם חזן מהרש"ל דאי אפשר לומר כלל, דסתמו ביחוד ולא פירשו שיעורו לפי שסתמו על המצואר דין קינא לה ונסתרה שהוא כדי שיעור עומלה, דהיינו דתרווייהו מחששא דצעלה היא, מימא חן דינא ואין שיעורם שוב, דבקינא לה ונסתרה משקין אותה בצעול העבר מחששא דשמא יצעול בשעה שנסתרה, וא"כ אין לחוש לכך רק בנסתרה ושהו יחד במקום סתר משך זמן שהוא כדי שיעור עומלה, דא"כ אין לחוש כלל שצעלה. משא"כ לענין יחוד גם אם נאמר דיחוד משום חששא דשמא יצעול בשעת אוחה יחוד נאסר, וממילא שאינו אסור רק דלויכא שבות להתידד כדי שיעור עומלה, מימא חן זה רק מחששא דלעתיד היינו שאנו אסורים להם להתידד שמא מתוך כך יבא גם לצעול, א"כ עיקר האיסור הוא כשיש להם צעלה שמתיחדים שבות לצעול, ואז מיד כשמתחילים עובדים על איסור יחוד ואפי' אם אח"כ אינם שוכים ביחוד כדי שיעור עומלה, כיון שצעבה שנתידדו היא אפשר להם לצעול. נמצא חן דינא ואין שיעור שבותם ביחוד שוב.

ח) ואדרבה ננע"ד שאם איסור יחוד מחששא דשמא יצעול עתה, אז אם נתיחדו ובאוחה שעה ידעו דבירור שאינם נא יפריע להם משך זמן שהוא כדי שיעור עומלה או יותר, אמנם הוא לא צעל אלא נשתכו כך זמן מה ביחוד עד שכבר לא נשאר להם זמן כדי שיעור עומלה עד שעה שיעורו אותם, ננע"ד שעברו על איסור יחוד כל רגע משעה שנתידדו עד שהגיע הרגע שממנו והלאה לא נשאר כבר זמן כדי שיעור עומלה, כי בלתי רגע פקע איסור יחוד מהם, דכיון דאיסור יחוד מחששא דשמא יצעול עתה, א"כ ממילא כשכבר חן שבות לצעול חן כאן איסור יחוד. ואף שבהחילה צעבה שנתידדו היא שבות כדי לצעול, א"כ כי אז עברו על איסור יחוד, אבל משעה שהגיע הרגע שממנו והלאה כבר חן שבות לצעול חן כאן איסור יחוד, כמו שאם היו מתיחדים אז לא היה עליהם איסור יחוד כיון שאין שבות לצעול.

במצא בקינא לה ונסתרה אינה שותה רק צעלה כדי עומלה ואם חסר מהרש"ל שיעור אפי' רק רגע אינה שותה, ואפי' כשהי אפשר להם לשבות צמח עוד זמן רב, ואינו לענין יחוד כשהי אפשר להם לשבות כדי עומלה עברו על

ה) והנה לענין קינא לה ונסתרה מצואר צו"ע אפי' (סי' קע"ח סעי' ה'), קינא לה משנים שאמר נה אל תסתרי עם פלוני ופלוני ונסתרה עם שניהם כאחד אפי' הם שני אחים (נראה דט"ס הוא וז"ל, שני אחי) או אחי ואחי אסורה ע"כ, יכ"כ הרמב"ם (פ"א מהל' סוטה ה"ג) אלא שכתב שם, ונסתרה עם שניהם כאחד "ושהתרה כדי עומלה" ע"ש. ועיי' פ"ת (אפי' שם סק"ד), דהיינו כדי עומלה של אחד, ועיי' גם מנ"ח (מטוב שס"ב בתחילתה) שז"כ בפשיטות. ועיי' עוד שם דהיינו בקינא לשתי נשים שלא יסתרו עם אחד ונסתרו עמו שתיים כאחד, אפי' לא שבו עמו רק כדי שיעור עומלה אחת מהן שתיים אסורות מספק. ונלע"ד דהיינו דוקא בקינא לה ונסתרה דבזו גם במקום דלויכא סברא לומר שלא נצטלה חוששין לה כמצואר בתר"ד מצא ברמ"א (שם סעי' ח') דאפי' צעלה צעיר ופתח פתוח לר"כ אסורה וכ"כ גם צו"ע (שם סי' כ"ב סעי' ח') וצו"ע וצ"ש שם (סק"ג), דכיון שעברה על קינוי תלפיתא מקרי וחוששין לה ע"ש. ולכן גם בנסתרה עם שנים ואין שבות רק כדי עומלה של אחד חוששין שמא יצעול לאחד מהם, והיינו לשתיים שנסתרי עם אחד כדי שיעור עומלה של אחת מהן שתיים אסורין.

משא"כ לענין איסור יחוד דאדרבה מצואר דכל היכא דלויכא סברא שגא יקלקלו חן חוששין משום יחוד, וכן נסתרה היא להתידד עם אחי ועם שני אנשים יכן עם איש אחד נפתח פתוח לר"כ או כשצעלה צעיר לדעת התוס' בסוגין (פ"א ד"ב צעלה) וכל כה"ג, וא"כ כדאסרו נו להתידד עם שתי נשים, משום ששנים דעתן קלות ושתיים נוחות להתפלות, היינו ע"כ היכא שיש שבות כדי לצעול שתיים, דא"כ אף אחת לא תתפתח וכמשי"כ (אות ב'). יא"ך לא ביאר צו"ע ופוסקים ראשונים, דלא נאסר להתידד עם צ' נשים רק דלויכא שבות כדי לצעול שתיים. וכן לא נאסר לאשה להתידד עם עשרה פרישים רק דלויכא שבות כדי שיעור צו"ע, עכ"פ לדעת המהרש"ל (אות ד').

ו) והנה צו"ע ופוסקים הראשונים שזידוכו וכן צעיר ושו"ע לא מלתא נזכר צו"ע מקום שיעור זמן לאיסור יחוד. אמנם אם נא: נאסר יחוד רק מחששא דשמא יצעול בלתי שעה דוקא, א"כ פשיטא שגא נאסר רק כשיש שבות כדי לצעול, וגא הו"רנו לפרש. אלא דאכתי הי' נהם נבאר אם צעין שבות כדי גמר זיכא או שבות כדי הערצה בלבד, וכן אם צעין גם שיעור כדי לרלותה, וכדאמר (סוטה ד' רע"א) וכמה שיעור סתירה כדי עומלה כדי זיכא כדי הערצה כ"ה. ועיי' בגמ' דאילערכי לכל הני שיעורי. ועיי' רמב"ם (פ"א מהל' סוטה ה"ב). וצו"ע (אפי' סי' קע"ח סעי' ד') שהוא כדי לללות זיכא ולגומע ע"ש. יא"כ דסתמו בזה ענ המצואר דין קינא לה ונסתרה, דכיון דשניהם מחששא דזיכא היא, צודאי שיעור שניהם שותה. צום להניל אכתי הי' להם לבאר דנמתיחד עם שתי נשים וכן צפרישים המתחידים עם אשה נא נאסר יחוד רק דלויכא שבות כדי זיכא טולם, שהרי בזה שניה דין יחוד מדין קינא לה ונסתרה.

ועוד כרי צו"ע סוטה (שם) מסיק דלא צעין כדי לרלותה ופרש"י (ד"ה קמ"ל) דלויכא למימד קודם הסתירה נתרצית לו ע"כ. והנה זה נוח בקינא לה ונסתרה דלאו דידוכו תלוי

(יא) ואמנם כל זה לפרש, הרץ וחוס' ר"י הזקן שהצטרף לעיל (אות ב') שהם מפרשים להא דאמר, נשים דעתן קלות עליהן, שכן נוחות להפנות ולא חירא זו מחציתא שאף היא תעשה המורה, שיה' הריעצ"ה צבוגין (פ' ד"ה מחני) מפרש, דנשים דעתן קלות, ומחפית זו על זו ולא מכספי מהדדי ומח"ט כי שם דאפי' עם נשים הרבה אסור לאיש אחד להתיחד ע"ש. וכ"כ גם דעת החוס' צבוגין (פ"ב ד"ה לא יתיחד) דאסור לאיש אחד להתיחד אפי' עם נשים הרבה, וכ"כ הרא"ש שם (פ"ד סי' כ"ז) והרמב"ם (פ"ב מה"ל איסורי ביאה ה"ח) וכ"פ צ"ע (סי' כ"ז סעי' ה') וע"כ דכולהו ס"ל כסדרת הריעצ"ה שאין האחת מתירה להתפנות להבעל לפי שהצטרף מחפית עלי' גם אם לא חפץ רק היא לבדה. וכן החכמה סברה זו גם במאירי (צ"ח המשה) צבוגין ע"ש. מוצא לדעתם דמתחיד עם שתי נשים או נשים הרבה אין האיסור מחשש שיבעול את כולן, אלא מפני שאם חוששין שמה אחת מהן תתפנה להבעל לו, כי לא חירא מחציתא שחלה את סודה, אדרבה סומכת עלי' שתחפית עלי' גם אם לא חפץ לו רק היא לבדה. ולפי"ז שפיר י"ל דאיסורא דיתוד מחששא דשמא יבעול באותה שעה הוא וממילא שאינו אסור רק בדאיכא שבות כדי לבעול, ואפי"ה אין לחלק בזמן היחוד בין מחיד עם אשה אחת לבין מחיד עם שתי נשים או נשים הרבה, כיון שגם במחיד עם נשים הרבה קיים החשש דשמא יבעול רק אחת מהן דמתפנת זו על זו ולא מכספי מהדדי.

אלא שא"כ עדיין אנו חייבים לדחוק לדעתם ולומר, דכא' דלא חזר בדברי חז"ל שיעור לאיסור יתוד היינו טעמא דכיון דאיסור יתוד משום שמא יבעול באותה שעה הוא, אי"כ ממילא מוכן דשיעורי כדי שיעור עומאה, זממנו על המפורש בזה דין קינא לה ונסתרה, וכוא' לדין כדי גליית בינה וגמיעה. ולדעת המהרש"ל (אות ד') אכתי תקשה הא דאסרו לאשה אחת להתיחד עם י' פרישים ולא ביארו דיינו דוקא בדאיכא שבות שיבעול כלם.

(יב) על כן נראה כי גם להרמב"ם, חוס' והפוסקים העומדים בשיטתם לא נאסר יתוד מחששא דשמא יבעול באותה שעה דוקא, אלא גם כשצורר שאי אפשר לו לבעול באותה שעה מחסרון זמן, מ"מ הרי הוא נאסר מחששא שבוטא יגרס לגלות ערוה פעם אחרת לאחר זמן. ורק בזה פליגי, דרש"י ודעימ' ס"ל דטעמא דאסור להתיחד עם שתי נשים, משום דדעתן קלות ונוחות להפנות, אבל אי לא"ה זו שלא נבעלה לא תחפה על הצרחה שנבעלה וממילא שאף אחת לא תתפנה מחששא שהצטרף חגלה סודה. ולכן מתיר להתיחד עם נשים הרבה דא"ל לבעול כולן וממילא שגם אחת לא תתפנה, או משום דכיון דאיכא שבות אי"ל דלא מגלי אהדדי וכמשי"כ (אות ב') בשם הרא"ש ע"ש. דכיון שכל משך הזמן שהם מתחידים יש מניעה לבעול אין זה צדד יתוד כלל ויתיר. והרמב"ם, חוס' ט' ס"ל דכא' דאסור להתיחד עם שתי נשים משום דנשים דעתן קלות, היינו שדעתן קלות ומחפית זו על זו ולא מכספי מהדדי, כי זו שלא נבעלה תחפה על הצרחה שנבעלה. ולכן גם עם נשים הרבה אסור להתיחד דאף שא"ל

איסור יתוד מיד, ואמנם רק על רגע הראשון או על רגעים הראשונים בלבד אבל מרגע שממנו והלאה לא נאסר כבר אמר כדי שיעור עומאה אין איסור. — הרי שדין איסור יתוד ודין קינא לה ונסתרה ושיעור שהחם זה עם זו שונה לגמרי, ואין נאמר שלא פירשו ביחוד שיעור איסורו לפי שסמכו על שכבר מוצא השיעור בקינא לה ונסתרה. וגם אין לא פירשו שיש חילוק בין מחיד עם אשה אחת למחיד עם שתי נשים וכן השיעור בעשרה פרישים המתחידים עם אשה אחת. שגם בזה יש הבדל בין קינא לה ונסתרה ובין איסור יתוד וכמשי"כ (אות ד' ה').

(ט) מכל זה נראה דאיסור יתוד אינו מחששא דשמא יבעול באותה שעה, אלא הוא איסור מלך עומא לפרש"י, הרץ וחוס' ר"י הזקן. ואפשר לומר גם כן דס"ל להנך פוסקים כמשי"כ הרמב"ם והש"ע שהעסקתי לעיל (אות א') ח"ל אסור להתיחד בו שדבר זה גורם לגלות ערוה, אבל אין הפירוש שגורם לגלות ערוה עתה בשעה שמתחידים דוקא ואם אינו יכול לגרום לכך באותה שעה, לא נאסר יתוד, אלא הפירוש שהיתוד יגרס שיתרגל עם הערוה וזה יגרס לגלות ערוה לבסוף. והי"ל כחיוב ונישוק בעריות דרך תלמוד דמבואר ברמב"ם (פ"ב מאיסורי ביאה ה"א) דלוקה מבי"ת שנאמר לא תקרצ לגלות ערוה כלומר לא תקרצו לדברים המביאים לידי גילוי ערוה ע"כ, וכ"כ הטור (אה"ע סי' כ') ע"ש. וע"כ שאין זה מחששא שמא יבא לבעול אז, שהרי גם בפני רואים שייך איסור זה אף שבדלוי לא יבעול אז. וע"כ הכוונה דכיון דתחבה חורה לא תקרצו לגלות ערוה, וחיוב ונישוק מביאין לידי גילוי ערוה אי"כ הרי הם בכלל לא תקרצ וגו' ואסורים בכל ענין. וכענין זה הוא גם לענין איסור יתוד שהוא מצוי לידי התרגלות וקרוב הדעת עם ערוה עד שסופו לגרום שיבא לידי גילוי ערוה ממנו. —

אלא שלא נקרא יתוד רק היכא שאיש ואשה מתחידים תיך נסיבות שאפשר לה להתפנות להבעל לו ואין שם שום דבר שימנע אותם מלבעול. דע"י יתוד בזה חובל להוטר קרבות הדעת צנייהם ויתרגל לערוה שיכול לגרום לבסוף גילוי ערוה ממנו, אף כשאין זמן בעת לבעול ממנו, משא"כ אם בעלה צעיר או פחה פחות לה"ר וכל כה"ג שמחיראים לבעול, אין זה צדד יתוד כלל, כיון שכל משך הזמן שהם מתחידים אין אף רגע שלא יהיו יראים לבעול, גם מה"ט ס"ל לרש"י ודעימ' דאיש אחד שאין עסקיו עם הנשים מותר להתיחד עם שלש נשים (פ"י אות ב'), דגם בזה מתיראים לבעול, דכיון דאיכא עובא אי אפשר דלא מגלי אהדדי ועוד דא"ל לבעול כולן וכמשי"כ הרא"ש שהעסקתי לעיל (שם) נמלא אין זה צדד יתוד כלל ומותר.

(י) ולפי"ז אי"ש שלא נחשו חכמים שיעור זמן לאיסור יתוד, וכמו כן לא חילקו בזמן יתוד בין מחיד עם אשה אחת למחיד עם שתי נשים, וכן באשה המתחידה עם עשרה פרישים, דכיון שאין העצם באיסור יתוד משום שמא יבעול עתה, אלא שעי' היחוד יתרגל אל הערוה ותוטר קרבת הדעת צנייהם עד שיכול זה לגרום שיבא לבעול לבסוף, אי"כ י"ל דכל יתוד בזה מיד כאשר מתחידים עבדי איסורא, אפי' אין שבות כדי לבעול באותה שעה.

וכי דגם בלא נתיחדו למעשה כדי שיעור עומאכ שייכא חיסורא דיחוד, מימ עכ"פ שבות להתיחד כדי שיעור עומאכ צעין וכמשי"כ לעיל (אות ג' ו'), אכל אין שבות להתיחד כדי שיעור עומאכ לא שייך חיסור יחוד כלל.

ועיי מחני (פי"ח דהלכות מ"ז) מדורות העכו"ם עמאים וכו' ואם היה עבד או אשה משמרים אותו א"ל בדיקה ע"כ וכו' עלה בתפא"י (אות ס"ט) ואפי"ג דאסורה להתיחד עמו, י"ל דמירא ציואלת ונכנסת וכו' עכ"ל. וזכרי אף ציואלת ונכנסת היא שובה עכ"פ קצת בתוך המדור ציחוד, וגם הרי אפשר לה לשבות יותר, אפי"ג דכיון דאינה שובה שם כשיעור ציואלת אין כאן חיסור יחוד כלל וכדעת המהר"ם אש שזכרתי.

והנה צפי הרא"ש למשניות (שם) כ', ואם עבד של ישראל או אשה משמרתו שלא חנכם לשם אשה ואפי"ג יולאה ונכנסה עכ"ל. נראה דהך יולאה ונכנסה שבזכור הרא"ש לא קאי על אשה ישראלית המשמרתו כמשי"כ התפא"י הג"ל ויודוק מינה שגם דעה הרא"ש דל"ש חיסור יחוד בזמן מיעוט אלא בדשבה כשיעור ציואלת, אלא קאי על משי"כ הרא"ש צעמנו שם לפני זה "שלא חנכם לשם אשה", לזה מוסיף, כי אפילו כשאותה אשה אינה נכנסת לדור חי להתעבב שם, אלא היא יולאה ונכנסה ג"כ לא מהני, ולכן לריבך שמירה שלא חנכה יולאה ונכנסה, דאילו נכנסת אליו אשה ויולאה ושוב אינה חוצרת לשם, פשיטא דלאו כלום ואותו מדור א"ל בדיקה. שרי קחני מחני (שם) כמה ישבה בחוכן ויהא לריך בדיקה ארבעים יום ע"כ. אכל אם אשה אחת נכנסת אליו למדורו היום ויולאה ושוב אחר ארבעים יום היא חחרת ונכנסה אליו, אז לריך המדור בדיקה. — אכל האשה הישראלית המשמרתו שפיר מלי מיירא שמשמרתו מצוץ ואינה נכנסת לחוך המדור כלל, וכפי"ג עוצא בצופן שאין שם יחוד כלל.

עו) **מעשה** כנוד"ד שכנראה עלית המעלות ישר עד לקומה העשרים ואפי"ג קצת יותר וכן הידידה ממנה עד לקומת הקרקע אינה לוקחת זמן שיכא זו כדי שיעור עומאכ, וא"כ לפי חשף אמרי אש ומכרי"ל דיסקין הג"ל (אות ע"ו) לא שייכא צוה חששא דיחוד כלל, וגם לפי"מ שבוכחתי דעת רש"י, הר"ן ובר"י בזקן דגם באין שבות לצעול שייך חיסור יחוד, דשמה ע"כ יצא לצעול לאחר זמן (עיי אות ע"י ו'). מימ י"ל דכיוני מדרבנן דוקא (עיי אות י"ג). ולדעת הכוס, הרמב"ם, הריטב"א וברא"ש ועוד פוסקים דס"ל שאסור לאיש אחד להתיחד עם נשים הרבה משום דדעתן קלות ומהפוח זו על זו, אפשר לומר דלא נאסר יחוד רק מחששא שמה יצעול באיזה שעה (עיי אות י"א) וא"כ ממילא שאין לאסור יחוד רק בדאיכא שבות כדי לצעול וכמשי"כ (אות ג' ו'). על כן נבי דלכתחילה כל היכא שהוא בגדר יחוד (עיי אות ע"י) יש להזכר מלהתיחד גם בדליכא שבות כדי לצעול, מימ צשעת הדחק כנוד"ד צודאי יש להקל.

ח) **אלא** שגם צמי שדר צקומה גבוהה מאוד בצופן שיש לחוש שצמחן הזמן שבמעלות תרד משם עד לקומת הקרקע יש זו כדי שיעור עומאכ נלע"ד צס"ד להמליץ עכ"ל להחיר צשעת הדחק כה"ל, שמיד כשיכנס למעלות ועדיין בדלת פתוחה שצודאי אין צו עדיין חיסור יחוד ולחוך על אחי

לצעול כולן, אין אחת או שתיים מונעות עצמן מלהתפתות כי סומכות על צדוניהן שחפנה עליהן ולא תגלה סודן. וכיון שאין מניעה מצעול גם זה בגדר יחוד ואסור כנלע"ד וכן צס"ד. — וכיון שיחוד נאסר מהששא שפ"י יצא לצעול אחר זמן, שפיר לא נהנו חז"ל שיעור לחיסור יחוד וכמשי"כ לעיל (אות ו' ע"ש).

גם אפשר לומר כי מה"ה לא נאסר יחוד רק כשאפשר לצעול באותה שעה, וממילא שאין חוששין ליחוד רק כשיש שבות לצעול, רק רבן גזרו על כל יחוד שאפשר שיגרום לגלות ערוה לאחר זמן. ועיי פרישה (סי' כ"ב סק"א) שכי' דלא גזרו בית דין של דוד אלא בישראלית דיכולה לצא לידי ערוה דאם יתיחד עם זו יתיחד עם הערוה משא"כ בכותית כו' עכ"ל. הרי דמנינו גזירה דרבנן ציחוד, מחששא שפ"י יצא לגלי ערוה ממש אחר זמן כהזדמנות אחרת.

ובהכי יש ליתן טעם נוסף למה שלא אסרו יחוד בצעלה צעיר ובפתח פתוח לרה"י, אף שרי הרבה פעמים יודעים צצירור שא"ש לא יכול להכנס אליהם חוך זמן קצר עכ"פ, ושרי לפי משי"כ אין שיעור לחיסור יחוד ומיד כשמתיחדים עצדו חיסורא, ועיי לעיל (אות ח' ד"ה אלא), ולבג"ל י"ל עוד, דכל היכא שמה"ה אסור כדי שיעור ציואלת אסור חז"ל גם צפחות מכדי שיעור זה, משא"כ צעלה צעיר ופתח פתוח לרה"י שאפי"ג צדי שיעור ציואלת אין חשש חיסור מה"ה, לא גזרו צי רבנן.

יד) **ועיי** צ"י (סי' כ"ב ד"ה ומ"ש רבינו) שכתב צשם בראצ"ד, צליל לא יישן עמה צבית אחד עד שיכוי שם ג' אגשים מפני שהוא דומה לדרך כו' הי' חיישין אדנאים חד מינייכו אילו חד ועצד חיסורא עכ"ל. וצב"ש שם (סק"ט) כי צשם בראצ"ד, שמה יישן האחד והשני יעשה חיסור ויצא עלי עכ"ל. מדכתבו, ועצד חיסורא ויצא עלי משמע קצת דרך משו"ה אסור לפי שאפשר שיצא עלי באותה שעה, אכל י"ל דבראצ"ד קושטא דמילתא נקט דיש לחוש גם שיצא עלי ועכ"פ צעין ראוי לצא עלי דאליכ אין זה בגדר יחוד כלל. אכל ארי"ג דגם כשא"א לו לצא עלי מחסרון זמן כיון שהם מתיחדים חוך נסיבות שריא יכולה להתפתות לו הרי זה צכלל יחוד האסור.

עו) **אמנם** ראיתי צש"ת אמרי אש (חאה"ע סי' ק"ז ד"ה וכוה צצ"א) שדן בצפיקו של החי"מ (סי' י"א סק"ג) צראו העדים דבר מכוער אכל יודעים צרור שלא נעמאכ אז, אם יש לחוש שמה נעמאכ פעם אחרת וכו' הגאון אמרי אש הג"ל, דצמתיחדים באפילה ולא שבו שיעור עומאכ אין לחוש שנעמאכ פעם אחרת כי עוד לא עשו דבר מה שיש לחוש שצצרו חיסור אש"ה איש, כי אפי"ג יחוד שהוא מה"ה נראה דכיוני דוקא ציחוד שיש צו כדי שיעור עומאכ כו' עכ"ל. משמע דלחיסור יחוד לא שייך רק היכא שמתחידים למעשה כדי שיעור עומאכ אכל לא נתיחדו כדי שיעור זה אז אף כשה"י לכם שבות להתיחד כל כך אלא שאחד מהם או תרוייכו ילאו תתקום היחוד עד שלא שבו כדי שיעור עומאכ, לא עצרו על חיסור יחוד ע"ש. — ונחשף אחרת בארצתי צציואר שעתה ובכחתי שם גם משי"כ צש"ת מכרי"ל דיסקין (ח"צ סי' כ' קונטרס אות ר"ו) וציארתי דעתו למסקנתו דלחיסור יחוד מחששא דשמה יצעול באותה שעה הוא. וא"כ

כפתור שעל ידו חשור המעליה בלחם הקומות שזין קומת
דירתו וזין קומת הקרקע באופן שעד לשם בודלי אין כדי
שיעור עומאה, וכיון ששם חבל נפתחת הדלת בהכרח ויתבענו
היחוד, ממילא מעיקרא כשנסגר דלת המעליה אין כאן שבות
כדי לבעול עד שחשור בלמעט דרך בלחם הקומות, ומשם
עד למטה לקומת הקרקע ג"כ אין כדי שיעור עומאה, ואם
חושש שיש משם עד למטה כדי שיעור עומאה אז כשחשור
המעליה בלמעט גירדחה בלחם הקומות יתפתח הדלת ילחץ
שור פעם על אחת כפתור בעוד הדלת פתוחה כדי לעזר
המעליה בלחם הקומות הבנים כה"ל.

העולה להלכה: (א) כל שהוא בגדר יחוד יש להזהר אפילו
כשאין שבות כדי שיעור בלחם (אות ב'
י"ט). (ב) כשיש שבות כדי שיעור בלחם עוברים ענ
איסור יחוד דאורייתא גם אם למעשה אינם מתחידים כדי
שיעור עומאה (אות ז' ט"ו). (ג) גם אם מתייחד עם
שתי נשים או נשים הרבה סגי בכדי שיעור בלחם אחת (אות
י"א). (ד) אם איסור יחוד מתפשט דשםא יבעול בלחם
שעה הוא, אז צה"י שהיה כדי שיעור בלחם יתחידו, עברי
כן רגע על איסור יחוד דאורייתא עד שהגיע הרגע שממנו
וכללם כבר אין שבות לבעול כי בלחם רגע פקע מהם
איסור יחוד דאורייתא (אות ח'). (ה) בשעת הדחק מותר
לאיש אחד ואשה אחת לעלות ולרדת במעליה גם אם אי אפשר
לעזר המעליה מבחוץ, כל שאין סיכויים צה כדי שיעור עומאה
(אות ט"ו). (ו) איש אחד ואשה אחת שעליהם או ירדחם
במעליה שובה כדי שיעור עומאה והוא שעת הדחק, אז גפני
שנסגר דלת המעליה ילחץ על אחת כפתור שעי העליו המעליה
בהכרח בלחם הקומות הבנים ושם הפתח הדלת מל"י ייבעול
היחוד (אות י"ז).

סימן עא

דין יחוד איש עם אשה ותינוק, ודין בנה או בתה של האשה
המתייחדת אי חשבים בשומר להתיר היחוד

אגב עיוני בשאלה דלעיל (ס"י ע"י) אמרתי להעיר עוד בזה
ענינה וכוני רשם הדברים למזכרת בס"ד.

(א) **בעזר** מקודש (אביע ס"י כ"ב סעי' י') כ', שגא ראה
מפורש אם מיעני הנוק פחות מנן ע' שנים להיית
שומר אודות יחוד שגא אשה ומלמד להחיר וסיום בל"ע ע"ש. ומדברי
האחרונים נראה להחיר וכן הדעת נותנת שאין לחקק בין קטן
וקטנה צוה. ורצא דנקט במימרי' (קדושין פ"א:) מתייחד אדם
וכי עם אשה ותינוקת שידעת עעם בלחם זכו, וגא קאמר
מתחיד אדם וכי עם אשה ותינוק או תינוקת, לאשמעין כי גם
תינוק חשוב שומר להליל מאיסור יחוד בל"ע בס"ד, לפי שרצא
נקט במימרי' (שם), מתייחד אדם עם שתי יצמות עם שתי נרות
וכי, וקאי ע"כ ארישא דמתני' (שם פ"י:) דקתני "גא יתייחד
אדם" עם שתי נשים וכי, מה קאמר רצא דדוקא עם שתי נשים
דעלמא הוא דלא יתייחד, אבל "מתייחד אדם" עם שתי יצמות או
שתי נרות וכי וכן מתייחד שפיר עם אשה ותינוקת שידעת

עעם בלחם יאניה מוסרת עלמה לציאה. שגם זה חינוך בכלל איסור
שתי נשים דקתני מתני'. דדוקא עם שתי נשים גדולות ששחיהן
מוסרות עלמן לציאה איסור להתייחד, אבל עם אשה ותינוקת
שאניה מוסרת עלמה לציאה יהיה עכ"פ גדולה כ"כ שידעת
עעם בלחם מותר להתייחד. אבל אם היא קטנה מה שגם עעם
בלחם אינה יודעת אז הרי היא כמאן דליחא, והו"ל כמתייחד עם
אשה אחת בלבד בדודאי איסור. וכשהיא כבר מוסרת עלמה
לציאה אפי"ג שהיא עדיין קטנה הו"ל ככל שתי נשים דעלמא
ואיסור.

מעתה לא הוי מלי צבה לכלול במילתי דין חינוך ג"כ וגומר, מתייחד
אדם וכו' עם תינוק או תינוקת, מותר עעמא. חז"ל, כי אז
הוי קאי דיני' ע"כ ארישא דמתני' (שם פ"י:) דקתני, אבג אשה
אחת מתייחדת עם שני אנשים והוי קמ"ל רצא, דשני אנשים
דקתני נאי שני אנשים גדולים דוקא קאמר, הלא ה"ה שמתירה
להתייחד עם איש וקטן היודע עעם בלחם דהו"ל בל"ע דעמא,
וגמא הוא מתייחדת עם שני אנשים דמיתה. ואז הו"ל לרצא
לנקוט מימרי' צדיקה, דימאי דמתני' דקתני צדיקה, אבל "אשה
אחת מתייחדת" וכי, והי"ל מתייחדת אשה עם איש אחד וקטן
היודע עעם בלחם, וכיון דרצא נקט במימרי' היתה היחוד עם
שתי יצמות ושתי נרות יכ"י יעם אשה ותינוקת, וקאי ע"כ
ארישא דמתני' דמיירי צדיקה דקתני "לא יתייחד אדם" עם שתי
נשים, לזה קאמר רצא, "מתייחד אדם", וכי לאשמעין דלא עם
כל שתי נשים איסור להתייחד. וממילא בלא ה"י יכ"י נכנס הנוק
במימרי' דלגבי חינוך שייך למקטע הדין צדיקה וכמשי"כ, —
שניה כי אז לא ה"י יכ"י נכנס במימרי', ואינו מוסר עלמי לציאה
דאדרבה אם עם איש וקטן היודע עעם בלחם ואינו מוסר עלמו
לציאה היא מותרת להתייחד, כי זה בכלל הא דקתני, אבל אשה
אחת מתייחדת עם שני אנשים, אי"כ מכשי"כ כשהיא כבר גדול
יותר שהוא כבר גם מיסר עלמי לציאה שנותנת להתייחד אדם,
כי אז הוא יותר צננן הא דקתני מתני', שאשה אחת מתייחדת
עם שני אנשים. ואמנם בעעם זה השני יש לפקפק קל"ה ואין עתי
מספקת כעת להאריך צו. אבל העעם הראשון שבחצוני נכון
וצרור בס"ד, ולכן נקט רצא מילתי בלחם ותינוקת, ולאשמעין
צה תחילת זמן ההיחוד שהוא כשהיא כבר יודעת עעם בלחם,
דנפחות מה כמאן דליחא דמי והו"ל מתייחד עם אשה אחת בלבד
דבדואי איסור. ולאשמעין צה גם סוף זמן ההיחוד דהיינו ואניה
מוסרת עלמה לציאה, שגם היא כבר גדולה מה והיא כבר
מוסרת עלמה לציאה, אז הרי היא ככל אשה דעמא, ואיסור
להתייחד עם שתי נשים דקתני מתני'.

לכן בהכרח נקט רצא מילתי בלחם ותינוקת בלבד, אבל היא
בלחם שהיא מתייחדת עם איש וקטן שמתיר לאיש ואשה
להתייחד כשיש שם קטן היודע עעם בלחם אפי"ג שאינו מוסר עלמו
לציאה.

(ב) **ועיי** עוד יו"ד (ס"י שעי' שם), אשה שהנשה אבל אין
נאנשים להצרותה וכי ואם יש נה צנים אפי'
קטנים יכולים אנשים להצרותה ע"כ. ועיי שו"ת מהר"י דישקין
(ח"ב קונטרס ס"י ה' אות כ"א), שם וכוני דלא אחי לדי
יחוד וכי עכ"ל. מציאר דגם ע"י צנים זכרים קטנים עעמה אין